5 | 2019

ČASOPIS PRO INTEGRACI

mosty

VÁNOČNÍ ROZHOVOR S PREZIDENTEM MILOŠEM ZEMANEM

MOSTY 05 | 2019 05
9 771805 956007

ORCAM

Our Vision. Empowering People.

Máte
již zažádáno
na úřadu?
**Stát přispívá 90%
pořizovací ceny.**
Cena zařízení je
134 550 Kč.

Vestavěná miniaturní a velmi lehká kamera MyEye 2.0 není větší než prst a přitom dokáže okamžitě přečíst jakýkoliv tištěný nebo digitální text (noviny, knihy, menu v restauraci, značky, obaly výrobků, obrazovky počítačů nebo telefonů) a také rozpoznává jednoduchá gesta rukou. Je ideální pro použití v práci, ve škole, doma nebo na cestách.

Toto malé inteligentní zařízení vám přinese nezávislost v každodenním životě.

Je určeno pro nevidomé nebo částečně vidící uživatele.

Sagitta®

Více informací na stránkách **www.elupy.cz**
Dodavatel Sagitta Ltd., spol. s r.o., tel. 511 440 500, sagitta@sagitta.cz

EDITORIAL

Vážení čtenáři,
otvíráte stránky pátého čísla časopisu Mosty v roce 2019. Možná jste již myšlenkami u blížících se Vánoc a pomalu bilancujete, jaký byl letošní rok. Z pohledu Národní rady osob se zdravotním postižením ČR byl končící rok 2019 úspěšný, protože se nám podařilo prosadit řadu důležitých změn. Mezi ty největší patří zvýšení příspěvku na péči ve III. a IV. stupni či stanovení limitu na doplatky na léky u příjemců invalidních důchodů. Podařilo se nám také rozšířit počet diagnóz pro žadatele o příspěvek na kompenzační pomůcky a prosadili jsme i další změny.

Od 1. 1. 2020 dochází k opětnému výraznému zvýšení důchodů. To částečně pomůže příjemcům invalidních důchodů, jejichž situace je poměrně složitá, protože tyto důchody jsou velmi nízké. V roce 2020 chceme prosadit, aby pečující osoby mohly pečovat o své příbuzné i v nemocnicích, chceme zlepšit přístup ke zdravotnickým prostředkům a konečně dosáhnout toho, aby i léky na předpis mohly distribuovat lékárny přímo domů svým pacientům na základě elektronického předpisu. Čeká nás, jako tradičně, vyhlášení cen MOSTY. Národní rada osob se zdravotním postižením ČR v příštím roce také oslaví 20 let svojí činnosti. Poděkování patří všem pracovníkům NRZP ČR, ale i čtenářům časopisu Mosty, kteří nás podporují a dodávají nám novou energii do další práce.

Vážení čtenáři, jménem Národní rady osob se zdravotním postižením ČR a redakce časopisu Vám přejeme klidné a radostné vánoční svátky a mnoho dobrého do příštího roku. Věříme, že se i nadále budeme potkávat na stránkách našeho časopisu.

Václav Krása
předseda NRZP ČR

OBSAH 5/2019

VELETRH REHAPROTEX PŘILÁKAL PŘES 5500 NÁVŠTĚVNÍKŮ 22

Sabrina Plisková V adventním čase zapomínám na politické starosti, říká v exkluzivním rozhovoru pro časopis Mosty prezident Miloš Zeman 4
Václav Krása Asistence pečujících osob v nemocnicích 6
Václav Krása Rozšíření poskytování dávek na kompenzační pomůcky 8
Václav Krása Republikové shromáždění NRZP ČR se zabývalo financováním sociálních služeb 10
Václav Krása Limity výdajů na doplatky za léky 11
Martin Škurek Okénko do poraden NRZP ČR 14
Václav Krása Aktuální stav tzv. „bílého programu“ 16
Martina Přibylová Od reformy psychiatrie k péči státu o duševní zdraví? 18
Hana Mojžíšová Hájková Nová odlehčovací služba pro rodiny dětí s poruchami autistického spektra v Pardubickém kraji 21
Iva Hilbertová Veletrh Rehaprotex přilákal přes 5500 návštěvníků 22
Pavlína Holubcová Kruh pomoci rodinám s DMD/BMD a SMA 26
Petr Šťáhlavský Zahraniční vlaky ve službách Českých drah 28
Sabrina Plisková Na základě nových smluv bude po dopravcích vyžadována vyšší kvalita cestování, říká v rozhovoru pro Mosty ministr dopravy Vladimír Kremlík 33
Pavel Hříbek Generální ředitel Českých drah Václav Nebeský: Odstraňování bariér je součástí naší firemní kultury 38
Pavel Tesař Generální ředitel SŽDC Jiří Svoboda: Podmínky pro cestující s handicapem se zlepšují 41
Juraj Kováč Od prosince vás možná čeká cesta vlaky různých dopravců, my vám ji chceme usnadnit 44
Kateřina Havelková Zimní úrazy – kdy a po kom máte právo žádat odškodnění? 48
Petra Valešková XXVI. slavnostní večer Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením k Mezinárodnímu dni lidí se zdravotním postižením 54
Eva Zvěřinová Ohlédnutí za letošními projekty společnosti ASEKOL 60
Kristýna Rakovská S Lenkou Kohoutkovou o charitativním projektu Patron dětí 62
Marek Douda Premiérový sraz studentů Školy bez bariér Metropolitní univerzity Praha 64
Jiřina Vecková, Martina Burýšková Po 50+ jdu do práce 66
Sabrina Plisková Mosty přes údolí „energetických šmejdů“ 70
Michal Dvořák 17. ročník slavnostního udílení výročních cen NRZP Ceny MOSTY 73
Radka Svatošová Chvála jehličnanů 74
Jan Hutař Knižní novinky: Laskavý průvodce po sociálních dávkách 76

TEXT: Sabrina Plisková
FOTO: Pražský hrad

V ADVENTNÍM ČASE ZAPOMÍNÁM NA POLITICKÉ STAROSTI,

ŘÍKÁ V EXKLUZIVNÍM ROZHOVORU PRO ČASOPIS MOSTY PREZIDENT MILOŠ ZEMAN

ZÁSTUPCI NRZP ČR SE SETKALI S PREZIDENTEM REPUBLIKY. HOVOŘILI NEJEN O PROBLEMATICE OZP, ALE TAKÉ O HODNOTOVÉ KRIZI V DNEŠNÍ SPOLEČNOSTI

Prezident Miloš Zeman přijal na Pražském hradě zástupce NRZP ČR. Mezi projednávanými tématy byly možnosti úhrady tzv. „bílého programu“, nedostatečné finanční zajištění občanů Slovenské republiky, kteří pobývají v jiných členských státech Evropské unie a kteří jsou zejména s ohledem na zdravotní stav a věk odkázáni na pomoc druhých, či právě probíhající liberalizace železniční dopravy. Dostalo se i na další témata, například na často zmiňovanou hodnotovou krizi v dnešní společnosti, a zajímali jsme se také o to, jak pan prezident prožívá adventní čas.

S prezidentem republiky jsme se setkali krátce před jeho 75. narozeninami, a proto první otázka exkluzivního rozhovoru pro časopis Mosty směřovala právě k tomu životnímu jubileu.

Vážený pane prezidente, tento rok oslavujete životní jubileum, dovolím si proto hned na úvod osobní otázku. Co považujete za zásadní ve svém životě, co vám dělá radost a na co jste hrdý?
Já bych předeslal, že životní jubileum není jen jedno, po pětasedmdesáti může být i osmdesát a podobně. Nicméně abych odpověděl na vaši otázku, za úplně největší úspěch svého politického života považuji, že jsem převzal sociální demokracii se 7% a dovedl ji na 32% a do Strakovy akademie hlavním vchodem. A to se nikomu jinému nepodařilo, protože bohužel moji nástupci, možná trochu s výjimkou Jiřího Paroubka, byli ne zcela kompetentní.

V minulém rozhovoru pro časopis Mosty jste zmínil, že se o problematiku lidí se zdravotním postižením zajímáte. Dovolte mi, abych navázala na náš rozhovor a zeptala se, kde se jako prezident republiky s těmito tématy setkáváte?
My jsme teď absolvovali jednání s panem předsedou Václavem Krásou – a to je ta úroveň. Musím však dodat, že se cítím jako zdravotně postižený, protože mám polyfunkční neuropatii a špatně chodím.

Domníváte se, že témata týkající se lidí se zdravotním postižením jsou upozaďována ve prospěch takzvaných „netémat“?
Záleží na tom, co vnímáte jako netéma. Netéma pro mne není klimatická krize, netéma pro mne nejsou obnovitelné zdroje, netéma pro mne není homosexualismus a mohl bych pokračovat dále. Jinými slovy, já jsem pro klasickou standardní rodinu. Ministr zemědělství mi řekl, že se ještě nestalo, aby dvě krávy zplodily jedno tele.

Zmínil jste standardní, tedy tradiční rodinu, a protože jste s námi přibližně před rokem a půl hovořil o krizi tradičních hodnot v dnešní společnosti, zajímalo by mne, zda od té doby vnímáte nějaký posun nebo nějakou změnu?
Ano, a to změnu k horšímu. Greta Thunbergová je dle mého názoru hysterka, která by se měla vrátit do školy a učit se. Ale to, že jí naslouchají politici na významné úrovni, svědčí o této hodnotové krizi. Ne to, že existuje, ale to, že je jí naslouháno. Viděl jsem v televizi záznam jejího vystoupení, jak tam poštěkávala, tak jsem si jen ověřil, že je opravdu hysterka.

Protože toto vydání časopisu Mosty bude vycházet v předvánočním čase, ráda bych se vás závěrem zeptala, jak vy osobně vnímáte adventní čas a jak jej prožíváte?
Především jej prožívám s rodinou, zapomenu na politické starosti a mám radost, že mám dvě krásné děti. ■

TEXT: Václav Krása

ASISTENCE PEČUJÍCÍCH OSOB V NEMOCNICÍCH

Národní rada osob se zdravotním postižením se rozhodla navrhnout zásadní změnu zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách. Cílem je umožnit pečujícím osobám pravidelně poskytovat péči klientům a zároveň dosáhnout toho, aby jim tato péče byla uznána a nedocházelo k pozastavení výplaty příspěvku na péči při pobytu klienta ve zdravotnickém zařízení delším než třicet dní.

Proto jsme již ve vnitřním připomínkovém řízení navrhli v § 11 odst. 1 za písmeno d) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách, vložit nové písmeno e), které zní: „e) při poskytování zdravotních služeb na přítomnost a pomoc pečující osoby nebo asistenta sociální péče, dle svého určení, pobírá-li pojištěnec příspěvek na péči ve II., III. nebo IV. stupni dle zvláštního zákona[x)] a potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm jeho závislosti, a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb,“

Navrhujeme doplnit právo pojištěnce, který pobírá příspěvek na péči ve II., III. nebo IV. stupni, na pomoc pečující osoby nebo asistenta sociální péče při poskytování zdravotních služeb v případě, že potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm jeho závislosti.

Zdravotnická zařízení nejsou schopna bez pečující osoby nebo asistenta sociální péče zajistit těmto pojištěncům odpovídající ošetřovatelskou péči v takovém rozsahu, který by byl srovnatelný s tzv. „běžnými“ pacienty. Spousta takovýchto zařízení je z hlediska personálu, především zdravotních sester a ošetřovatelského personálu, značně poddimenzovaná (v souvislosti s přijetím vyhlášky MZ ČR č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb, ve znění pozdějších předpisů, výrazným způsobem ubylo v nemocnicích a u dalších poskytovatelů zdravotních služeb zdravotnického personálu). Přijetí pacienta s těžkým fyzickým či smyslovým postižením k hospitalizaci tak působí jednotlivým nemocnicím či zdravotnickým zařízením značné problémy.

Cílem je umožnit pečujícím osobám pravidelně poskytovat péči klientům a zároveň dosáhnout toho, aby jim tato péče byla uznána a nedocházelo k pozastavení výplaty příspěvku na péči při pobytu klienta ve zdravotnickém zařízení delším než třicet dní.

Tyto skupiny pojištěnců (tj. lidé s těžkým, především pohybovým postižením, případně lidé s dalším postižením, kteří ze zdravotních důvodů nezvládají běžným způsobem uspokojovat své základní životní potřeby) z výše uvedeného důvodu odkládají své léčení vyžadující nutnou hospitalizaci v nemocnici na neurčito. Obávají se totiž oprávněně velmi výrazného zhoršení svého zdravotního stavu z důvodu své velmi omezené mobility, zániku svých zachovalých pohybových schopností a pro ně výrazně traumatizujícího pobytu a průběhu hospitalizace ve zdravotnických zařízeních. Takový pobyt pro ně totiž často znamená trvalé a již neodstranitelné zhoršení jejich zbytkových fyzických schopností do budoucna.

NRZP ČR má již nyní množství poznatků o tom, že **tito lidé z uvedených důvodů neřeší ani své velmi vážné zdravotní problémy a tím svůj stav neustále výrazně zhoršují**. Tím, že se zdravotní problém, který vyžaduje hospitalizaci, snaží za všech okolností řešit ambulantním způsobem (bez ohledu na následky takového jednání), se tak vedle neustálého výrazného zhoršování jejich zdravotního stavu jejich léčení velmi zdražuje. Navíc samozřejmě takto vynaložené prostředky nepřinášejí potřebný léčebný efekt.

Uzákonění práva na služby pečujících osob nebo osobních asistentů v zařízeních poskytovatelů zdravotních služeb tak, jak ho NRZP ČR navrhuje, může výrazně napomoci k řešení současného naprosto tristního a vysoce diskriminačního stavu pro tyto pacienty v nemocnicích a dalších zdravotnických zařízeních. NRZP ČR považuje současnou situaci, kdy tito pacienti přes svůj často velmi těžký zdravotní stav raději nenastoupí na potřebnou hospitalizaci do nemocnice,

za naprostý nonsens. Tito pacienti jsou totiž tak ohroženi i těmi nejfatálnějšími zdravotními následky. Jsou naším současným platným zákonodárstvím a návazně poskytovateli zdravotní péče při hospitalizaci znatelně diskriminováni. Pro ně bohužel v současnosti příliš neplatí princip rovného přístupu ke zdravotní péči. Proto je velmi akutní tento problém značně urychleně řešit.

Navrhujeme také doplnit komunikaci, která je základním předpokladem pro úspěšné uplatnění všech práv pacienta. V současnosti nemá většina zdravotnických zařízení natolik vyškolený personál, který by dokázal s osobami se specifickými komunikačními problémy bez problémů komunikovat a jejich projevům porozumět.

Navrhujeme doplnit právo pacienta, který pobírá příspěvek na péči ve II., III. či IV. stupni nebo má o něj podanou žádost, na přítomnost a pomoc pečující osoby nebo asistenta sociální péče při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm jeho závislosti.

Uzákoněním práva na přítomnost a pomoc pečujících osob nebo osobních asistentů pacientům, kteří pobírají pro svoji neschopnost uspokojovat své základní životní potřeby příspěvek na péči ve II., III. či IV. stupni nebo mají o něj podanou žádost v zařízeních poskytovatelů zdravotních služeb, jak ho NRZP ČR navrhuje, nechceme nahrazovat poskytování zdravotních služeb, které je oprávněn poskytnout poskytovatel zdravotních služeb podle tohoto zákona, ale chceme pomoci osobám s uvedenými stupni závislostí, aby se neobávaly hospitalizace v případě zhoršení zdravotního stavu a neodkládaly léčení. Pečující osoba nebo asistent sociální péče tak svou přítomností a pomocí zajistí, že lidé s těžkým zdravotním postižením se nebudou obávat pobytu v nemocnicích.

Požadujeme dále prosadit změnu v § 30, kde chceme za odstavec 2) zákona č. 378/2011 Sb., o zdravotnických službách, vložit nový odstavec 3, který zní:

„(3) Pacient se smyslovým nebo tělesným postižením, který pobírá příspěvek na péči ve II., III. či IV. stupni dle zvláštního zákona [x]) nebo má o něj podanou žádost a potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm jeho závislosti, má právo

na přítomnost pečující osoby nebo asistenta sociální péče, dle svého určení, a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost této osoby poskytnutí zdravotních služeb; to neplatí, jde-li o osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence; tím není dotčen § 47 odst. 1 písm. b).“

Pokud bude náš návrh akceptován, dosáhli bychom i výrazného zlepšení situace pečujících osob, a to zvláště těch, které pečují tzv. na celý úvazek a jejichž příjem činí pouze příspěvek na péči klienta. V případech, kdy je pozastavena výplata příspěvku na péči, z důvodu pobytu jejich klientů více než třicet dní v nemocnici, se pečující osoby dostávají do neřešitelné životní situace. Ocitají se zcela bez prostředků a po mnoha letech péče ztratily pečující osoby pracovní kompetence. Mohou se přihlásit na úřad práce jako uchazeči o zaměstnání a požádat o dávky hmotné nouze. Řízení o těchto dávkách však trvá nejméně tři měsíce. Náš návrh tudíž řeší zlepšení situace osob se zdravotním postižením při pobytu v nemocnici, ale také dává určitou jistotu pečujícím osobám. ■

[x]) § 7 a § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Dosavadní písmena e) až n) se označují jako písmena f) až o).

TEXT: Václav Krása

ROZŠÍŘENÍ POSKYTOVÁNÍ DÁVEK NA KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

Senát 14. srpna schválil novelu zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Návrh novely připravila NRZP ČR, dopracován byl ve spolupráci s legislativou MPSV ČR a s legislativou Poslanecké sněmovny. Předkladatelem návrhu zákona byla skupina poslanců v čele s panem Vítem Kaňkovským.

Novela rozšiřuje spektrum diagnóz o další skupiny onemocnění osob, které sice nemají těžké postižení nosného či pohybového aparátu, ale jejich mobilita je výrazně narušena závažnými interními chorobami. Konkrétně se jedná o pacienty s těžkým postižením srdce, s těžkým plicním onemocněním či se závažným postižením cév dolních končetin. Všechna tato onemocnění v pokročilém stadiu výrazným způsobem snižují mobilitu člověka, a to v některých případech ještě hůř než u osob, které mají poruchu nosného či pohybového aparátu.

Jedná se především o tato těžká zdravotní postižení interní povahy: ischemická choroba dolních končetin, chronická žilní nedostatečnost, lymfedém dolních končetin ve stupni III, nezhojený defekt jedné nebo obou dolních končetin, Charcotova neuropatická osteoartropatie jedné nebo obou končetin s nestabilitou nebo funkční deformitou nohy, srdeční selhání u čekatelů na transplantaci srdce, implantace dlouhodobých podpor oběhu, srdeční selhání s klidovými formami dušnosti a další srdeční selhání ve funkční třídě NYHA III, těžká vleklá plicní nemoc vedoucí k respirační nedostatečnosti s oxygenoterapií a těžká vleklá plicní nemoc vedoucí k respirační nedostatečnosti, pro kterou je poskytována domácí neinvazivní ventilační podpora. Dále se rozšiřuje okruh osob s nárokem na přiznání příspěvku na kompenzační pomůcku o anatomickou ztrátu horních končetin na úrovni obou zápěstí a výše nebo vrozené či získané vady obou horních končetin s úplnou ztrátou základní funkce obou rukou.

V příloze zákona jsou vyjmenovány jednotlivé diagnózy. Pro přehlednost uvádíme všechny zdravotní stavy, na které je možné přiznat dávku na pořízení kompenzační pomůcky:

1. V příloze v části I. bodě 1 úvodní část ustanovení zní:
„Těžká vada nosného nebo pohybového ústrojí, za kterou se považuje:“.

2. V příloze v části I. bodě 2 úvodní část ustanovení zní:
„Těžké zrakové postižení, za které se považuje:“.

3. V příloze v části I. bodě 3 úvodní část ustanovení zní:
„Těžké sluchové postižení, za které se považuje:“.

4. V příloze v části I. se za bod 3 vkládají nové body 4 až 6, které znějí:
„4. Těžké omezení pohyblivosti způsobené postižením cév dolních končetin, za které se považuje:
a) obliterace tepen dolních končetin ve stadiu Fontain III a IV (klidové bolesti, trofické efekty) na jedné nebo obou končetinách,
b) mízní edém se ztrátou (omezením) motorické funkce.

5. Těžké omezení pohyblivosti v důsledku oběhové nedostatečnosti při onemocnění srdce, za které se považuje:
a) dysfunkce jedné nebo obou srdečních komor ve stadiu funkční klasifikace NYHA IIIb a IV,
b) výskyt závažných komplikací po transplantaci srdce vedoucí k funkčnímu omezení v rozsahu uvedeném pod písm. a).

6. Objektivně prokázané těžké postižení plicních funkcí, za které se považuje:
a) chronická obstrukční plicní nemoc (CHOPN), zvlášť těžké funkční postižení ve stádiu IV FEV1/FVC < 0,70, FEV1 < 30% náležitých hodnot nebo FEV1 < 50% náležitých hodnot + chronické respirační selhání,
b) astma, obtížně léčitelné astma (OLA), přítomna tři hlavní a alespoň dvě vedlejší diagnostická kritéria, FEV1 < 50% náležitých hodnot, nutnost ústavní péče v nemocnici nebo odborném léčebném ústavu,
c) zaprášení plic (pneumokoniózy), pneumokonióza uhlokopů, azbestóza se středně těžkou nebo těžkou poruchou plicních

funkcí s kardiovaskulárními komplikacemi, s plicní hypertenzí, cor pulmonale.
d) stavy po transplantaci plic mající za následek selhávání transplantovaného orgánu.“

Novela zákona dále zvyšuje příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných při žádostech o příspěvek na nákup motorového vozidla. Nová úprava stanoví výši příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení motorového vozidla takto:
a) 200 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší nebo roven šestnáctinásobku částky životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona o životním a existenčním minimu nebo je-li tento příspěvek poskytován nezletilé osobě,
b) 180 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než šestnáctinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven sedmnáctinásobku této částky,
c) 160 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než sedmnáctinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven osmnáctinásobku této částky,
d) 140 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než osmnáctinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven devatenáctinásobku této částky,
e) 120 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než devatenáctinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a), avšak nižší nebo roven dvacetinásobku této částky,
f) 100 000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než dvacetinásobek částky životního minima uvedeného v písmenu a).

Nepodařilo se prosadit zvýšení příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny, jehož maximální výše dosud činila 400 000 Kč. Navrhovali jsme, aby výše příspěvku byla ve výjimečných případech až 500 000 Kč. Poslanci tento návrh odmítli s odůvodněním, že každé zvýšení příspěvku vede výrobce a distributory ke zvyšování cen kompenzačních pomůcek.

Zákon nyní půjde k podpisu panu prezidentovi. Domníváme se, že zde by neměl být žádný problém a zákon by měl být bez problémů podepsán. Zákon bude platný od šestého kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení. To znamená po uveřejnění ve Sbírce zákonů. MPSV ČR připraví ještě novelu vyhlášky č. 388/2011 Sb., kterou se výše uvedený zákon provádí. Budou tam nově definovány některé pomůcky. NRZP ČR by měla být u přípravy této vyhlášky.

Letošní zvýšení příspěvku na péči ve III. a ve IV. stupni a současná úprava zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek pro osoby se zdravotním postižením, jsou dva úspěchy NRZP ČR, které vlastně dovršují naši snahu odbourat důsledky reforem bývalého ministra práce a sociálních věcí Jaromíra Drábka. Teď je ještě nutné prosadit změny v posuzování nároků na příspěvek na péči. Zde vidíme velké problémy. ■

TEXT: Václav Krása

REPUBLIKOVÉ SHROMÁŽDĚNÍ NRZP ČR SE ZABÝVALO FINANCOVÁNÍM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Dne 17. října se uskutečnilo již XXI. Republikové shromáždění Národní rady osob se zdravotním postižením ČR. Republikové shromáždění se koná nejméně jednou ročně a účastní se jej delegáti z členských organizací. Podle stanov musí mimo jiné projednat a schválit koncepční záměry NRZP ČR a schválit hospodaření za uplynulý rok.

Vzhledem k úmrtí člena předsednictva NRZP ČR pana Mgr. Milana Langra proběhla dodatečná volba. O uvolněné místo se ucházeli tři kandidáti. V tajné volbě byla s velkou převahou zvolena Mgr. Jana Koželská, předsedkyně představenstva a ředitelka ARCUS - ONKO CENTRA. Paní Koželská je nositelka Ceny Olgy Havlové a prestižní ceny WALD PRESS AWARD, signatářka Pařížské charty proti rakovině, nositelka čestné sociální ceny Tilia a dalších ocenění. Při zahájení Republikového shromáždění bylo předáno ocenění Čestný člen NRZP ČR panu Jaroslavu Paurovi za jeho mnohaletou práci ve prospěch osob neslyšících a nedoslýchavých. Pan Jaroslav Paur byl dlouhá léta předsedou Svazu neslyšících a nedoslýchavých v ČR a svojí prací přispěl a nadále přispívá ke zlepšování života lidí s postižením sluchu.

Největší diskuse se na Republikovém shromáždění vedla o financování sociálních služeb. NRZP ČR nikdy nesouhlasila s převodem financování služeb na kraje. Důvodem tohoto postoje je nerovnoměrnost sítě sociálních služeb v jednotlivých regionech, rozdílné preference krajů v oblasti sociálních služeb a nekompatibilita způsobu hodnocení žádostí jednotlivých subjektů poskytujících sociální služby.

V současné době se připravuje rozsáhlá novela zákona o sociálních službách, jejímž hlavním bodem by měla být změna financování sociálních služeb. Ministryně práce a sociálních věcí paní Jana Maláčová předložila návrh, aby sociální služby byly financovány prostřednictvím tříletých grantů s tím, že by se jednalo o předstupeň při přípravě zákonného pojištění na dlouhodobou péči. S tímto návrhem zásadně nesouhlasí Ministerstvo financí, které naopak prosazuje, aby prostředky na dotace poskytovatelům

> **Ministerstvo financí prosazuje, aby prostředky na dotace poskytovatelům sociálních služeb byly prostřednictvím rozpočtového určení daní poskytnuty přímo krajům. S tím NRZP ČR nemůže souhlasit. Pokud by kraje měly dotační prostředky na sociální služby v daňové výnosnosti, nelze již jakýmkoliv způsobem regulovat síť sociálních služeb.**

sociálních služeb byly prostřednictvím rozpočtového určení daní poskytnuty přímo krajům. S tím NRZP ČR nemůže souhlasit. Pokud by kraje měly dotační prostředky na sociální služby v daňové výnosnosti, nelze již jakýmkoliv způsobem regulovat síť sociálních služeb. Kraje se dostanou do velkého střetu zájmů, protože budou financovat sociální služby, zároveň jsou jejich největším zřizovatelem a jsou i registrujícím orgánem poskytovatelů sociálních služeb. Na základě diskuse přijali delegáti Republikového shromáždění následující prohlášení.

Prohlášení delegátů Republikového shromáždění NRZP ČR ze dne 17. 10. 2019

Delegáti XXI. RS NRZP ČR projednali způsob přípravy novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Klíčovou otázkou připravované novely zákona je způsob financování sociálních služeb. MPSV ČR původně navrhlo systém financování prostřednictvím tříletých grantů pro poskytovatele sociálních služeb s tím, že tato změna financování by byla předstupněm financování sociálních služeb prostřednictvím zvláštního pojištění. Jednalo by se o částečně mandatorní výdaj. NRZP ČR vyslovila s tímto způsobem financování souhlas.

Ministerstvo financí ČR však vyjádřilo zásadní nesouhlas s výše uvedeným způsobem financování sociálních služeb a navrhuje, aby kraje obdržely finanční prostředky na zajištění dostupnosti sociálních služeb formou zvýšení daňových příjmů v rozpočtovém určení daní pro jednotlivé kraje.

Delegáti XXI. vyslovují zásadní nesouhlas s tím, aby prostředky na sociální služby byly součástí daňových příjmů krajů, a to z těchto důvodů:

- Již v současné době dochází na úrovni krajů k rozdílné dostupnosti jednotlivých druhů sociálních služeb mezi kraji. V případě, že kraje budou mít finanční prostředky na sociální služby ve svých daňových příjmech, bez jejich určení se prohloubí diferenciace mezi kraji do té míry, že každý kraj bude mít velmi rozdílnou skladbu sociálních služeb a jejich dostupnost.
- Kraje jsou největšími zřizovateli sociálních služeb, a tudíž je pravděpodobné, že budou prioritně podporovat služby, které zřizují. Jedná se o jasný střet zájmů. Kraje zřizují především pobytové sociální služby a vzniká nebezpečí preference těchto služeb na úkor terénních sociálních služeb.
- Kraje, v přenesené působnosti výkonu státní správy, jsou registrujícím orgánem poskytovatelů sociálních služeb. Tato skutečnost může vést k dalšímu střetu zájmů, protože mohou významně ovlivňovat skladbu sítě poskytovatelů sociálních služeb. Do financování vstupují i politické vlivy při rozhodování o finanční podpoře jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb. Proto je nezbytné, aby byl stanoven minimální rozsah sítě poskytovatelů sociálních služeb na celostátní úrovni a nikoliv pouze na úrovni kraje, který bude stát garantovat.

Delegáti XXI. RS NRZP ČR proto vyjadřují pochybnosti o připravenosti na změnu financování sociálních služeb a žádají MPSV ČR a MF ČR, aby se dohodly na takovém způsobu financování, který bude garantovat dostupnou síť všech druhů sociálních služeb a vytvoří základní síť sociálních služeb, která bude na stejné úrovni v rámci krajů a stát ji bude garantovat.

V Praze 17. 10. 2019

Prohlášení bylo zasláno ministryním financí Aleně Schillerové a práce a sociálních věcí Janě Maláčové. Problémem by se měl také zabývat Vládní výbor pro zdravotně postižené osoby. ■

TEXT: Václav Krása

LIMITY VÝDAJŮ NA DOPLATKY ZA LÉKY

Od 1. ledna 2020 vstupuje v účinnost ustanovení § 16b zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, které stanoví limit na doplatky za léky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely, pro příjemce invalidních důchodů ve III. stupni a dále pro osoby, kterým byla přiznána invalidita II. a III. stupně, ale pro nesplnění podmínek jim není invalidní důchod vyplácen.

Tuto úpravu zákona připravila Národní rada osob se zdravotním postižením a pan poslanec Vít Kaňkovský podal příslušný pozměňovací návrh. Jednání o této úpravě byla složitá, protože zdravotní pojišťovny byly zásadně proti. Náš návrh je spravedlivý, neboť invalidní důchody jsou v průměru nižší než starobní důchody, a tak i pojišťovny musely ustoupit. Přesto si určily, že návrh bude účinný až od roku 2020, aby si připravily IT systém na evidenci příjemců invalidních důchodů. Je to však od nich

pouze zdržovací taktika. Zdravotní pojišťovny musejí mít evidenci příjemců III. stupňů ID, protože za tyto pojištěnce inkasují od státu příspěvek za tzv. státní pojištěnce. To jsou lidé, kteří nemají příjem z výdělečné činnosti a stát za ně platí zdravotní pojištění. Jsou to například děti, studenti, matky pobírající rodičovský příspěvek a samozřejmě starobní důchodci.

Právní úprava o stanovení limitu výdajů za léky u příjemců ID III. stupně a u osob, které jsou invalidní, a u osob, které byly uznány invalidními ve II. a III. stupni, ale nesplňují podmínky výplaty invalidního důchodu, je následující. V zákoně č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, se v odstavci 1) § 16b stanoví:

„Pokud celková částka uhrazená pojištěncem nebo za něj jeho zákonným zástupcem za doplatky za předepsané ze zdravotního pojištění částečně hrazené léčivé přípravky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely, vydané na území České republiky, překročí v kalendářním roce limit ve výši 5 000 Kč, u dětí mladších 18 let, včetně kalendářního roku, ve kterém dovršily 18. rok věku, a u pojištěnců starších 65 let, včetně kalendářního roku, ve kterém dovršili 65. rok věku, ve výši 1 000 Kč a u pojištěnců, kteří jsou poživateli invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně a doložili tuto skutečnost kopií rozhodnutí o invalidním důchodu pro invaliditu třetího stupně, u pojištěnců, kteří byli uznáni invalidními ve druhém nebo třetím stupni, avšak invalidní důchod jim nebyl přiznán pro nesplnění podmínky doby pojištění podle zvláštního právního předpisu a doložili tuto skutečnost kopií posudku o posouzení zdravotního stavu, a u pojištěnců starších 70 let, včetně kalendářního roku, ve kterém dovršili 70. rok věku, ve výši 500 Kč, je zdravotní pojišťovna povinna uhradit pojištěnci nebo jeho zákonnému zástupci částku, o kterou je tento limit překročen. Do limitu podle věty první se započítávají doplatky na částečně hrazené léčivé přípravky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely s obsahem stejné léčivé látky a stejné cesty podání pouze ve výši vypočtené podle doplatku na léčivý přípravek nebo potravinu pro zvláštní lékařské účely, jehož doplatek na množstevní jednotku této léčivé látky je nejnižší a u kterého nebylo zjištěno přerušení nebo ukončení dodávání. To neplatí, pokud předepisující lékař na receptu vyznačil, že předepsaný léčivý přípravek nelze nahradit (§ 32 odst. 2); v takovém případě se do limitu započítává doplatek v plné výši. Do limitu se nezapočítávají doplatky na částečně hrazené léčivé přípravky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely obsahující léčivé látky určené k podpůrné nebo doplňkové léčbě; to neplatí, jde-li o léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely předepsané na recept pojištěncům starším 65 let, včetně dne, ve kterém dovršili 65. rok věku. Seznam léčivých látek určených k podpůrné nebo doplňkové léčbě stanoví Ministerstvo zdravotnictví vyhláškou.“

Znamená to, že příjemci ID III. stupně a osoby invalidní ve II. a III. stupni, kterým není vyplácen ID, mají limit doplatků za léky pouze 500 Kč ročně.

Současně je třeba upozornit na § 12, zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, kde se na konci písmene m) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena n) a o), která znějí:

„n) oznámit příslušné zdravotní pojišťovně, pokud jí dříve doložil podle § 16b odst. 1, že je poživatelem invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, skutečnost, že přestal být jeho poživatelem, a to do 8 dnů ode dne nabytí právní moci příslušného rozhodnutí, a doložit tuto skutečnost kopií příslušného rozhodnutí,

o) oznámit příslušné zdravotní pojišťovně, pokud jí dříve doložil podle § 16b odst. 1, že byl uznán invalidním ve druhém nebo třetím stupni, avšak invalidní důchod mu nebyl přiznán pro nesplnění podmínky doby pojištění, změnu této skutečnosti, a to do 8 dnů ode dne, kdy se o této změně dozvěděl, a doložit ji kopií příslušného posudku o posouzení zdravotního stavu.“

Výše uvedené odstavce stanoví, že pokud příjemci ID III. stupně chtějí, aby od 1. 1. 2020 měli limit na doplatky na léky pouze ve výši 500 ročně, musejí splnit základní podmínku, že do 31. 12. 2019 předloží svojí zdravotní pojišťovně kopii rozhodnutí o přiznání ID. Pokud jde o osoby, kterým byl přiznán II. nebo III. stupeň invalidity, ale pro nesplnění podmínek jim není vyplácen ID, musejí svojí zdravotní pojišťovně dát kopii příslušného posudku o posouzení zdravotního stavu, a to také do 31. 12. 2019. Samozřejmě že je možné předat příslušné doklady i později, ale limit na doplatky léků se bude vztahovat až od doby, kdy byly kopie dokumentů předány zdravotní pojišťovně pojištěnce.

Ještě je třeba upozornit na to, že zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, stanoví, že každý pojištěnec, který má stanovený limit na doplatky na léky, musí do 8 dnů nahlásit svojí zdravotní pojišťovně změny, které se týkají ID III. stupně, případně změny ve II. a III. stupni invalidity. ■

ORCAM

Our Vision. Empowering People.

Proč právě ORCAM?

Velmi snadné intuitivní ovládání pomocí jednoduchých gest

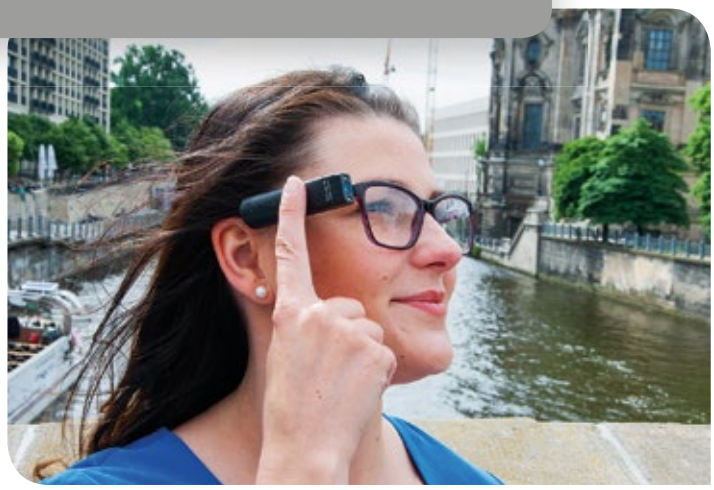

Při jeho užívání máte volné obě ruce

Lze připojit Bluetooth sluchátka i sluchadla pro neslyšící

Spárování všech typů sluchátek a vybraných sluchadel

Sagitta®

Více informací na stránkách **www.elupy.cz**

Dodavatel Sagitta Ltd., spol. s r.o., tel. 511 440 500, sagitta@sagitta.cz

TEXT: Martin Škurek

OKÉNKO DO PORADEN NRZP ČR

V tomto Okénku do poraden, tentokráte do olomoucké poradny, přinášíme informace o případu pana Martina, který trpí roztroušenou sklerózou. V současné době se mu snažíme pomoci se získáním příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky – motorového vozidla. Případ trvá již od roku 2016. Tehdy Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Olomouci zamítl žádost pana Martina o příspěvek na tuto zvláštní pomůcku. Následné odvolání zamítlo Ministerstvo práce a sociálních věcí. Pan Martin rozhodnutí ministerstva (dále též „žalovaného“) napadl žalobou u Krajského soudu v Ostravě, pobočky v Olomouci, který ji ovšem svým rozsudkem také zamítl. Proto pan Martin podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu.

V kasační stížnosti pan Martin uvedl, že žádost o přiznání příspěvku na motorové vozidlo podal z důvodu zhoršení zdravotního stavu. Dále namítl, že posudková komise MPSV vyšla z neúplných podkladů, aniž by ho zhlédla. Stěžovatel také tvrdil, že nebyl ze zdravotních důvodů schopen zúčastnit se jednání posudkové komise, která tak podle jeho názoru měla podniknout kroky k tomu, aby mohl být posouzen ve svém domácím prostředí. Přitom podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011-44, by mělo být přímé osobní vyšetření pravidlem. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze 25. 4. 2013, č. j. 6 Ads 17/2013-25, je vyšetření posuzovaného při jednání komise základním prostředkem pro odstraňování rozporů mezi závěry sociálního šetření a posudkovým hodnocením. V takovém případě je povinností odvolacího orgánu žádat po posudkové komisi doplnění posudku. V nyní posuzované věci podle názoru stěžovatele posudková komise MPSV rozpory mezi dřívějším posudkem OSSZ a lékařskými zprávami nijak nehodnotila a samotné rozporné závěry zamlčela. Žalovaný podle názoru stěžovatele rozhodl v rozporu s ustanovením § 3 správního řádu, protože ve věci nebyla zjištěna materiální pravda. Podle názoru stěžovatele žalovaný i krajský soud porušili také zásady stanovené pro dokazování, neboť se nezabývali doloženými lékařskými zprávami. Dále stěžovatel namítl, že skutková podstata, ze které krajský soud vycházel, nemá oporu ve spisech. Stěžovatel proto namítl nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu. Konkurence důkazních prostředků s rozpornými závěry, odhlédnutí od důkazních prostředků svědčících ve prospěch stěžovatele a naopak přihlédnutí k důkazním prostředkům k jeho tíži nemůže podle názoru stěžovatele obstát. To vše navíc za situace, kdy žalovaný i krajský soud zamítli jeho návrh na provedení znaleckého posudku, který měl sloužit k odstranění sdělených pochybností. Závěrem své stížnosti stěžovatel uvedl, že se nachází na Kurtzkeho škále (EDSS) pro posouzení rozsahu postižení roztroušenou sklerózou již na stupni 6,0, přičemž stupeň 0 je stav bez potíží a stupeň 10 je úmrtí v důsledku roztroušené sklerózy.

Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí o kasační stížnosti stěžovatele vyslovil některé zajímavé závěry, které jsou použitelné pro obecnou poradenskou praxi. Nejvyšší správní soud ponejprv uvedl, že posudky MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz,

avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádné pochyby, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá pak v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila (k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 55/2013-29). V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud přisvědčil stěžovateli, že posudek posudkové komise MPSV uvedeným požadavkům nedostál. Krajský soud v Ostravě, pobočka Olomouc, pochybil, pokud z tohoto důvodu rozhodnutí žalovaného nezrušil.

Dále Nejvyšší správní soud uvedl, že stěžovatel již v rámci vyjádření k podkladům pro rozhodnutí prvního stupně a poté v odvolání poukazoval na konkrétní závěry lékařských zpráv, s nimiž byl podle jeho názoru posudek OSSZ v rozporu. Za této situace, kdy stěžovatel vznesl vůči posudku OSSZ konkrétní výhrady opřené o lékařské zprávy a tyto námitky nemířily na první pohled mimo zákonná kritéria, bylo povinností žalovaného tyto námitky řádně vypořádat, a to především za pomoci posudkové komise, která je k tomuto účelu zřízena. Posudková komise MPSV se však k výhradám vzneseným žalobcem v odvolání nijak nevyjádřila. Z 15 lékařských zpráv, které jsou v posudku označeny jako podklady, jsou uvedena shrnutí závěrů pouze dvou z nich, ostatní zprávy jsou označeny jen datem a jménem lékaře, aniž by bylo uvedeno cokoliv o jejich obsahu. K výše uvedeným odvolacím námitkám se nijak konkrétně nevyjádřil ani žalovaný.

Byť žalovaný nedisponuje takovou erudicí v oblasti lékařství, aby byl schopen samostatně přezkoumávat věcnou správnost posudkových závěrů, podle názoru Nejvyššího správního soudu to neznamená, že by měl přijímat posudkové závěry zcela nekriticky, neboť jeho povinností je zejména zhodnotit tyto závěry z hlediska jejich úplnosti a přesvědčivosti. Toto zhodnocení však žalovaný ve věci stěžovatele neprovedl, úplnost a přesvědčivost posudku pouze bez dalšího konstatoval. S ohledem na chybějící vypořádání odvolacích námitek namítajících konkrétní rozpory mezi lékařskými zprávami a posudkem OSSZ nepovažoval Nejvyšší správní soud posudek posudkové komise MPSV vydaný ve věci stěžovatele za úplný a přesvědčivý. Žalovaný si měl podle názoru Nejvyššího správního soudu za popsané situace vyžádat od posudkové komise doplňující posudek a uložit jí, aby se vyjádřila ke stěžovatelem tvrzeným rozporům mezi posudkovým hodnocením a nálezy lékařských zpráv.

K námitce stěžovatele, že nebyl posudkovou komisí osobně vyšetřen, Nejvyšší správní soud uvedl, že přesvědčivost posudku je obecně kategorií nezávislou na tom, zda byla posuzovaná osoba fyzicky přítomna jednání posudkového orgánu, nebo nikoliv. Na druhou stranu, aby mohl být posudek přesvědčivý, musí se srozumitelně a bez vnitřních rozporů vypořádat se všemi relevantními skutečnostmi a jeho závěry nesmí být zpochybněny obsahem jiného posudku nebo lékařské zprávy. Jakkoliv by přímé osobní vyšetření posuzované osoby lékařem OSSZ a posudkové komise MPSV mělo být podle názoru Nejvyššího správního soudu pravidlem, takové pravidlo neplatí bezvýjimečně a vždy musí být náležitě zohledněny konkrétní okolnosti projednávaného případu (k tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011-44).

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost stěžovatele jako důvodnou, proto rozsudek krajského soudu zrušil. Současně zrušil i rozhodnutí žalovaného, protože již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro takový postup. Nejvyšší správní soud vrátil věc MPSV k dalšímu řízení, v němž bylo MPSV vázáno právním názorem vysloveným ve zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu. V tomto dalším řízení MPSV žádost pana Martina opět zamítlo, a proto byla ve věci podána další žaloba ke Krajskému soudu v Ostravě, pobočce v Olomouci, ve které je mimo jiné argumentováno i nerespektováním dříve vysloveného právního názoru Nejvyššího správního soudu. Případ pana Martina tak po více než třech letech zatím nedospěl ke svému konci a o jeho dalším průběhu vás budeme případně informovat. ■

TEXT: Václav Krása

AKTUÁLNÍ STAV TZV. „BÍLÉHO PROGRAMU“

Na jednání Komise pro kategorizaci a úhradovou regulaci zdravotnických prostředků 18. září nebyla schválena úhrada zdravotnických prostředků tzv. „bílého programu“ (sedačky – sprchové, do vany, na vanu, sprchová křesla – pevná, pojízdná, klozetová křesla – pevná, pojízdná) ze zdravotního pojištění. Většina přítomných hlasovala proti hrazení ze zdravotního pojištění – všechny zdravotní pojišťovny, pacientská rada, odborné společnosti, pouze šest členů komise se zdrželo. Hrazení těchto zdravotnických prostředků hájila jen Národní rada osob se zdravotním postižením.

Členové komise se nedohodli ani na jiném způsobu hrazení bílého programu. Zástupci pojišťoven jsou toho názoru, že bílý program tvoří pomůcky pouze k usnadnění hygieny, ale nekompenzují zdravotní vadu dle § 2 zákona č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích, ve znění pozdějších předpisů, a tudíž by měly být hrazeny z prostředků na sociální dávky MPSV. VZP ČR v rámci vypořádání připomínek k novele zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, uvádí, že **„objem prostředků za nyní nehrazené pomůcky (sedačky do vany či sprchy a klozetová křesla) jen za VZP činil v roce 2018 cca 45 mil. Kč“. Zástupce Svazu zdravotních pojišťoven ČR na jednání komise doplnil, že za ně se jedná cca o 20 mil. Kč.** Zástupce NRZP ČR k tomu uvedl, že v případě zařazení bílého programu do úhrad ze zdravotního pojištění nelze vycházet z těchto částek, neboť Odborná společnost ortopedicko-protetická ČLS JEP dodatečně upřesnila indikační kritéria u všech zdravotnických prostředků, které jsou zahrnuty do bílého programu tak, že na tyto prostředky by měly nárok pouze osoby s nejtěžším postižením.

Část členů komise připouští, že prostředky bílého programu mají charakter zdravotní i sociální, takže by se na jejich úhradě měla podílet obě ministerstva, tedy MPSV ČR a MZ ČR. Toto řešení nemá v současné době zákonnou oporu. Každé ministerstvo zde postupuje zcela odlišně.

MPSV poskytuje příspěvek poté, co žadatel splní všechny zákonné podmínky. To znamená, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav osoby musí trvat déle než jeden rok a nelze požádat o takový příspěvek dříve než po půl roce, kdy dojde k nějakému závažnému poškození zdravotního stavu. Dále je žádost poslána posudkovému lékaři na posouzení zdravotního stavu a Úřad práce ČR musí provést sociální šetření v bytě žadatele. Je třeba si uvědomit, že MPSV ČR nevydává zdravotnické prostředky, ale stanoví podmínky, za jakých lze dostat příspěvek na kompenzační pomůcku. Tato anabáze trvá nejméně půl roku, ale zpravidla déle, tudíž člověk, který potřebuje například po cévní mozkové příhodě či jiných náhlých příhodách okamžitě zdravotnický prostředek, tak má šanci jedině ze zdravotního pojištění, protože například prostředek z bílého programu je pouze na předpis lékaře, a může být dokonce předepsán již v nemocnici. Jinými slovy řešení příspěvku z MPSV na zakoupení bílého programu by bylo nesrovnatelně dlouhodobější a neřešilo by akutní potřebu.

Komise si vyžádala k této otázce stanovisko Odborné společnosti ortopedicko-protetické ČLS JEP a také stanovisko MZ ČR – odboru léčiv a zdravotnických prostředků.

Ve stanovisku Odborné společnosti ortopedicko-protetické ČLS JEP se uvádí: *„Pomůcky zahrnuté do tzv. bílého programu, které byly doposud zahrnuty mezi zdravotnické prostředky v Příloze č. 3 k zákonu č. 48/1997 Sb., oddíl C, byly vždy hrazeny ze všeobecného zdravotního pojištění. V minulých letech byla vedena odborná diskuse, zda tyto pomůcky hodnotit jako zdravotnické prostředky, protože slouží především k bezpečnému zvládnutí životních potřeb spojených se zajištěním soběstačnosti při vlastní hygieně. Z tohoto úhlu pohledu by měly být tyto pomůcky hrazeny z prostředků MPSV. Z hlediska definice zdravotnického prostředku je však možné posuzovat výše uvedené pomůcky ‚bílého programu‘ jako zdravotnický prostředek, protože zajišťují bezpečný přesun a vykonání základních hygienických úkonů a tím zajišťují prevenci zhoršení zdravotního stavu. Vzhledem k faktu, že prozatím nedošlo k jednání mezi dotčenými resorty tj. MZ a MPSV, a neexistuje alternativa, jak zajistit úhradu těchto pomůcek mimo resort zdravotnictví, doporučujeme znovuzařazení zdravotnických prostředků ‚bílého programu‘ do systému úhrad z veřejného zdravotního pojištění.“*

Stanovisko MZ – odboru léčiv a zdravotnických prostředků (OLZP) je následující: *„OLZP ve vztahu k výrobkům označovaným jako tzv. ‚bílý program‘ zastává názor, že mohou být klasifikovány jako zdravotnické prostředky, pokud je u nich deklarován určený účel odpovídající definici v zákoně č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích, v platném znění (…kompenzace poranění nebo zdravotního postižení…), a splňují všechny příslušné požadavky dané zákonem i nařízením vlády č. 54/2015 Sb.*

NRZP ČR upozorňuje na to, že od srpna 2019 nejsou zdravotnické prostředky bílého programu hrazeny z veřejného zdravotního pojištění a pacienti si je musejí sami hradit, což je nepřijatelné.

včetně požadavků týkajících se klinického hodnocení. Stanovisko OLZP je tak shodné jako Státního ústavu pro kontrolu léčiv, který je podle výše uvedeného zákona prvoinstančním orgánem pro rozhodování, zda výrobek je nebo není zdravotnickým prostředkem.“

Stejný názor sdílí také zástupce Asociace výrobců a dodavatelů zdravotnických prostředků (AVDZP), který napsal MZ ČR následující dopis: *„V průběhu června jsme dokladovali u několika vybraných výrobků ‚bílého programu‘ materiály prokazující splnění zákona č. 268/2014 Sb., tedy že se jedná o zdravotnické prostředky. Požadované doklady byly předány na MZ ČR, doklady byly vystavené v různých zemích EU.“*

K tomu zástupce AVDZP zároveň připojil sérii otázek: *„Existuje nějaký závěr z doložených dokumentů? Nebo MZ je schopné posoudit, jestli dokumenty splňují legislativní nároky? Byly předány dokumenty k posouzení na Státní ústav pro kontrolu léčiv? Existuje jednoznačné vyjádření? V případě, že existují pochybnosti o relevanci a platnosti zmíněných dokladů, je nutné tuto skutečnost doložit zahraničním výrobcům a případně kontrolním orgánům a vyžádat si nápravná opatření na úrovní NB příslušných zemí. Věřím, že k tomu dostaneme také příslušné jednoznačné vyjádření posuzující autorizované osoby. Bylo by dobré udělat spekulacím konec a racionálně vyřešit problém ku prospěchu především uživatelů závislých na těchto pomůckách.“*

Podle posledních informací tajemnice ani předseda komise na výše uvedený dopis neodpověděli, a tudíž ani neodpověděli na položené otázky. Místo toho se 3. září uskutečnilo jednání s MPSV ČR, ke kterému se Národní rada osob se zdravotním postižením ČR dodatečně připojila, přestože její názor je takový, že by měly být prostředky bílého programu hrazeny ze zdravotního pojištění, neboť se jedná o zdravotnické prostředky. Víme však velmi dobře, jak obtížné by to bylo, než by se podařilo legislativně zajistit, aby výše uvedené prostředky byly hrazeny z dávkových systémů MPSV ČR. Jsme přesvědčeni o tom, že se zbytečně ztrácí čas a tato jednání moc nikam nepovedou. To, že se vedoucí pracovníci MPSV tvářili vstřícně, je dobře, ale jsme toho názoru, že to je hodně o jejich profesionalitě, pracují na MPSV již dlouho, proto samozřejmě projevili ochotu o této věci jednat. Celý problém spočívá v tom, že i kdyby se nakrásně podařilo bílý program uvést do vyhlášky č. 388/2011 Sb., kde je výčet kompenzačních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením, tak je potřeba si uvědomit, že tato vyhláška nepřiznává přímo pomůcky, ale příspěvek na ně a žadatelé musejí splňovat výše uvedená kritéria a musejí absolvovat výše popsaný systém pro přiznání příspěvku.

Odpůrci úhrad bílého programu ze zdravotního pojištění v komisi dále argumentují, že když se tyto prostředky nyní ponechají v návrhu novely zákona č. 48/1997 Sb. a budou hrazeny ze zdravotního pojištění, pak už tento stav zůstane neměnný a MPSV ČR nebude ochotné dále vyjednávat o vytvoření příspěvku na tyto zdravotnické prostředky nebo chcete-li pomůcky! Nezařazením bílého programu do úhrad ze zdravotního pojištění chtějí vyvinout tlak na MPSV ČR k ochotě dále jednat!

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR je přesvědčena, že je možné jednat o částečné úhradě zdravotnických prostředků z prostředků MPSV ČR, ale k tomu je nezbytné vytvořit legislativní prostředí, které umožní urychlení poskytování příspěvku na výše uvedené zdravotnické prostředky bílého programu, ale i na další obdobné zdravotnické prostředky. Nelze však postupovat tak, že úhrada z veřejného zdravotního pojištění bude zastavena s tím, že bude vytvořen tlak na jiné ministerstvo, aby problém řešilo. To je zcela nekoncepční postup, který nemůže vést k dobrému řešení. NRZP ČR upozorňuje na to, že od srpna 2019 nejsou zdravotnické prostředky bílého programu hrazeny z veřejného zdravotního pojištění a pacienti si je musejí sami hradit, což je nepřijatelné.

NRZP ČR jednala s ministrem zdravotnictví Adamem Vojtěchem a hledáme cestu, jak urychleně opět hradit výše uvedené zdravotnické prostředky z veřejného zdravotního pojištění. Je opravdu nepochopitelné, že prostředky, které z výdajů zdravotního pojištění tvoří promile, jsou odmítány. ■

TEXT: Martina Přibylová

OD REFORMY PSYCHIATRIE K PÉČI STÁTU O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ?

Hodnotit reformu systému péče o duševně nemocné zvnějšku jako celek je v podstatě nemožné. Komentovat i dobře známá témata opravdu objektivně je nesnadné. A posuzovat s pouhou znalostí části celek může být až nebezpečné. Každý, kdo se odváží vyjádřit názory na „nové cesty duševního zdraví“, měl by nabízet jen z výběru vlastních zaručených informací. Prosím, aby tak byl chápán tento text – a nejspíš i ty příští.

STRUČNÉ OHLÉDNUTÍ

Přípravy reformy psychiatrie začaly už před dlouhými sedmi lety – oficiálním startem bylo schválení dokumentu Strategie reformy psychiatrické péče (RPP) tehdejším ministrem zdravotnictví Martinem Holcátem v říjnu 2013. Dlouhodobé záměry postupně dostávaly zřetelnější obrysy, přidaly se úvahy o budoucnosti jednotlivých typů zařízení včetně investic a vzniku zdravotně - sociálních služeb v Centrech duševního zdraví. Na oficiální zahájení pěti pilotních CDZ, spojené s financováním z evropských fondů na příštích 18 měsíců, došlo v polovině roku 2018. Projekt Destigmatizace bude Národním ústavem duševního zdraví realizován v období 2017 – 2022. Třetí projekt Data pro psychiatrii realizuje Ústav zdravotních informací a statistiky ČR (2018 – 2022). **Ovšem skutečným a zdůrazňovaným cílem všech změn je zvýšení kvality života duševně nemocných.** A na ten síly úřadu ministerstva zdravotnictví v žádném případě nestačí.

NA VLÁDNÍ ÚROVNI

Nestačí ani na mnoho jiného. Od počátku tisíciletí **přibývá pacientů s duševním onemocněním raketovou rychlostí,** mluví se až o epidemii. Jsou tu známá „3 D“ – deprese, drogy, demence, varovné jsou narůstající počty sebevražd i psychicky nemocných dětí. Nestačí řešit („pouhou“) modernizaci jednoho medicínského oboru, ale daleko vážnější obecné otázky duševního zdraví, které se stává věcí (jednoznačně) veřejnou, věcí celé společnosti a jejího „správce“ státu. Sílící tlak odborníků, zainteresované veřejnosti a jejích organizací, ale i podmínky určované EU vyústily v **rozhodnutí vlády České republiky z 8. října 2019 o zřízení Rady vlády pro duševní zdraví**. **Její první zasedání se má uskutečnit 16. prosince. Tajemnicí rady byla jmenována MUDr. Dita Protopopová (gestorka projektu Deinstitucionalizace).** A po obtížích hor znovu přijdou obtíže rovin.

V nové situaci přibývá diskusí a bilancování. Jak je reforma daleko, co se podařilo, co chybí, co je třeba, tady a teď, řešit? Po sedmi letech následuje „Strategii“ **nový a konkrétnější dokument Národní akční plán duševního zdraví s výhledy do roku 2030**. Právě ten by měl být schválen vládou – po vnějším připomínkovém řízení. **Pro dokument s přílohami v celkovém rozsahu téměř 700 stran na ně byl určen termín od 11. do 18. 11.** Všichni, kdo se angažují v reformě od začátku, se pamatují na počáteční široké diskuse, na čas dialogů. Nastává čas se k nim vrátit.

SETKÁNÍ

Nutnost nové výměny názorů se reálně projevuje v řadě pořádaných akcí – podzimních konferencí a seminářů určených „všem“. První v řadě byla myslím říjnová pracovní konference o dosavadních zkušenostech s činností CDZ v Brně, která 10. října časově uzavírala 30. ročník Týdnů pro duševní zdraví. Následovala Konference Na rovinu spojená s projektem Destigmatizace. Zahraniční přednášející představovali metody, které se osvědčily v jejich zemích. Třetí pacientská konference nazvaná „Cesty k zotavení“ se uskutečnila tradičně ve velké posluchárně NUDZ v Klecanech. **Za největší podzimní akci je ale jistě možné považovat dvoudenní konferenci „Výzvy komplexní péče o duševně nemocné“ v Hradci Králové.**

Akce, které se teprve uskuteční, mají opravdové supernázvy. Diskusní seminář „Reforma péče o duševní zdraví – uskutečněné kroky a nejbližší cíle“ pořádá VVOZP především pro uživatele. V únoru 2020 se můžeme těšit na dvoudenní „Druhou českou mezinárodní konferenci o recovery Plzeň“. Pořadatelem je z. s. Ledovec a moje dojmy z premiéry v roce 2016 byly (nepřehánením) výborné.

Vedle toho probíhá i řada menších, spíše interních setkání, na kterých je těžké se aktuální situaci vyhnout (bez ohledu na hlavní téma). Jmenujme uživatelská setkání v regionech, plánované diskusní večery Asociace komunitních služeb, tradiční (letos už dvacátou) konferenci Denního psychoterapeutického sanatoria Ondřejov i odborné schůze České psychiatrické společnosti, tzv. Purkyňky. Samozřejmě se všem aktuálním změnám věnovala i řada akcí „Týdnů" po celé ČR. Tak rozsáhlé dění není dost dobře možné ani sledovat, natož informovat o podrobnostech – je ale jisté, že se „něco děje", a to je nejspíš pozitivní.

OKOLNOSTI, VLIVY, POTÍŽE

Oživlý a složitý svět psychiatrie ovšem nežije v izolovaném vzduchoprázdnu. Na budování nového systému péče o duševní zdraví budou působit nejrůznější společenské, politické a samozřejmě i ekonomické vlivy, legislativa, úroveň zaměstnanosti a další okolnosti. Pravda, že všechno souvisí se vším, nás bude mnohokrát pronásledovat a dohánět i v budoucnosti.

Jistě by nikdo nehledal souvislost mezi hnutím za záchranu Země a českou dětskou psychiatrií, a přece se tyto dvě oblasti nedávno propojily. Dlouholetý předseda Sekce dětské psychiatrie a dorostové psychiatrie PS ČLS JEP MUDr. J. Matýs byl vyzván k odstoupení poté, co komentoval psychický stav známé švédské aktivistky Grety T. Nelze soudit skutečnost, ale ani popřít souvislost. PhDr. Duškov (předseda Výkonného výboru RPP) přesto považuje dosavadní dlouholetou práci MUDr. Matýse za velmi záslužnou. Jaká je celá pravda v souvislosti s dnešním tristním stavem dětské psychiatrie a ne právě optimální úrovní plnění Úmluvy o právech dítěte v ČR? Řadu informací jsem jistě mohla získat během Týdne sociálních služeb (7. – 13. 10.), bohužel můžeme vždycky být jen na jednom místě. **Jakýkoliv typ péče o nemocné nebo sociálně slabé vyžaduje dvě hlavní podmínky: finanční a personální zajištění.** Politická situace se může změnit i v průběhu jednoho volebního období a ekonomický cyklus je zákonitost. Média nás každým dnem informují, že ekonomická recese je na obzoru, jen zatím nikdo neví, kdy přesně začne a jak bude hluboká. Potom může být všechno jinak. A leccos už i je. Objevují se nepěkné informace o **šetření na příjemcích invalidních důchodů a příspěvků na péči**. Nedávno jsme se s kolegy zamýšleli nad několika takovými případy kolem nás a ptali se, jestli jde o náhodný časový souběh – nebo o současný trend. Ombudsmanka Anna Šabatová ovšem v těchto dnech konstatovala, že podobných stížností jí na pracovním stole přibývá. Dne 1. listopadu pořádala Kancelář VOP také **konferenci Deset let s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením**. Za skupinu osob s duševním onemocněním se jí aktivně zúčastnily D. Chrtková a A. Zajíčková. Listopadové panelové diskuse Chudoba v bohatém Česku s ministryní J. Maláčovou, sociologem D. Prokopem a ekonomkou H. Horskou jsem se zúčastnit nemohla. (Co bych se tu asi dozvěděla?)

Neziskové organizace poskytující sociální služby si u zmocněnkyně pro lidská práva Heleny Válkové stěžovaly na **ohrožení své existence při nedostatku finančních prostředků** i dehonestující postoj některých politiků. Paní zmocněnkyně jim slíbila pomoc. ➡

Ani zde není možné uvést úplný výčet všech vlivů a komplikací působících na další průběh reformy. Musíme je brát na vědomí, smiřovat se s nimi nebo je řešit a překonávat.

POHLEDEM MÉDIÍ

Česká média se dnes k tématu reformy, relativně pravidelně, vracejí - podle toho, co je právě „spouštěčem". Vytvářejí její (mediální) obraz a ten hraje významnou roli. **O schválení vzniku Rady vlády vydalo MZ tiskovou zprávu a informace se objevila ve většině sdělovacích prostředků.**

Články zveřejňované například na Aktuálně.cz se mi často zdají zčásti nepřesné. V poslední době veřejně vystupuje také dr. Ivan Duškov, předseda Výkonného výboru RPP. Podrobný rozhovor s ním vedla na Info.cz redaktorka Lenka Petrášová, která se dlouhodobě věnuje zdravotnické problematice (rozhovor na www.reformapsychiatrie.cz). Právě tento web MZ uvádí řadu textů i rozhovorů, ale celkově se jeho úroveň pohybuje jako na houpačce (snad pod vlivem personálních změn?).

Ivan Duškov vystupoval také v pořadu Duel v TV Seznam. Jeho partnerem byl pacient a publicista Jeroným Janíček, úspěšný autor cyklu Za zdí - rozhovorů s psychiatrickými pacienty. Za svoji činnost obdržel v roce 2017 Novinářskou cenu Psychiatrické společnosti. Při natáčení se jistě poučil o problémech nemocných a dnešním stavu léčby v psychiatrii. O její budoucí podobě ovšem ne a tak působil v diskusi o reformě až naivně. Kladl otázky, které už byly při různých příležitostech mnohokrát zodpovězeny, měl zcela zkreslenou představu o roli sociálních pracovníků... Jeho vystoupení mě utvrdilo v přesvědčení, že vědět o psychiatrii „něco" ještě neznamená vědět „všechno". Myslím, že to si často neuvědomují ani někteří koordinátoři v reformě a pracovníci MZ, natož velká část novinářů.

Naproti tomu postupně přibývá pacientů, kteří problematiku duševních nemocí, psychiatrie a jejích pacientů dokáží komentovat věcně i formálně kvalitně, a to nejen v interních médiích. Ale vážím si i práce všech kolegů, kteří se podílejí na vydávání pacientských časopisů, papírových nebo elektronických. I oni patří, organizování nebo samostatní, mezi potřebnou skupinu peer pracovníků. Příjemným překvapením pro mne byl magazín Zámezí, který zveřejňuje na webu www.cmhcd.cz asi šestičlenná skupina lidí „se zkušeností". Několik let už pokračuje činnost Studia 27 a jeho rozhovorů zejména o životě pacientů.

Když se pokouším doplňovat vlastní články i dalšími texty o psychiatrii a RPP, daří se mi to se střídavými úspěchy. Někdy se moje snaha získat názor nebo informaci **v podobě samostatného textu** proměňuje v grotesku.

Bez ohledu na kritiku patří do této oblasti i web Neklid.net M. Štingla a názory antipsychiatrie na sociálních sítích (s těmi seznámena nejsem).

I subjektivní pohled má nějaký objektivní základ a i přes nejlepší snahy a úmysly všech aktérů v dnešní době není všechno zlato, co se třpytí.

CESTY K PACIENTSKÉMU HNUTÍ?

Prosincový seminář VVOZP naváže na obdobný předcházející v roce 2017. Tehdy se teprve začínalo mluvit o zapojení uživatelů do průběhu reformy – ve třech podobách. V projektu Destigmatizace, v jednotlivých regionech a v Pacientské radě MZ.

O situaci v regionech přehled nemám. Na spolupráci **pracovní skupiny pro duševně nemocné při Pacientské radě MZ** s Oddělením práv pacientů je možné pohlížet pouze s velkými rozpaky. Sjednané termíny jsou opakovaně rušeny a členové skupiny jsou, jak se zdá, chápáni jako poněkud nesvéprávné objekty, kterým je v první řadě nutné dodávat informace a adekvátně je vzdělávat. **Na pracovní jednání zatím fakticky nedošlo**, vedoucí pracovní skupiny ohlásil v červnu, bez jakéhokoliv zdůvodnění, rezignaci, o prioritách skupiny se „jedná" už od května 2018.

Do výkonného výboru reformy byla před dvěma roky (po zemřelém Janu Jarošovi) jmenována dr. D. Chrtková, pracovnice NUDZ, později byla přizvána dlouholetá členka vedení Kolumba Mgr. B. Lacinová. Angažovaná a optimistická dr. Chrtková žije představou širokého pacientského hnutí (Co pacient, to aktivista..?) a obě spolupracovnice mají v úmyslu založit zastřešující Unii duševního zdraví, pravděpodobně jako budoucí mluvčí pacientů.

Zatím ovšem byly (přísně neveřejně) k jednání přizvány jen vybrané „pokrokové" spolky. Tato skupina vyvolených, v počtu **21 zástupců pacientů, zvolila na svém jednání Marii Salomonovou jako členku Rady vlády pro duševní zdraví**. Demokracie je demokracie, doufejme, že alespoň existuje zápis.

Nebylo by asi spravedlivé všechny tyto upřímné snahy zlehčovat, ale když je sleduji, slyším v duchu komentář jednoho z českých politologů k působení Pirátské strany a jejímu „deficitu zkušenosti". Nejobjektivněji prověřuje čas. **Rodičovské organizace bude v Radě vlády zastupovat ing. Josef Závišek.**

ROLE NÁRODNÍ RADY

NRZP ČR je organizací, která se zabývá zdravotními a sociálními problémy a kvalitou života cílové skupiny lidí se zdravotním postižením, především jejich pojmenováváním a následnou cestou snah o změny legislativy (se střídavými úspěchy). **Mezi její členské organizace patří celkem šest spolků pro duševně nemocné** – z toho jeden sdružuje rodinné příslušníky.

Naše organizace jsou spíše pasivní, i když témata zvláštních potřeb se týkají všech lidí postižených jakýmkoliv druhem handicapu. Objektivně potřebná spolupráce je dlouhodobě poněkud nesoustavná. Po zářijovém setkání s pracovníky MZ MUDr. Papežovou a PhDr. Duškovem, které bylo především seznamovací, **je ohlášen termín další schůzky zástupců organizací na 21. ledna 2020**. Díky za to.

Pokud bude snaha o založení „Unie" úspěšná, je zřejmé, že bude hájit zájmy především zcela odlišné skupiny pacientů, s jiným (lehčím) typem onemocnění, bez větších sociálních problémů, často bez přiznané invalidity. „Unie" nepočítá s členstvím spolků rodinných příslušníků. Nemyslím si, že by takový model byl nejšťastnějším řešením, ale především je třeba myslet i na osudy „neviditelných" těžce nemocných, kteří se nikdy, podobně jako lidé s mentálním postižením, nedokáží organizovat a obhajovat sami.

Letošní **šetření Českého statistického úřadu** k počtům osob se zdravotním postižením bylo zakončeno **ohlášením společné skupiny lidí s duševním onemocněním a mentálním postižením v počtu cca 172 tisíc osob**.

Nevím nic o tom, že by paní Marie Salomonová měla se skupinou vážně nemocných jakoukoliv hlubší osobní nebo pracovní zkušenost. Roli Národní rady v novém systému je třeba začít ujasňovat – a to co nejdříve.

Dodávám ovšem, že moje informace o vzniku Unie duševního zdraví jsou pouze ústní a z doslechu – RNDr. Dana Chrtková slíbenou písemnou informaci nezaslala. ■

TEXT: Hana Mojžíšová Hájková

NOVÁ ODLEHČOVACÍ SLUŽBA PRO RODINY DĚTÍ S PORUCHAMI AUTISTICKÉHO SPEKTRA V PARDUBICKÉM KRAJI

Rodinné Integrační Centrum, z. s., zahájilo v březnu za podpory Nadačního fondu Avast přípravu komunitní pobytové služby odlehčovacího charakteru, která využívá v České republice zcela nového schématu péče o osoby s poruchami autistického spektra (PAS) v hostitelských rodinách prostřednictvím vyškolených spolupracovníků. Tento typ služby vznikl v 80. letech 20. století v Irsku a je s úspěchem provozován již v několika zemích pod názvem Home-sharing, což bychom mohli volně přeložit jako „sdílení domovů".

HOME SHARING
Rodinné Integrační Centrum

Péče o děti s PAS bude probíhat v domácnostech hostitelských rodin za podpory a pravidelného dohledu Rodinného Integračního Centra. *„Naším hlavním záměrem je, aby děti s PAS mohly v hostitelských rodinách trávit delší časové úseky a rodiny dětí tak získaly větší prostor pro souvislý odpočinek od náročné nepřetržité péče, kterou péče o děti s autismem bezpochyby představuje,"* říká koordinátorka projektu Eva Černá. *„Cílem komunitní služby Home-sharing je vytvořit takový vztah dítěte s PAS s hostitelskou rodinou, aby rodiče dítěte cítili klid a bezpečí v případě, kdy bude dítě zůstávat v hostitelské rodině přes noc,"* dodává Černá.

Nový typ služby zcela odpovídá potřebám dětí s PAS, kterými jsou individuální přístup, stabilní prostředí jedné dlouhodobě spolupracující hostitelské rodiny a dostatečný prostor na postupnou adaptaci v hostitelské rodině. Jednoznačnou výhodou oproti běžným pobytovým službám je nepoměrně vyšší komfort pro dítě s PAS a zejména maximální prostor pro komunikaci s hostitelskými rodinami, které budou moci péči o dítě s PAS uzpůsobit jeho konkrétním potřebám. Spolupracovníci budou tuto činnost vykonávat z důvodu své vnitřní motivace, a dítě s PAS bude proto v hostitelské rodině mnohem klidnější a spokojenější.

První děti budou do hostitelských rodin umístěny na začátku roku 2020

„V letošním roce se zaměříme zejména na vypracování metodik a formulářů pro nábor, vzdělávání a hodnocení zapojených spolupracovníků i zájemců o využívání služby. V brzké době budou na webu Rodinného Integračního Centra spuštěny webové formuláře pro zájemce z řad rodin s dětmi s PAS i spolupracovníků, kteří budou péči poskytovat. Zájemci nás mohou samozřejmě kontaktovat telefonicky nebo e-mailem," doplňuje Černá.

Spolupracovníky se mohou stát plnoleté osoby s dobrým fyzickým a psychickým stavem. Může se jednat o manžele v různém věku, osoby v páru nebo samoživitele. *„Formální kvalifikace není nutná. Důraz budeme klást na osobnostní vlastnosti, jako empatii a flexibilitu,"* uvádí ředitelka Rodinného Integračního centra Hana Janiková. *„Spolupracovníci budou pro náročnou péči o děti s PAS dobře proškoleni. Budou absolvovat 72 hodin vzdělávání a 10 hodin praxe s dětmi s PAS v rámci našich běžných aktivit. Oproti irskému modelu jsme do projektu zařadili i podrobné osobnostní testy podobné těm, kterými prochází v rámci své povinné přípravy zájemci o pěstounskou péči na přechodnou dobu,"* přibližuje Janiková.

„Věříme, že i v českém prostředí si služba Home-sharing postupně vybuduje pevné místo mezi službami, které jsou rodinám s dětmi s PAS poskytovány," uzavírá ředitelka. ■

TEXT: Iva Hilbertová
FOTO: BVV

VELETRH REHAPROTEX PŘILÁKAL PŘES 5500 NÁVŠTĚVNÍKŮ

Po dvou letech se na přelomu října a listopadu konal na brněnském výstavišti největší tuzemský veletrh zaměřený na potřeby zdravotně postižených. Ve dvou pavilonech se představily novinky z oblasti rehabilitačních, kompenzačních, protetických a ortopedických pomůcek, produkty pro aktivní život seniorů, výrobky chráněných dílen i služby poskytovatelů zdravotní a sociální péče. Během čtyř dnů si veletrh prohlédlo více než 5 500 návštěvníků – jak koncových uživatelů, tak zdravotníků a zástupců státní správy, zdravotních pojišťoven, ústavů sociální péče, charitativních a neziskových organizací.

Velký zájem o novinky k testování

Pozornost návštěvníků přilákaly desítky produktových novinek a dalších zajímavých exponátů, které si zájemci mohli přímo na místě vyzkoušet a porovnat. K dispozici byl široký sortiment mechanických a elektrických vozíků, zvedacích a polohovacích systémů, chodítek, schodolezů a mnoha dalších pomůcek, které prezentovaly desítky vystavovatelů, členů Společenstva výrobců a prodejců zdravotnických prostředků, ale i dalších firem. Vedle testování výrobků na stáncích probíhalo také odborné poradenství. Nová legislativa a zvýšení limitů úhrad otevřely handicapovaným cestu ke kvalitnějším vozíkům a dalším zdravotnickým prostředkům, což podpořilo poptávku. Návštěvníci měli velký zájem

také o náročnější řešení, jako přídavné pohony k invalidním vozíkům nebo úpravy vozidel pro ruční řízení, případně k usnadnění automobilové přepravy zdravotně postižených.

Špičkově obsazené konference: REHAEXPRES přivezl i premiéra

I letos vyjel díky NRZP ČR z Prahy do Brna speciální bezbariérový vlak REHAEXPRES. Vedle zdravotně postižených přivezl na pozvání NRZP ČR na výstaviště také premiéra Andreje Babiše, ministra dopravy Vladimíra Kremlíka a další VIP hosty. Kromě prohlídky veletrhu byla jejich cílem konference NRZP ČR Jak se změní podmínky cestování lidí se zdravotním postižením po liberalizaci železniční dopravy. Setkání s mimořádně kvalitním obsazením se zúčastnili také vrcholoví představitelé Českých drah i soukromých železničních dopravců, krajů, SŽDC, SFDI a dalších institucí. Rovněž v dalších dnech probíhal velmi atraktivní odborný doprovodný program, mimo jiné setkání revizních techniků VZP, seminář Energetického regulačního úřadu o ochraně spotřebitelů před „šmejdy“ při změně dodavatelů energií nebo seminář a kulatý stůl Ministerstva práce a sociálních věcí o projektu Politika stárnutí v krajích a rodinném a intimním životě zdravotně postižených.

Program pro veřejnost poprvé s parasportem

Novinkou ročníku byla Emil sport aréna, která každý den veletrhu představovala různé sportovní aktivity pro handicapované – florbal, ragby, basketbal, parahokej, paragolf, curling, bocciu i futsal nevidomých. Akce Nadačního fondu Emil se zúčastnili úspěšní parasportovci a návštěvníci si mohli různé sporty přímo na místě vyzkoušet.

Tradiční součástí veletrhu bylo poradenství, třeba i na stánku NRZP ČR, a nabídka služeb zdarma. Státní zdravotní ústav zde otevřel Fórum pro zdraví propagující zdravý životní styl. Na dotazy návštěvníků odpovídali odborníci z Bílého kruhu bezpečí, poradny Kudy kam, Ligy vozíčkářů, ParaCENTRA Fenix, Sdružení obrany spotřebitelů a dalších organizací. Pro zájemce bylo na veletrhu zdarma k dispozici měření tlaku, zraku, intolerance potravin a tuku v těle nebo vyšetření a tejpování fyzioterapeutem. Na přednáškovém pódiu proběhl mimo jiné dvoudenní speciální program pro seniory. Prostor k prezentaci opět dostalo více než deset chráněných dílen s nabídkou vánočních dárků a dalších rukodělných výrobků.

Příští ročník veletrhu REHAPROTEX se uskuteční 5. až 8. října 2021.

ŘEKLI O VELETRHU:

Andrej Babiš,
předseda vlády České republiky:
REHAPROTEX je velice důležitý veletrh pro osoby se zdravotním postižením. Přijel jsem sem REHAEXPRESEM a využil tři hodiny jízdy z Prahy, abych promluvil s lidmi se zdravotním postižením, kterým určitě chceme pomoci. Je velice důležité, aby naše občanská společnost a stát řešily jejich problémy.

Václav Krása,
předseda Národní rady osob se zdravotním postižením ČR:
Jsem rád, že předseda vlády navštívil veletrh REHAPROTEX, viděl „in natura" jednotlivé zdravotnické pomůcky a hovořil s vystavovateli o jejich problémech, které je třeba dále řešit. Konference o přepravě osob se zdravotním postižením byla velmi přínosná.

Jiří Kuliš, generální ředitel společnosti Veletrhy Brno:
Brněnské výstaviště je bezbariérové a REHAPROTEX se tu koná už od roku 1988. Děkuji vystavovatelům, že i letos přivezli zajímavé exponáty, které pomáhají zdravotně postiženým všech věkových kategorií.

František Malina, jednatel společnosti HURT:
Vystavujeme tady pravidelně a s letošním ročníkem jsme spokojeni. Očekávání jsme měli nižší, protože vystavovatelů není moc, ale lidé přišli. Propagaci musím pochválit a vlak byl výborný nápad. Možná by stálo za úvahu některý jiný den vypravit vlak třeba z Ostravy. Přišli i odborní návštěvníci, takže pro nás to určitě mělo smysl. Potěšila nás cena Zlatý Rehaprotex a líbilo se mi, že tentokrát všechny ceny získali čeští výrobci.

Jan Býma, jednatel společnosti MEYRA:
Z pohledu návštěvnosti a zájmu o produkty nás letošní REHAPROTEX příjemně překvapil. Propagace veletrhu padla na úrodnou půdu, přišla spousta návštěvníků z řad odborné veřejnosti, terénních pracovníků a samozřejmě i koncových klientů, kteří ocenili hlavně to, že na jednom místě mohou srovnat nabídku jednotlivých výrobců a distributorů kompenzačních pomůcek. Tento aspekt je pro lidi se sníženou mobilitou velmi důležitý. ■

UMĚLCI MALUJÍCÍ ÚSTY A NOHAMA

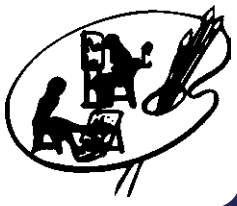

Radost nejen o Vánocích **www.umun.cz**

Ubrus v dárkové tašce

Zn. 2553

Utěrka v dárkové krabičce

Zn. 2541

Set – polštář, hrníček

Zn. 2545

Vánoční přání

NAKLADATELSTVÍ UMÚN s.r.o. | NAD ŠKOLOU 1289 | 463 11 LIBEREC 30
TELEFON: +420 485 161 712 (od 9 do 16 hod.) | **E-MAIL:** umun@umun.cz

Můžete se s námi setkat:

Výstava Lomnice nad Lužnicí, 1. 12. – 12. 1. 2020, zahájení 1. 12. 2019 v kostele sv. Václava, Lomnice nad Lužnicí

TEXT: Pavlína Holubcová

KRUH POMOCI RODINÁM S DMD/BMD A SMA

Naše pacientská organizace End Duchenne pomáhá více než dvacet let lidem se svalovou dystrofií Duchenne (DMD) a Becker (BMD). Neustále přitom čelí novým výzvám, nedávno to byla otázka dostupnosti neinvazivní ventilace pro pacienty s DMD/BMD. Díky dlouhodobé a systematické práci naší pacientské organizace jsme letos mohli ve spolupráci s mnoha odbornými společnostmi a lékaři podat návrh na zařazení nových kódů pro invazivní i neinvazivní ventilaci přes Pacientskou radu Ministerstva zdravotnictví. Ještě letos by o návrhu měla hlasovat Poslanecká sněmovna ČR.

Usilovali jsme o zařazení ventilačních přístrojů, které mají záložní zdroj a možnost nastavení více režimů ventilace. Současně se nám podařilo prosadit požadavek na vybavení pacienta dvěma přístroji v případě, že potřebuje být ventilován více než 12 hodin denně. Pokud bude návrh schválen, bude dostupnější kvalitní ventilační péče, díky níž se našim pacientům nejen zlepší kvalita života, ale také se významně prodlouží jeho délka.

V zahraničí se pacienti s DMD dožívají často 40 i více let, a to díky dostupné komplexní péči. V ČR bohužel stále chybí nejen komplexní specializovaná péče pro dospělé pacienty, ale i návazné odlehčovací a asistenční služby pro pečující. Nervosvalová onemocnění jsou velice často progresivního charakteru, jsou to vzácná onemocnění, která mají svoje specifika. Bez praktické zkušenosti a znalosti onemocnění není možné pacienta předat do rukou jiné služby. Ptali jsme se, jak můžeme jako pacientská organizace pomoci našim rodinám. Bez změny vícekolejného systému péče a pochopení specifik nervosvalových onemocnění se nám bude těžko nějaká systémová změna k lepšímu prosazovat.

Pro rodiny, které pečují o dítě s postižením, funguje v ČR raná péče. Na tuto službu již nenavazuje podobná celoplošná služba pro děti a dospělé. Pacientské organizace nebo regionální poskytovatelé služeb se snaží nabízet dílčí pomoc rodinám cestou svých projektů. Pacientské organizace však nemají obligatorní nárok na finanční podporu státu, proto jsou nuceny soutěžit o společný „balík peněz“.

O úspěšnosti takových žádostí mnohdy rozhodují lidé, kteří neznají specifika nervosvalových onemocnění. Mnohdy se naše projekty suplují, což není správná cesta. Nabídka projektů by měla být co nejrozmanitější, aby si rodiče a pacienti mohli vybrat takovou pomoc, která bude vyhovovat věku pacienta a tomu odpovídajícím požadavkům na péči.

Rodiče, kteří se starají často i desítky let o takto těžce nemocné děti i dospělé, nemají svůj vlastní příjem, nemají nárok na nemocenskou ani placenou dovolenou a jejich vidina života v důchodu je spojena s velkými obavami. Trpí obrovskou sociální izolací a vyčerpáním. Systém sociální podpory nezná pojem „nonstop péče“, nenabízí prostor pro samostatný život dospělých pacientů a úlevu od péče pro pečující rodiny. Rodiče dospě-

Dlouhodobě se snažíme o spojení všech organizací, které pomáhají pacientům s nervosvalovým onemocněním nebo pečujícím. Dokázali bychom tak mnohem lépe prosazovat systémové změny.

lých pacientů jsou po dvaceti a více letech péče na hranici svých fyzických i psychických možností a hledají pomoc. Mají často sami svoje zdravotní problémy, ale od péče o těžce nemocného nemohou odejít.

Náš projekt Kruh pomoci nabízí několik druhů služeb a konkrétní pomoci od on-line mentoringu až po terénní službu „mentorských rodin" v rodinách pacientů. Mentorské rodiny se neustále vzdělávají, ať už doma nebo v zahraničí. O mentoring je zájem i ze strany rodičů nově diagnostikovaných dětí. Mentorské rodiny jsou naší inovativní službou všem rodinám s DMD/BMD a SMA. Partnerem projektu je pacientská organizace SMÁCI, z.s.

Pořádáme workshopy v rámci celé ČR, mluvíme s pečujícími, pacienty i poskytovateli nejrůznějších služeb. Neustále však narážíme na bariéru složitého a těžkopádného sociálního systému. Rodiny nemají dostatek informací o dostupných službách, služby jsou drahé v porovnání s cenou práce domácího pečovatele. Těžkopádný a složitý systém sociální pomoci odčerpává nejvíce času a energie rodičů, kteří musejí poskytovat péči ve dne i v noci. Cílem celoplošného projektu Kruh pomoci rodinám, které pečují o pacienty s DMD/BMD a SMA, je nabídnout systémovou podporu, která by navazovala na služby rané péče. Rádi bychom zvýšili dostupnost a kvalitu asistenčních, volnočasových, vzdělávacích a odlehčovacích služeb pro rodiny pečující o pacienty s DMD/BMD a SMA. Projekt pomáhá rodině jako celku, přičemž hlavní důraz pomoci je směřován na pečující a jejich kvalitu života. Zkušenosti, které získali naši rodiče za více než 20 let „nonstop péče" pomáhají rodinám, které mají toto období před sebou. Souběžně s přímou terénní prací nabízíme rodinám různé druhy on-line pomoci, a to formou aplikací, map a kontaktů na projekty dalších organizací.

Projekt je realizován díky grantu Nadačního fondu AVAST a v rámci projektu zaměstnáváme dospělé pacienty s DMD a BMD. Jejich potřeby a zkušenosti s onemocněním rozšiřují záběr projektu. V rámci mentoringu v rodinách pacientů se téměř vždy dozvíme i my něco nového a překvapí nás vynalézavost rodičů nebo samotných pacientů. V rodině Davida jsme například objevili geniální nápad, jak vyřešit problém s ovládáním myši pro pacienty s DMD. Ruce starších kluků s DMD jsou ochablé a pohyb je limitovaný často jen na konečky prstů. Pro Davida bylo těžké ovládat počítač pomocí klávesnice a myši, a tak požádal svého kamaráda Zdeňka o pomoc. Společně „vytunili" prstovou myš, která Davidovi umožňuje ovládat počítač za minimální námahy jeho prstů. David by mohl počítač ovládat pomocí očí. Ale to vnímáme až jako úplně poslední možnost. U onemocnění DMD je důležité snažit se o zachování sebemenšího pohybu, i kdyby to byly jenom konečky prstů. Rádi bychom, aby se podobné „vychytávky", které vznikají přímo v rodinách našich pacientů, dostaly k ostatním rodinám, popřípadě výrobcům speciálních pomůcek. Jde nám o sdílení na dálku, protože nějaké přesuny na dlouhé vzdálenosti, jsou pro naše pacienty často zcela nemožné. Je škoda, že ne všichni pacienti s DMD se vzhledem k závažnému zdravotnímu stavu nemohou účastnit letních pobytů, které pořádáme.

Původním záměrem projektu bylo vzdělávání poskytovatelů služeb v problematice DMD/BMD a SMA. Převážná část služeb je však zaměřena na seniory. Tito poskytovatelé neprojevují zájem o skupinu osob s nervosvalovým onemocněním. Proto jsme museli začít hledat budoucí asistenty v jiné cílové skupině. Vznikla tak webová aplikace www.2rucenavic.cz, která pomáhá vyhledávat asistenční pomoc mezi skupinou studentů, maminek na rodičovské dovolené nebo mezi aktivními seniory. Aplikace je určena pro osoby se všemi druhy handicapů a nabízí také možnost hodnocení asistentů. Rádi bychom upozornili na to, že v nejbližším okolí každého z nás žijí lidé, kteří by potřebovali pomoc třeba jen několik hodin týdně s nejrůznějšími činnostmi. Na malých vesnicích jsou tito postižení lidé často neviditelní. Pro zájemce z řad budoucích asistentů vytvořili rodiče pacientů s DMD/BMD i SMA příručky, ve kterých upozorňují budoucí asistenty na specifika těchto onemocnění. Příručky jsou v on-line verzi dostupné na stránkách aplikace jak pro onemocnění DMD/BMD, tak SMA. Do této aplikace se mohou zaregistrovat jak registrovaní poskytovatelé, tak soukromé osoby.

Další aktivitou pomyslného „kruhu pomoci" je Mapa pro rodiny, do které se mohou rodiny pečující o někoho s nervosvalovým onemocněním zaregistrovat a označit místo svého bydliště, zanést do mapy informace o vhodných rehabilitacích, odlehčovacích službách nebo poskytnout informace o bezbariérových lokalitách vhodných pro uživatele elektrických vozíků. Touto sdílenou pomocí si pomáháme všichni společně. Přes mapu se mohou rodiny vyhledat a navzájem si pomáhat například i sdílenou asistencí nebo výměnnými pobyty. I pro naše pacienty je lepší, pokud mají kontakt s někým, kdo má stejné nebo podobné onemocnění. I naši pacienti potřebují sdílet svoje životní trable a problémy, mohou se navzájem motivovat a lépe tak překonávat překážky, které nervosvalová progresivní onemocnění přinášejí.

Dlouhodobě se snažíme o spojení všech organizací, které pomáhají pacientům s nervosvalovým onemocněním nebo pečujícím. Dokázali bychom tak mnohem lépe prosazovat systémové změny. Oslovili jsme proto pacientské organizace i poskytovatele služeb s nabídkou spolupráce a vytvořili jsme Platformu pro nervosvalová onemocnění a Pečující. Společně bychom rádi koordinovali svoje plány do budoucna a doplňovali vzájemně svoje projekty s cílem zlepšit kvalitu života osob s nervosvalovým onemocněním a pečujících v ČR. Koordinujeme vysílání zástupců platformy na důležitá jednání a semináře a výstupy zveřejňujeme na stránkách www.nervosvalovky.cz. Možná i tento článek pomůže najít další organizace, které se budou chtít do práce platformy zapojit a náš hlas bude silnější. ■

TEXT: Petr Šťáhlavský
FOTO: archiv ČD

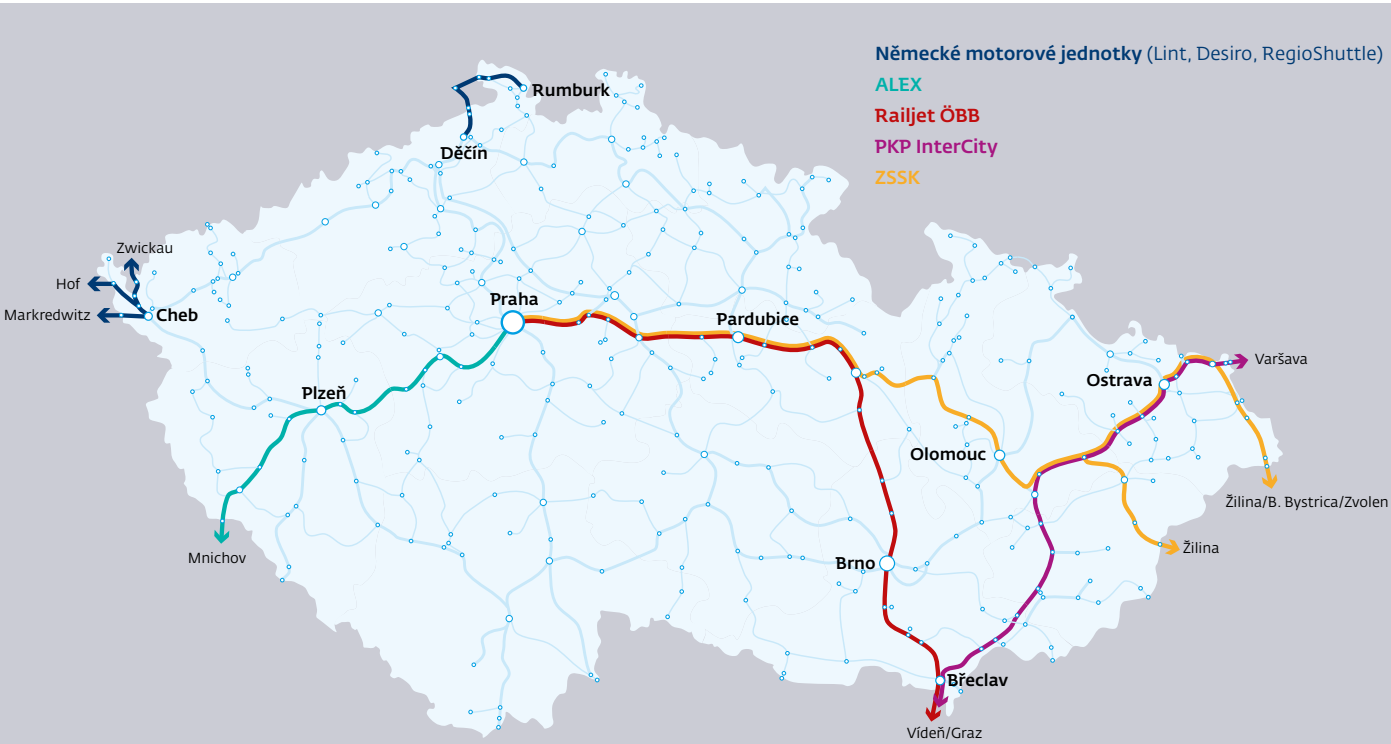

ZAHRANIČNÍ VLAKY VE SLUŽBÁCH ČESKÝCH DRAH

Na české železnici se často setkáte se zahraničními vozidly. Jezdí na mezinárodních spojích, které vypravují České dráhy společně se svými zahraničními partnery. A právě ti nasazují na příslušné spoje své soupravy. Moderní bezbariérová zahraniční vozidla jsou součástí jak regionálních vlaků v blízkosti hranic, tak dálkových expresů, které projíždějí napříč celou Českou republikou.

Chebsko a Děčínsko – na německém pomezí

V nejzápadnější části Čech se nachází hned tři mezistátní tratě. Centrem pro místní vlaky je stanice Cheb, ale vlaky od hranic do Chebu obsluhují i mnoho dalších míst v tomto regionu. Jedná se především o města Aš a Františkovy Lázně. V Německu pak míří regionální vlaky například do Hofu, Cvikova, Marktredwitzu nebo Bad Brambachu. Spěšné vlaky jezdí dokonce až do Norimberka.

Na mezistátních osobních vlacích jezdí až tři různé typy motorových vozů od naklápěcích motorových souprav společnosti DB Regio, které obsluhují spěšné vlaky z Chebu do Norimberku, přes starší motorové vozy RegioShuttle až po nejmodernější dvoučlánkové jednotky LINT 41.

Do Norimberku jezdí motorové jednotky s naklápěním, podobným jako u našich pendolin. Díky tomu mohou jezdit mnohem rychleji než běžné spoje a cestu zvládnou za méně než dvě hodiny. Tyto vozy mají podlahu v klasické výšce, proto je třeba překonat několik schodů mezi nástupištěm a podlahou. Nástup osob na vozíku je možný jen s pomocí mobilní zdvihací plošiny na nástupišti. Uvnitř vlaku je multifunkční oddíl, kde je možné absolvovat cestu na vozíku a v blízkosti je také větší bezbariérové WC. Nevidomí, slabozrací nebo osoby se sluchovým postižením pak jistě ocení audiovizuální informační systém, který ohlašuje nadcházející zastávky. Nevidomí a slabozrací by měli dbát zvýšené pozornosti při nástupu do těchto souprav. Kvůli naklápění skříně za jízdy jsou vozy o něco užší než jiné soupravy. Proto je také trochu větší mezera mezi nástupištěm a schody vlaku.

Na regionálních vlacích v okolí Chebu i na našem území pak jezdí motorové vozy RegioShuttle od společnosti Stadler. Jedná se o stejný typ vozu, jaký provozují České dráhy na Vysočině nebo

LINT 41

v Libereckém kraji a my jsme ho představili v posledním vydání časopisu Mosty. Vozy společnosti Vogtlandbahn se v řadě detailů odlišují, ale i zde jsou stejně jako v českých motorácích snížené nástupní prostory v úrovni moderních vysokých nástupišť, přístupné toalety a audiovizuální informační systém.

Nejmodernějšími vlaky na Chebsku jsou jednotky LINT 41 od společnosti Alstom. Modrožluté vlaky Oberpfalzbahn, partnera Českých drah, byly uvedeny do provozu teprve v roce 2016. Jsou to dvoučlánkové nízkopodlažní motorové jednotky. I zde je v podstatné části vozů snížená podlaha na úroveň moderních nástupišť, jaké se nachází například v Chebu. V jednom z článků je umístěn víceúčelový prostor, kde lze pohodlně cestovat s vozíkem, jízdním kolem nebo jinými pomůckami, které umožňují snadný pohyb. V blízkosti je také prostorná toaleta přístupná na vozíku. I motorové jednotky LINT 41 jsou vybaveny audiovizuálním informačním systémem, který ohlašuje příští zastávky, a dalšími moderními prvky současných vlaků, jako jsou například tlačítky ovládané předsuvné nástupní dveře s bezpečnostními prvky proti sevření osob mezi křídly dveří.

Desiro

Na severu Čech z Děčína přes Bad Schandau a Sebnitz do Rumburku na lince U 28 jezdí v kooperaci s DB Regio motorové jednotky Desiro. Jedná se o jeden z prvních velmi úspěšných projektů bezbariérového regionálního vlaku vyráběného od roku 1999.

Podobně jako další takové regionální vlaky, např. LINT 41 nebo naše RegioSharky, má sníženou podlahu ve velké části vozu

včetně nástupního prostoru. Mezi moderními nástupišti a podlahou tak nejsou žádné schody. Vstupní dveře jsou ovládané tlačítky a v jejich blízkosti je velký univerzální prostor, kde je možné cestovat také s vozíkem. V jeho sousedství se nachází prostorné WC, ve kterém je většina prvků, např. splachování a spouštění vody v umyvadle, ovládáno tlačítky. Nechybí ani audiovizuální informační systém.

Rail Jet

Napříč republikou v expresních vlacích

Další bezbariérové vozy zahraničních železnic jezdí v dálkových expresech. Například mezi Prahou, Pardubicemi, Brnem a dál do Rakouska můžete cestovat v červených jednotkách railjet společnosti ÖBB. Ty se na vlacích střídají s modrými rychlovlaky Českých drah a jsou velmi podobně zařízené. Jejich popis jsme přinesli v časopisu Mosty 3/2019.

Při cestě napříč Moravou po trase Bohumín – Ostrava – Hranice na Moravě – Přerov – Otrokovice – Hodonín – Břeclav a dál na sever do Polska nebo na jih do Rakouska se nejčastěji potkáte s polskými vozy, které obsluhují linku Varšava – Vídeň.

Zvenku působí tyto vagóny jako klasické rychlíkové s obyčejnými kupé. Na možnost cestování na vozíku upozorňují pouze loga přístupnosti u nástupních dveří na vnější straně vozu. Nástupní prostor není vybaven plošinou a pro nástup a výstup je třeba použít mobilní plošinu na nástupišti. Uvnitř vozu se pak nachází rozšířená chodba, bezbariérové WC a jeden větší oddíl se sklopnými sedačkami, který je určen pro cestování osob na vozíku. Do oddílu je možné nastoupit maximálně se dvěma vozíky.

Oddíl je vybaven zádržným systémem pro uchycení vozíku proti pohybu, podokenním stolkem, ale také elektrickými zásuvkami pro napájení drobné elektroniky, jako jsou mobilní telefony nebo notebooky. Polské železnice disponují různými vozy, které jsou výbavou velmi podobné, ale v těch nejmodernějších pro vlaky EuroCity se nachází také ovládací prvky osvětlení nebo topení ve snížené výšce pro osoby na vozíku. Ty jsou v jiných typech vozů obvykle umístěny nade dveřmi a tedy pro cestující na vozíku v nedostupné výšce.

Toalety v nejnovějších typech vozů jsou vybaveny posuvnými dveřmi s pohonem a jsou ovládané tlačítky. Pohyb usnadňuje řada madel. Ke splachování nebo spouštění vody slouží tlačítka doplněná pro zvýraznění světelnými prvky a pro nevidomé jsou navíc vyhotovena v reliéfním provedení. Sociální zařízení je vybaveno také několika nouzovými tlačítky pro přivolání pomoci v různých výškách.

V mezinárodních expresech a rychlících jezdí také s vagóny slovenského partnera Českých drah, společnosti ZSSK. Jsou zařazeny například ve vlacích Fatra z Ostravy do Českého Těšína, Třince a dál na Slovensko do Žiliny, Banské Bystrice nebo až do Zvolena a do některých vlaků mezi Žilinou a Prahou.

V těchto vlacích je zařazen speciálně upravený modernizovaný typ vozu, který je vybavený speciálními širokými dveřmi v bočnicích. U nich je instalována plošina s nosností až 250 kg. Nástup lze uskutečnit také prostřednictvím mechanických mobilních plošin na nástupištích.

Speciální dveře vedou z jedné strany do zavazadlového prostoru a z druhé do průchozí chodby, kterou je možné projít k oddílům a k toaletě. Pro cestující na vozíku je uprostřed vozu zřízen větší oddíl se sklopnými sedačkami a místem pro dva vozíky. Oddíl je vybaven i zásuvkami 230 V pro napájení přenosné elektroniky, podobně jako je tomu u jiných vozů pro rychlíky a expresy.

Mezi nástupním prostorem a oddílem je umístěno WC s uzavřeným systémem, které je možné používat i při zastavení vlaku ve stanici. Stejně jako u ostatních moderních vozů jsou ovládací prvky provedeny formou tlačítek, ovšem staršího vzhledu než u nejnovějších vozů. Chybí tak například hmatové prvky. Také vstupní dveře jsou staršího provedení, jsou tedy posuvné, ale s mechanickým ručním posunem.

Na svých cestách po Česku a do zahraničí se ale můžete setkat s dalšími zahraničními vozy, které jsou upravené pro cestování osob na vozíku. Například s vlaky Západní expres z Prahy do Plzně a dále do Domažlic a bavorského Řezna a Mnichova jezdí německé vozy označené jako ALEX. ■

NA VIRTUÁLNÍ NÁVŠTĚVĚ VLAKŮ

Pokud plánujete cestu vlakem nebo vás technika a železnice jenom zajímá a chcete se podívat tam, kam se nedostane ani běžný člověk, natož člověk při pohybu upoutaný na rozměrný vozík, můžete navštívit webové stránky Českých drah s názvem Blue Trains - www.bluetrains.cz.

České dráhy na těchto stránkách představují formou virtuální reality a 360° panoramatického pohledu různé typy lokomotiv, vozů a jednotek, které používají v provozu. Zachycena jsou tu různá místa vozidel, například stanoviště strojvedoucího, strojovna, u vícevozových jednotek nabízejí stránky pohled hned na několik míst v soupravě, například na oddíl 1. a 2. třídy, prostory vyhrazené pro cestování osob na vozíku nebo bezbariérové sociální zařízení v soupravě. Díky tomu si můžete udělat dobrou představu o vaší budoucí cestě a zbavit se obav ze zatím pro vás neznámého prostředí.

TEXT: Sabrina Plisková
FOTO: BVV

NA ZÁKLADĚ NOVÝCH SMLUV BUDE PO DOPRAVCÍCH VYŽADOVÁNA VYŠŠÍ KVALITA CESTOVÁNÍ,

ŘÍKÁ V ROZHOVORU PRO MOSTY MINISTR DOPRAVY VLADIMÍR KREMLÍK

Běžnému cestujícímu je známo, že na našich železnicích jezdí vedle modrých vlaků Českých drah také oranžové RegioJetu, zelené Arrivy, tmavé Leo Expressu a další. Od 1. prosince však došlo k takzvané liberalizaci v osobní železniční dopravě v oblasti veřejné služby. Co tato liberalizace znamená, jaké konkrétní změny přináší a jak se týká cestujících se sníženou schopností pohybu a orientace? Nejen o tom jsme hovořili s ministrem dopravy Vladimírem Kremlíkem.

Pane ministře, co si čtenáři mohou představit pod pojmem liberalizace v osobní železniční dopravě?
Liberalizace v osobní železniční dopravě je umožnění vstupu na trh vícero dopravcům. Díky liberalizaci tak může být železniční doprava zajišťována jako komerční vlaková doprava anebo jako veřejná služba.

Jaký je rozdíl ve veřejné službě a komerční železniční dopravě?
Obdobně jako musí stát, popřípadě kraj zajistit přístup občanům ke zdravotnictví či školství, musí zajistit i veřejné služby v přepravě cestujících. Znamená to, že vlak, který je v režimu veřejné služby, je objednáván a financován státem nebo krajem. Stát a kraje mají povinnost zajistit dopravu a její podmínky, například z hlediska její přístupnosti. Oproti tomu komerční vlak je provozován na podnikatelské riziko samotného dopravce. Dopravce sám určuje časové polohy a zastavovací politiku jednotlivých spojů a podobně. Vstup více dopravců na trh umožňuje objednatelům veřejných služeb – státu či krajům, klást na dopravce vyšší požadavky a zároveň motivuje stávající dopravce k poskytování kvalitnějších služeb.

Jakým způsobem je Ministerstvem dopravy financováno zajištění veřejné služby v železniční dopravě?
Na zajištění veřejných služeb v přepravě cestujících je vynakládáno velké množství finančních prostředků. Veřejné služby jen na železnici jsou každoročně dotovány částkou 14 miliard Kč. Z této částky Ministerstvo dopravy objedná dálkové vlaky za 4,8 miliardy Kč a přispívá krajům na regionální železniční dopravu dotací 2,8 miliardy Kč, zbytek částky hradí jednotlivé kraje ze svého rozpočtu.

Existují spoje celostátní a regionální. Jaký je v nich rozdíl?
Základní rozdíl je v tom, kdo je objednatelem uvedeného vlaku. Dálkovou dopravu objednává Ministerstvo dopravy, regionální dopravu objednávají kraje a hlavní město Praha. Objednávka Ministerstva dopravy obvykle zahrnuje vlaky kategorie express (Ex) a rychlík (R), tyto vlaky zastavují pouze ve větších městech a zajišťují především nadregionální dopravu. Osobní vlaky (Os) a spěšné vlaky (Sp) zajišťují především místní dopravu, proto jsou zpravidla objednávány jednotlivými regiony. Toto rozdělení objednávky bylo nastaveno již v roce 2005, především proto, že kraje lépe znají potřeby cestujících ve svém regionu.

Dokážete říci, jaký je v současnosti podíl dopravy jako veřejné služby a komerční železniční dopravy?
Podíl komerční dopravy na trhu je minimální a vyskytuje se především na trasách s vysokým počtem přepravených cestujících (Praha – Ostrava, Praha – Břeclav). Na obou z nich však poskytují služby i České dráhy. První z tras, kde se objevily komerční vlaky, byla už v roce 2011 trasa Praha – Ostrava. Dnes je tato trasa obsluhována třemi dopravci: České dráhy (vlaky Pendolino a linka Ex1), RegioJet a Leo

Express. Zhruba současně začaly být provozovány komerční služby i na trasách Praha – Brno (komerčně RegioJet, České dráhy jako veřejná služba) a Praha – Olomouc – Staré Město – (Nitra), kterou provozuje dopravce Arriva.

Jak velký podíl mají od 1. 12. 2019 ostatní dopravci v železniční dopravě vedle Českých drah v celostátních spojích a jaký podíl je na úrovni krajů?

Celkový meziroční nárůst výkonů dopravců na železnicích, ať už v regionální či dálkové dopravě, vzrostl cca o 5 %. České dráhy si však nadále udržují rozsah výkonů v regionální i dálkové dopravě na úrovni necelých 90 % výkonů, a jsou tedy dominantní jako doposud.

Co čeká cestující po 15. 12. 2019, kdy začne platit nový jízdní řád?

Kromě změny v počtu dopravců, tedy že kromě Českých drah, které budou zajišťovat přepravu na více než 90 % dopravních výkonů, se na přepravě v objednávce státu budou nově podílet i další dopravci, jako například Arriva, RegioJet a Leo Express, se změní také smlouvy, kterými jsou dopravci vázáni. Tato změna byla umožněna koncem takzvané desetileté smlouvy, kterou nahradily smlouvy nové, a to právě od prosince 2019. Díky těmto novým smlouvám se podařilo zlepšit provoz na linkách dálkové dopravy. Novinky se dají shrnout ve třech bodech:

Je sjednáno zajištění více vlaků na stávajících linkách a zavedení nových přímých spojení, například Praha – Třeboň. Rozsah dopravy oproti končící smlouvě o veřejných službách bude navýšen o 7,6 %.

Na základě nových smluv bude po dopravcích vyžadována vyšší kvalita cestování. Stávající vlaky budou muset být dovybaveny informačními systémy, zásuvkami a wi-fi připojením. Nová smlouva s ČD obsahuje i závazek dopravce pořizovat nové vlaky.

Přímo ve smlouvách o veřejných službách jsou nastavena přísná pravidla pro přepravu osob se zdravotním postižením.

Jaké změny pocítí cestující, a to zejména lidé se zdravotním postižením?

Ministerstvo dopravy ve spolupráci s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR zavedlo do nových smluv deset základních požadavků ve prospěch osob se sníženou schopností pohybu a orientace. Mezi důležité požadavky patří například zajištění vyškoleného personálu k zajištění pomoci ve vlaku, zpřístupnění webových stránek pro osoby se zrakovým a sluchovým postižením nebo například umožnění nákupu jízdního dokladu pro zdravotně postižení ve vlaku bez přirážky. Tyto požadavky budou muset být dodržovány a pod hrozbou sankce Ministerstvem dopravy vymáhány. Za každý jednotlivý případ porušení povinnosti je možno uložit dopravci smluvní pokutu ve výši 10 000 Kč.

Pokud nastane situace, že bude porušen nějaký z požadavků, například cestujícímu se zdravotním postižením nebude umožněno koupit si lístek bez přirážky ve vlaku, kam se má tento cestující obrátit a jak se bude taková situace řešit?

Předně je potřeba situaci řešit s průvodčím. Pokud záležitost není dořešena, měl by se cestující obrátit na konkrétního dopravce a problém řešit v rámci reklamace prostřednictvím call centra či kontaktního místa. Pokud hovoříme o vlacích, kde je objednavatelem Ministerstvo dopravy, tak se samozřejmě mohou cestující obrátit na Ministerstvo dopravy, případně na mne. Situaci prošetříme a budeme postupovat dle reklamačních podmínek. V každém případě by měli cestující sledovat, s jakým dopravcem právě jedou. My budeme kontrolovat závazky podle smlouvy.

Pokud hovoříme o regionální dopravě, kde je objednavatelem kraj, a dopravci tedy nejsou vázáni smlouvou s těmito požadavky, budete nějak dohlížet na dodržování vámi doporučených podmínek?

Předpokládáme, že kraje využijí tyto požadavky jako předpoklad při přípravě svých smluv. Ministerstvo dopravy navíc ve spolupráci s organizacemi zastupujícími osoby se zdravotním postižením vydalo na konci léta minulého roku metodickou pomůcku pro

objednatele. K dohlížení na plnění těchto podmínek ale nemáme kompetenci, ta přešla v roce 2005 přímo na kraje a sjednání závazků spadá do jejich samostatné působnosti.

Na koho se tedy cestující, kteří využívají vlak objednaný krajem, mohou v případě potíží obrátit?
V tomto případě musí využít reklamační pravidla dopravce, a pokud je to skutečně vlak objednaný krajem, pak měl měli cestující kontaktovat přímo vedení kraje.

Co je potřeba ještě schválit a uvést v život, aby se cestující cítili komfortně?
Zásadní je si uvědomit, že pro cesty s jedním dopravcem, kterých je podle statistik většina, nebude docházet ke změně oproti současnosti. Já osobně vnímám jako velmi důležité, že od příštího roku by měl fungovat Systém jednotného tarifu, jehož součástí bude i objednávkový systém pro zajištění asistence pro osoby se zdravotním postižením, kdy cestujícímu bude kromě jízdenky zajištěna i asistence v rámci jedné objednávky. Aby bylo možné zahrnout do Systému jednotného tarifu všechny veřejné služby v přepravě cestujících na železnici, bude existovat opora v zákoně o veřejných službách v přepravě cestujících, jehož novela byla předložena do Poslanecké sněmovny v listopadu minulého roku. Na podzim letošního roku byl návrh zákona vrácen Senátem zpět do Poslanecké sněmovny.

Co vlastně znamená jednotný tarif, jednotná jízdenka nebo-li tzv. ,,One ticket“?
Jednotná jízdenka umožní cestovat napříč republikou, bez ohledu na dopravce. Informaci o zamýšlené přepravě bude nutné nahlásit do systému pouze jednou a tato informace se dostane na všechna potřebná místa - k dopravcům, ale nově také k výpravčím a personálu stanic. Požádat o asistenci bude možné nejen na internetu, ale také ve všech pokladnách nebo přes call centrum. Ostrý provoz se předpokládá od prosince příštího roku, před ním bude ve druhé polovině roku 2020 spuštěn pilotní provoz, jehož rozsah je nyní řešen s dopravci. Jednotná jízdenka tedy přinese zjednodušení odbavení pro cestující využívající různé dopravce současně.

Jak to bude u lidí se zdravotním postižením – v dostupnosti železniční dopravy – pořízení jízdenky, zajištění bezbariérového vagonu či zajištění asistence?

Ministerstvo dopravy ve spolupráci s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR zavedlo do nových smluv s dopravci deset základních požadavků ve prospěch osob se sníženou schopností pohybu a orientace.

Ačkoliv bude na síti působit více dopravců, pro osoby se zdravotní postižením se z hlediska nákupu jízdních dokladů ve většině případů nemění nic. Mimo jednotnou aplikaci budou moci i nadále využít běžných prodejních kanálů dopravců, zpravidla pokladen ve stanicích, internetových vyhledávačů a aplikací podle toho, který z nich jim vyhovuje. Ministerstvo dopravy ve smlouvách s dopravci vyžaduje, aby webové stránky dopravců byly přístupné i pro osoby se zrakovým nebo sluchovým postižením. Smluvně je rovněž zajištěno, že si cestující se zdravotním postižením bude moci koupit jízdenku bez přirážky ve vozidle.

Pro zajištění bezproblémové cesty bude žádoucí provést rezervaci služeb v předstihu. Zejména v případě využití služeb více dopravců je nutné, aby jednotliví dopravci o cestující osobě vyžadující asistenci věděli a asistenci mohli zajistit.

Taková bude situace od prosince příštího roku, tedy 2020. Jak budou ale cestovat osoby se zdravotním postižením v následujícím roce?
CENDIS – státní organizace Ministerstva dopravy, připravuje systém, který by měl být spuštěn už v prosinci tohoto roku. Tento systém ve zjednodušeném modelu umožní bezproblémové zajištění asistence. Měl by být uživatelsky přívětivý, protože se velmi podobá současné aplikaci Českých drah. Tento systém, nebo lépe portál, bude vyhledávat spojení v závislosti na specifických potřebách cestujícího. Samostatně pak zjistí, zda je možné požadované podmínky splnit, ať už z pohledu samotné přepravy či asistence, a odkáže cestujícího na e-shop konkrétního, respektive konkrétních dopravců, kde si může tyto jízdenky koupit. Cestující se zdravotním postižením obdrží potvrzení, že byli informováni všichni zainteresovaní dopravci a také SŽDC, pro ➡

případ nutné asistence při přestupu. Jízdenku si cestující může koupit i na jakémkoli jiném prodejním místě dopravce. Je to prozatímní, nikoli finální řešení, ale jsme připraveni.

To je tedy asistence. Chápu však správně, že když pojedu z Brna do Aše, tak si budu muset koupit více jízdenek?

Ano, do prosince příštího roku si v této přechodové fázi budete muset koupit více jízdenek, pokud na vámi vybrané trase zajišťuje provoz více dopravců. Ale připomínám, že 90% tratí stále obsluhují ČD.

Jaké kroky činí SŽDC v oblasti zpřístupňování infrastruktury na železnici? Existuje nějaký harmonogram těchto činností?

Zpřístupňování infrastruktury osobám se zdravotním postižením, ale i cestujícím s dětmi či cestujícím s velkými zavazadly SŽDC velmi vnímá a akcentuje v rámci svých investičních plánů a pracuje na tom, aby nástupiště byla bezbariérová. Bezbariérový přístup na nástupiště je již zajištěn v 54 % stanic. Díky aktuálně intenzivnímu tempu modernizací se toto číslo zvýší během následujících šesti let až na 72 %. Harmonogram vyplývá právě z investičních plánů SŽDC. Samozřejmě pokud by vnikla potřeba některá nástupiště řešit přednostně, může se například NRZP ČR obrátit přímo na SŽDC a apelovat na urychlení uprav či modernizaci konkrétních nástupišť či výpravních budov. V současné době jsou do modernizace výpravních budov investovány značné prostředky. Shodou okolností jsem se nedávno účastnil otevření nových modernizovaných nádražních budov v Kácově, ve Zruči nad Sázavou a v Ledečku. Je důležité říci, že úpravy zajišťující bezbariérovost nejen nástupišť, ale také výpravních budov jsou nedílnou součástí každé investiční akce SŽDC.

Co když nastanou problémy kdekoli na trase, bude zřízena krizová linka?

V případě jakýchkoliv problémů mají dopravci zřízena svoje call centra, která jsou připravena pomoci cestujícím v krizových situacích. Obecně je nejjednodušším způsobem řešení krizové situace obrátit se přímo na doprovod vlaku (průvodčího), který je situaci schopen vyhodnotit na místě. Přesto Ministerstvo dopravy pracuje na přípravě kontaktního místa, na které se budou moci cestující obrátit při cestách zahrnujících více dopravců.

Pokud odhlédneme z kolejí na dálnice, od roku 2021 se má přejít na elektronické dálniční známky, jak se to dotkne držitelů průkazu ZTP a ZTP/P?

Stávající rozsah osvobození v oblasti ZTP a ZTP/P zůstane zachován i v rámci nového systému elektronické dálniční známky. O osvobození vozidla bude nutné před užitím zpoplatněné pozemní komunikace předem požádat, aby mohlo být vozidlo zavedeno do evidence osvobození. Správcem oznámení bude SFDI, kterému se také oznámení bude zasílat. Oznámení bude moci být podáno nejen elektronicky, ale také fyzicky. Zvažují se i další možnosti, jako je například Czech Point. O nich však zatím ještě není rozhodnuto. Splnění povinnosti mít na zpoplatněných komunikacích platnou dálniční známku bude nadále kontrolovat Policie České republiky a Celní správa, k prokázání nároku na osvobození od zpoplatnění se bude stačit prokázat platným průkazem ZTP, ZTP/P přímo ve vozidle. V případě převozu nemocného dítěte s léčeným onemocněním zhoubným nádorem nebo hemoblastosou postačí k prokázání osvobození lékařská zpráva předložená ke kontrole příslušníkům výše uvedených sborů.

Přesto se zeptám – nebylo by možné zavedení systému kontroly přímo na konkrétní osobu?

Bohužel takové řešení není možné. Neexistuje způsob, jakým bychom pak vozidla kontrolovali. ■

METROPOLITNÍ UNIVERZITA PRAHA

ŠKOLA BEZ BARIÉR

Stipendium ve výši školného pro osoby s pohybovým postižením.

www.mup.cz

Václav Uher

Absolvent oboru Mezinárodní vztahy a evropská studia.

Organizátor sportovních a kulturních akcí pro handicapované.

Spisovatel, moderátor, autor knihy Zalitý kaktus.

TEXT: Pavel Hříbek
FOTO: České dráhy

GENERÁLNÍ ŘEDITEL ČESKÝCH DRAH VÁCLAV NEBESKÝ:

ODSTRAŇOVÁNÍ BARIÉR JE SOUČÁSTÍ NAŠÍ FIREMNÍ KULTURY

Jak pokračuje odstraňování bariér na železnici? Jak bude vypadat cestování handicapovaných, až část vlakových spojů převezmou jiní dopravci? Co bude s objednávkovým systémem, který lidé s postižením s oblibou používají? Nejen o tom, ale také o dalších otázkách jsme si povídali s novým předsedou představenstva a generálním ředitelem Českých drah Václavem Nebeským.

Pane předsedo, ve funkci jste dva měsíce. To je dostatečná doba na seznámení se s fungováním společnosti. Pro vás to ale bylo o to snazší, že jste v ní už pracoval. České dráhy byly vaším prvním zaměstnavatelem, nemýlím-li se.
Nemýlíte, je to tak. Po dopravní průmyslovce jsem začínal jako výpravčí a pak jsem postupně prošel různými pozicemi. Při tom jsem na pardubické univerzitě vystudoval dopravní management, marketing a logistiku.

Jak moc se podle vás České dráhy od té doby změnily?
Je to přes dvacet let a prakticky celou tu dobu jsem se Skupinou ČD nějak profesně spojený. Donedávna jsem byl i členem řídicího výboru. Firma ušla velký kus cesty směrem k zákazníkům. Částečně se změnil vozový park, což se odrazilo i v bezbariérovosti spojů, rozvíjíme online odbavení, mnohem lépe komunikujeme s cestujícími. Taky se během té doby otevřel trh a na koleje vstoupili soukromí dopravci.

Tady se nabízí otázka, jak to bude dál s přepravováním handicapovaných, jestliže část spojů budou zajišťovat jiní dopravci. Znamená to, že se tyto služby omezí?

> **Vlaky soukromých dopravců v našem objednávkovém systému nejsou. Probíhají ale rozhovory s Ministerstvem dopravy, které by chtělo tento koncept od nás převzít a vytvořit platformu pro všechny dopravce. To by handicapovaným hodně pomohlo.**

My se budeme snažit ve svých spojích tento servis dál rozvíjet. A to včetně objednávání přeprav, kdy v rámci vyřízení objednávky cestujícího prověřujeme možnosti přestupů, návaznosti spojů, bezbariérovou přístupnost stanic a vlaků a zajišťujeme i případnou asistenci. Odstraňování bariér se stalo součástí naší firemní kultury.

Je pravda, že u Českých drah vnímáme dlouhodobě snahu odstraňovat bariéry a taky dostatečně informovat postižené o všem, co by jim mohlo pomoci.

To je pravda. A netýká se to jen samotných vlaků. V 71 stanicích máme plošiny pro nástup a výstup ze souprav. Celkem jich provozujeme 89. Od SŽDC dostáváme podklady o bezbariérové přístupnosti nádraží, které pak zveřejňujeme pro cestující na webových stránkách ČD a promítají se i do jízdního řádu. Tam si zákazník po vyhledání spojení a rozkliknutí dotčené stanice zjistí informace nejen o službách, ale i o přístupnosti stanice a nástupišť, včetně informací o vybavení pro zdravotně a sluchově postižené občany, bezbariérovém WC, možnosti použít euroklíč a podobně.

Obnova vozidlového parku dál pokračuje a já chci, aby byla rychlejší. Nově poptávaná vozidla jsou automaticky přizpůsobena pro přepravu handicapovaných.

Co bude s již zmíněným objednávkovým systémem, který postižení s oblibou využívají? Bude dál fungovat i po nástupu jiných dopravců?
České dráhy tento systém uvedly do provozu už v roce 2014. Počty objednaných a přepravených osob rok od roku rostou. Za prvních devět měsíců letošního roku jsme se postarali o více než 6 000 zákazníků. Díky tomuto našemu objednávkovému systému jsme od jeho spuštění pomohli při cestování už více než 35 tisícům postižených. Další desítky tisíc přeprav se díky nasazování nízkopodlažních vozidel uskutečnily bez asistence zaměstnanců Českých drah. Vlaky soukromých dopravců v našem objednávkovém systému nejsou. Probíhají ale rozhovory s Ministerstvem dopravy, které by chtělo tento koncept od nás převzít a vytvořit platformu pro všechny dopravce. To by handicapovaným hodně pomohlo.

Nechal jste se slyšet, že je potřeba víc a rychleji modernizovat vozidlový park v osobní dopravě. Zdá se vám, že nákup nových vozidel pokračuje pomalu?
Zatím se mi to tak jeví. Průměrný věk vozidel je stále kolem třiceti let. Chci urychlit proces výběru dodavatelů a zároveň přesvědčit objednatele závazkové dopravy, že investice do nových vozidel se vyplatí. Nároky cestujících rostou, velký tlak je na zvyšování bezpečnosti, spolehlivosti, ale i na šetrnost dopravy k životnímu prostředí. Také se reálně blíží výstavba vysokorychlostních tratí. O výběru vozidel a personálním zajištění je nutné mluvit už teď.

Můžeme se tedy těšit na nová bezbariérová vozidla?
V současné době provozujeme více než 600 bezbariérových vozů a jednotek. Obnova vozidlového parku dál pokračuje a já chci, aby byla rychlejší. Nově poptávaná vozidla jsou automaticky přizpůsobena pro přepravu handicapovaných. Aktuálně se pro nás vyrábí 50 nejmodernějších vozů pro dálkovou dopravu a 36 nových jednotek pro dopravu regionální. Z toho je vidět, že v nejbližších letech díky tomu dojde k podstatnějšímu rozšíření přepravních služeb pro handicapované například na dálkových linkách Praha - Cheb anebo v krajích Vysočina, Jihočeském, Plzeňském nebo Moravskoslezském. Navíc pokračují soutěže na další jednotky pro kraje a také jsme vypsali zakázku až na 182 vozů pro dálkové spoje.

V souvislosti s liberalizací se objevily zprávy o tom, že se mění odbavení v některých krajích. Bude to znamenat změny i pro postižené?
Věřím, že ne. Nákup jízdenek pro osoby se zdravotním postižením s průkazem ZTP nebo ZTP/P je možný ve vlaku, a to bez přirážky, i ve stanici, kde je pokladna. Tuto možnost jsme zavedli již před lety nad rámec legislativních povinností. Myslím, že všichni chápou, že postižení mají větší komplikace při orientaci a pohybu, takže odbavení ve vlaku je pro ně jednodušší než běhat po nádraží a hledat pokladnu.

Taky proto, že kraje nechtějí tolik pokladen a v mnoha stanicích se jízdenky už prodávat vůbec nebudou. Je to tak?
Všichni tlačí na co nejnižší náklady. Odbavení v kamenných pokladnách bude postupně ustupovat. Já osobně jsem příznivce digitalizace a velmi pozitivně vnímám to, že podíl odbavení přes e-shop ČD a aplikaci Můj vlak neustále roste. Dnes už máme zhruba třetinu tržeb z online odbavení. Tento trend je potřeba podporovat. Nicméně, myslím si, že i tady je nutné najít kompromis. Naším cílem nemůže být vylidnění stanic. Každý jednotlivý případ jsme proto zvažovali. ■

TEXT: Pavel Tesař
FOTO: SŽDC

GENERÁLNÍ ŘEDITEL SŽDC JIŘÍ SVOBODA:

PODMÍNKY PRO CESTUJÍCÍ S HANDICAPEM SE ZLEPŠUJÍ

Cestování vlakem v České republice se stává dostupnější i pro osoby se zdravotním postižením. Kromě moderních vlaků k tomu přispívají i nezbytné úpravy nástupišť a výpravních budov v železničních stanicích. Jak se daří zajišťovat bezbariérovost nádraží a jaké další kroky se v dané oblasti provádějí, prozrazuje generální ředitel Správy železniční dopravní cesty (SŽDC) Jiří Svoboda.

Výsledky vaší činnosti jste před nedávnem prezentoval v Brně na veletrhu Rehaprotex. Jak tedy vypadá česká železnice z pohledu přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením?
Kdo pravidelně cestuje vlakem, tak vidí, jak se postupně zlepšují podmínky pro cestování osob s handicapem. Pevnou součástí každé naší investiční akce se už staly úpravy zajišťující bezbariérovost nejen nástupišť, ale v posledních letech, kdy jsme jejich vlastníkem, také výpravních budov. Ocení je rovněž cestující s objemnými zavazadly nebo rodiče s dětmi v kočárku. Stejně tak provádíme potřebné úpravy pro přístupnost osob se zrakovým nebo sluchovým postižením.

O které úpravy jde především?
Základem je zajistit bezbariérovou trasu z přednádražního prostoru až k vlaku. Rekonstruované stanice se už budují ➡

pouze s mimoúrovňovým přístupem, nejčastěji podchodem. Schody nebo eskalátory tak doplňujeme výtahy nebo šikmými chodníky, samozřejmostí jsou také nástupiště v normové výšce 55 centimetrů nad kolejnicí, tedy ve stejné úrovni, v jaké mají podlahu moderní vlakové soupravy.

A co osoby s postižením zraku?

K pohybu nevidomých nebo slabozrakých cestujících na nástupištích pomáhají signální pásy a žlutě vyznačené vodicí linie s funkcí varovného pásu. Navíc mohou využívat orientační hlasové majáčky, které jsou rozmístěny na pevně stanovených místech. Aktivují si je sami nevidomí pomocí svého povelového vysílače. Dále mají k dispozici hmatové štítky, na kterých jsou informace napsané Braillovým písmem.

Na kolika nádražích už takové prvky najdeme?

Nejprve je třeba říct, že SŽDC má na starosti několik tisíc nádraží. Přesto v současné době máme bezbariérový přístup na nástupiště v 54 procentech stanic nejen v rámci koridorů, ale i dalších tratí ležících na důležitých mezinárodních trasách. Díky aktuálně intenzivnímu tempu modernizací se toto číslo zvýší během následujících šesti let až na 72 procent. V této souvislosti si musíme uvědomit, že velké stanice na páteřních tazích sice tvoří jen malou část z celkového počtu, ale právě jimi projde nejvíce cestujících.

Kdo pravidelně cestuje vlakem, tak vidí, jak se postupně zlepšují podmínky pro cestování osob s handicapem. Pevnou součástí každé naší investiční akce se už staly úpravy zajišťující bezbariérovost nejen nástupišť, ale v posledních letech, kdy jsme jejich vlastníkem, také výpravních budov.

Ale například na frekventovaném nádraží v Kolíně jsou možnosti bezbariérového přístupu na nástupiště v současnosti omezené…

Ano. Souvisí to s faktem, že v rámci někdejší přestavby celé stanice padlo rozhodnutí instalovat schodišťové plošiny, které se ale v prostředí železnice příliš neosvědčily. Chystáme proto investiční akci, díky které začneme na jaře roku 2021 budovat na všechna nástupiště výtahy. Kolín se tak v dohledné době připojí například k Berounu nebo Chebu, kde vznikl bezbariérový přístup před nedávnem.

Jak náročné je po stavební stránce vybudovat bezbariérovou stanici?

Nejtěžší je to samozřejmě tam, kde byla dosud jen nízká a úzká nástupiště mezi jednotlivými kolejemi. Tady musíme zasáhnout do konfigurace celého kolejiště stanice, to znamená přesunout koleje tak, aby vznikl potřebný prostor pro nová nástupiště, na která se vejde dostatečně široké

schodiště odpovídající současným normám. A pokud se buduje podchod, je třeba dostat jeho tubus pod všechny příslušné koleje. Je to v podstatě, jako když budujete nový most. Příkladem takového nádraží může být aktuálně Letohrad.

Součástí řady stanic jsou také toalety pro vozíčkáře a další zdravotně postižené osoby, které se otevírají eurozámkem…

Hovoříte o projektu Euroklíč, ve kterém je naše organizace aktivní už poměrně dlouhou dobu. Díky tomu máme v celkem 112 lokalitách po celé České republice instalováno celkem 154 eurozámků, označených viditelnou samolepkou. V drtivé většině případů jde o toalety na našich nádražích. V nejbližší době, často ještě do konce letošního roku, se tento počet rozšíří o dalších 11 eurozámků.

Od letošního roku existuje platforma zaměřená na přístupnost železnice osobám se zdravotním postižením. Kdo je jejím členem a jaké si klade cíle?

Jde nám o sladění požadavků na bezbariérovost nádraží a na jejich potřebné úpravy. Platforma tak slouží pro setkávání zástupců Národní rady osob se zdravotním postižením ČR (NRZP ČR), dopravců působících v osobní železniční dopravě a samozřejmě i naší organizace. Cílem všech zúčastněných je sladit investiční plány SŽDC jako manažera infrastruktury s požadavky na vytváření podmínek pro cestování všech osob s omezenou schopností pohybu a orientace. Zástupci NRZP ČR se tak již mohli seznámit s vývojem zpřístupňování stanic v nadcházejícím období 2020 až 2025 nebo se spuštěním nových webových stránek SŽDC. Zde jsou na adrese www.szdc.cz/cestujici/stanice zveřejněny informace o úrovni bezbariérové přístupnosti stanic a zastávek. V blízké budoucnosti se navíc plánuje rozšíření platformy o další subjekty, například Sjednocenou organizaci nevidomých a slabozrakých České republiky (SONS) nebo Českou unii neslyšících.

Pokud hovoříme o webových stránkách SŽDC, jaké informace tam cestující se zdravotním postižením najdou?

Hlavní je, jak už jsem říkal, přehled bezbariérové přístupnosti jednotlivých stanic a zastávek. Před nedávnem jsme navíc díky spolupráci se SONS upravili naše webové stránky tak, aby je mohli používat také nevidomí a slabozrací. Nejen oni ocení nový

informační systém VITAMIN, který bude už od konce letošního roku poskytovat data o jízdách vlaků a nástupištích ve všech stanicích a zastávkách na celé naší síti. Data budou pomocí mobilní aplikace využitelná pro všechny cestující, nejenom pro zrakově postižené. Zároveň zde budou k dispozici informace o případných neplánovaných omezeních a závadách na tratích, které budou mít vliv na jízdu vlaků.

Některé úpravy vám přímo nařizuje Evropská unie nebo národní legislativa. Jak může SŽDC sama přispět k zlepšení podmínek pro cestování imobilních osob?

Jde například o možnost operativních změn v investičním plánu SŽDC. Pokud vznikne ze strany objednavatelů dopravy požadavek na zřízení bezbariérového přístupu, třeba z důvodu předpokládaného vyššího počtu nástupů a výstupů nebo přestupů imobilních cestujících, budeme se jím zabývat, aby mohl být dodatečně zařazen mezi plánované akce. Důležité je pro nás také zlepšování informovanosti cestujících. Z pohledu zrakově postižených osob jde například o instalaci nových informačních panelů, jejichž součástí je modul pro nevidomé, který si mohou sami aktivovat spínačem umístěným přímo na slepecké holi nebo samostatným ovladačem. Pomocí hlasové syntézy se tak akusticky dozví sdělení z informačního panelu. Jsme jen jedním z více subjektů zajišťujících železniční dopravu, proto je důležitá vzájemná spolupráce. Na dotazy dopravců tak poskytujeme pro imobilní cestující informace o funkčnosti výtahů v příslušných stanicích. Dále je informujeme o výlukové činnosti, která může omezit nástup a výstup cestujících s handicapem. ■

TEXT A FOTO: Juraj Kováč

OD PROSINCE VÁS MOŽNÁ ČEKÁ CESTA VLAKY RŮZNÝCH DOPRAVCŮ, MY VÁM JI CHCEME USNADNIT

Ústecko, Zlínsko, střední Čechy – na některých zdejších linkách vás od poloviny prosince možná překvapí vlak úplně jiného dopravce, než s jakým jste jezdili dosud. Pokud cestujete s vozíkem nebo jen máte potíže s pohyblivostí, řada věcí se pro vás zlepší – noví dopravci někde nabídnou modernější a lépe vybavená vozidla, přibude nízkopodlažních vlaků a v řadě krajů se zlepší návaznosti na místní autobusy. Nějaká nevýhoda? Ano, může se vám stát, že nově musíte přestupovat mezi vlaky různých dopravců, a to přináší komplikace. Proto už několik měsíců pracujeme na tom, abychom vám ještě letos cestování vlakem jednou provždy zjednodušili.

To, že na tuzemských kolejích kromě vlaků Českých drah jezdí také spoje dalších společností, není žádná novinka. Většina lidí si okamžitě vybaví alespoň soukromé dopravce na vysoce konkurenční lince Praha – Ostrava, kde i díky novým vlakům v uplynulých letech počet cestujících neustále prudce roste. Větší nabídka na této trase přilákala i rekordní počet cestujících se zdravotním postižením – pět z deseti nejčastějších nástupních nebo výstupních stanic pro cestující na vozíku leží právě na této hlavní trati.

Změna dopravce někde znamená modernější bezbariérová vozidla, komplikuje ale samotné plánování cesty. Na fotografii souprava Coradia Lint dopravce ARRIVA vlaky, určená pro Zlínský kraj (foto: ARRIVA)

Málokdo však ví, že i dnes české cestující po železnici vozí až devět různých společností. Některé z nich už před dvěma lety nahradily ČD na lokálkách i rychlíkových linkách a tento trend bude letos pokračovat. Veřejná doprava je totiž z velké části financována z veřejných zdrojů, a tak výběr z několika nabídek dává objednavatelům – krajům a ministerstvu dopravy – lepší šanci získat modernější vlaky a ušetřit na dotacích. Než však budou všechny vlaky a nádraží bez výjimky bezbariérové, znamená změna dopravce i potenciální problém pro cestujícího – pokud totiž necestujete v rámci tzv. integrovaného dopravního systému, musíte si koupit pro jednu cestu víc jízdenek. Potřebujete-li navíc ještě asistenci, např. při nástupu do vlaku, musíte o pomoc žádat několikrát – u každého dopravce zvlášť.

Oba tyto problémy mají řešení: odpovědí na ten první je *Jedna jízdenka*, známá také jako *OneTicket*, na niž dlouhé měsíce usilovně pracujeme s kolegy ze státního podniku CENDIS. Jedná se o jeden z nejsložitějších dopravních projektů v uplynulých desetiletích, protože se snaží přinést oprav-

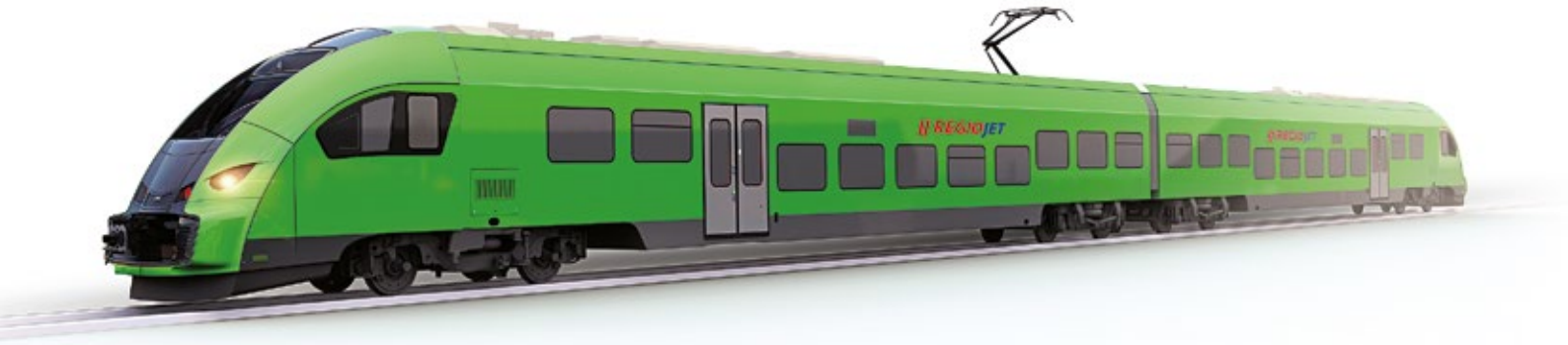

du otevřenou, flexibilní a moderní jízdenku. Ta nejen umožní nastoupit do libovolného vlaku na jedné trase, ale také zajistí bezproblémové přestupy mezi dopravci, a to včetně práva cestujícího na pomoc a kompenzaci v případě zpoždění.

Takto složitý systém si žádá hodně času a lidského úsilí, nemluvě o práci na straně dopravců, kteří se na jednotné jízdenky sami musí připravit; proto OneTicket dorazí do pokladen a do e-shopů až v příštím roce. Víme ale, že už letošní změny pro některé cestující s postižením mohou znamenat komplikace, a proto jsme se rozhodli nečekat a jednu konkrétní část systému výrazně uspíšit: od letošní změny jízdního řádu 15. prosince spouštíme první celorepublikový systém objednávání přepravy pro cestující se sníženou schopností pohybu a orientace.

Cestující s postižením jsou ti, kterých se změna dopravců často citelně dotkne, hlavně pokud byli dosud zvyklí na zavedený postup u ČD. Od začátku letošního roku se proto pravidelně scházíme s NRZP ČR nad otázkou, jak dosáhnout toho, aby se od nového jízdního řádu situace pro tuto skupinu nezhoršila. Spojili jsme nakonec zkušenosti lidí z celé firmy, abychom z problému udělali příležitost: nestačí cestování s handicapem nezhoršit, ale chceme ho plošně zlepšit pro všechny.

Množství dopravců, množství postupů

První velkou překážkou je rozmanitost dopravců samotných. Zatímco České dráhy za uplynulých skoro dvacet let dokázaly postupně vybudovat velmi sofistikovaný systém objednávání cesty pro vozíčkáře, zejména menší dopravci často zatím nemají technické a lidské kapacity, aby nabídli obdobný komfort při plánování cesty, byť jejich vlaky třeba bez problémů bezbariérové jsou.

Když jsme na jaře letošního roku celou věc dopodrobna analyzovali, byl výsledkem dlouhý seznam odlišných postupů a návodů, jak si cestu s asistencí vůbec zařídit. Vznikl tak u nás alespoň souhrnný návod pro jednotlivé dopravce, který dnes naleznete na webových stránkách nrzp.cz v části *Cestujeme vlakem*. Od té chvíle nám bylo jasné, že jen informace nestačí.

V opravdu moderním a přívětivém systému by cestování s asistencí nemělo vyžadovat dopisování nebo zdlouhavé hovory se zákaznickou linkou každého dopravce; nemělo by se podobat loterii, zda se povede rezervovat správné místo a co dělat s již zakoupenou jízdenkou, když z nějakého důvodu žádost není schválena. Možnosti pro cestující s postižením by neměly být pouhým doplňkem nebo anomálií, kterou zákazník musí vypátrat v textu přepravních podmínek.

S tímto vědomím jsme začali vyvíjet *OneTicket* tak, aby cestující s handicapem byl od začátku zákazníkem první kategorie. Bude se jednat o vůbec první systém v české veřejné dopravě, který s problematikou přístupnosti počítá od samého počátku a snaží se ji zohledňovat v každém kroku, ať už je to použitelnost webových stránek, mobilních aplikací nebo samotná organizace cesty s invalidním vozíkem.

Neplánovaná předpremiéra pro dobrou věc

Právě díky tomu, že všechny funkce pro cestování osob se sníženou schopností pohybu a orientace už v připravovaném systému jsou, uvědomili jsme si letos na podzim, že se můžeme o některé z výhod nového systému podělit dřív oproti plánu. Od prosince vám sice ještě nedokážeme prodat jednu univerzální jízdenku na všechny vlaky, můžeme vám však pomoct na-

RegioJet od prosince převzal rychlíkovou linku R8 z Brna do Ostravy a Bohumína. Ve svých vlacích nabízí speciálně upravená kupé pro cestující na vozíku, spoje však stejně jako dříve nejsou nízkopodlažní a vyžadují nástup pomocí plošiny nebo rampy (foto: RegioJet)

Veřejnost nakládací rampy často považuje za samozřejmost. Přitom ale na mnoha nádražích nejdou snadno použít kvůli výšce nástupišť. I to musí pracovníci naší kontaktní linky vědět a umět poradit (foto: České dráhy)

plánovat a objednat si cestu s vozíkem nebo s asistencí na nádraží.

Centrálním bodem bude naše webová aplikace, která vám vyhledá spojení, doporučí nejvhodnější vlaky a umožní vám objednat si přepravu či asistenci pouze jednou, a to i když se chystáte jet s více společnostmi. Postup pro zákazníka bude vždy stejný – systém OneTicket sám na pozadí za vás osloví jednotlivé dopravce a bude vás informovat o tom, jak objednávka probíhá. Pokud nám všechny společnosti vaši cestu potvrdí, hned vám o tom řekneme a nasměřujeme vás na nákup jízdenek; v opačném případě zasáhnou zaměstnanci naší nové kontaktní linky, kteří se společně s dopravci a s vámi pokusí najít nejlepší náhradní řešení.

Na některých nádražích je velký rozdíl, u kterého nástupiště vlak zastaví. Zatímco u jednoho lze pohodlně využít rampu, u dalších není výstup bezpečný ani z nízkopodlažního vlaku. Proto musí výpravčí dopředu vědět, kam přesně má vlak přistavit.

Asistenční linka je druhou novinkou, kterou v prosinci spouštíme v předstihu oproti plánu. Dva vyhrazené zaměstnance v brzké době zaškolíme, aby dokázali nejen dohlédnout na vaši objednávku asistence a uměli zasáhnout v případě komplikací, ale čeká je také trénink v terénu, aby sami měli zkušenost s bariérami ve vlacích a na nádražích, a tak i dokázali poradit méně zkušeným cestujícím.

Jeden standard pro všechny cesty

Jedna jízdenka razí heslo: „Jedna jízdenka pro všechny“. Než skutečně začneme v příštím roce tyto jízdenky prodávat, chceme, aby ve stejném duchu fungovala i naše webová aplikace pro cestující s postižením. Nebudeme ji proto nijak omezovat podle typu cesty, ale nabídneme ji bezplatně všem železničním dopravcům, aby ji volně využívali pro všechny své cestující s handicapem, pokud zatím obdobný systém sami nemají. Slibujeme si od toho, že jednou provždy odpadne nutnost hledat návody pro toho kterého dopravce a při každé vaší cestě bude postup objednávky stejný a povědomý.

Až pak v roce 2020 spustíme i prodej jednotných jízdenek, aplikaci i nadále ponecháme dopravcům k dispozici. Nebude tedy záležet, s jakou jízdenkou v kapse budete směřovat na nádraží – vaše objednávka asistence by měla být vždy stejně pohodlná a přímočará.

Lepší technologie umožňuje lepší spolupráci

Při vývoji systému *Jedné jízdenky*, a speciálně aplikace pro cestující se zdravotním postižením, se sešla skupina se zajímavou kombinací osobních a profesních zkušeností. Zatímco architekt řešení sám trpí výrazným zrakovým postižením, jiní členové týmu v minulosti přímo pomáhali cestujícím nebo školili pracovníky call center pro podobné situace. Řada z nás strávila ve vlaku podstatnou část života, někteří dokonce přímo v kabině strojvedoucího. Vzešla z toho inspirace, jak celý systém dále rozšířit.

Díky tomu, že objednávky přepravy budou nově na jednom místě, jsme vůbec poprvé schopni informovat dopravce o přestupech, zejména pokud je někde těsný přípoj. Ještě užitečnější je zapojení personálu provozovatele dráhy, organizace SŽDC – to jsou třeba výpravčí, kteří až dosud měli o cestujících se zvláštními potřebami pouze velmi omezené informace. Nově dostanou k dispozici přehled plánovaných nástupů a výstupů tak, aby se na cestujícího se zdravotním postižením mohli předem lépe připravit.

Mnoho těchto nápadů je tak odlišných od dosavadní praxe, že si bezpochyby budou vyžadovat nějaký čas, než si všichni aktéři na železnici zvyknou. Až se tak stane, jsme přesvědčeni, že Česko bude mít jeden z nejmodernějších systémů na zpřístupnění železnice všem svým cestujícím. Do roka k němu pak přibude i jednotná jízdenka, která plánování cesty ještě víc usnadní.

Velký závazek, velká příležitost

Víme, že žádný velký nápad není bez komplikací. Přesto doufáme, že se k nám v prosinci přidáte při zavádění naší nové aplikace pro všechny, kdo chtějí překonávat bariéry na železnici. Vnímáme to jako velkou odpovědnost, ale hlavně jako první krok z mnoha, které časem povedou k ještě snazšímu vyhledávání, zkrácení lhůt pro objednání, nebo dokonce zcela bezproblémovému cestování s vozíkem bez jakéhokoli objednávání. Tato cesta bude ještě dlouhá, ale budeme rádi, když nás na ní doprovodíte. ■

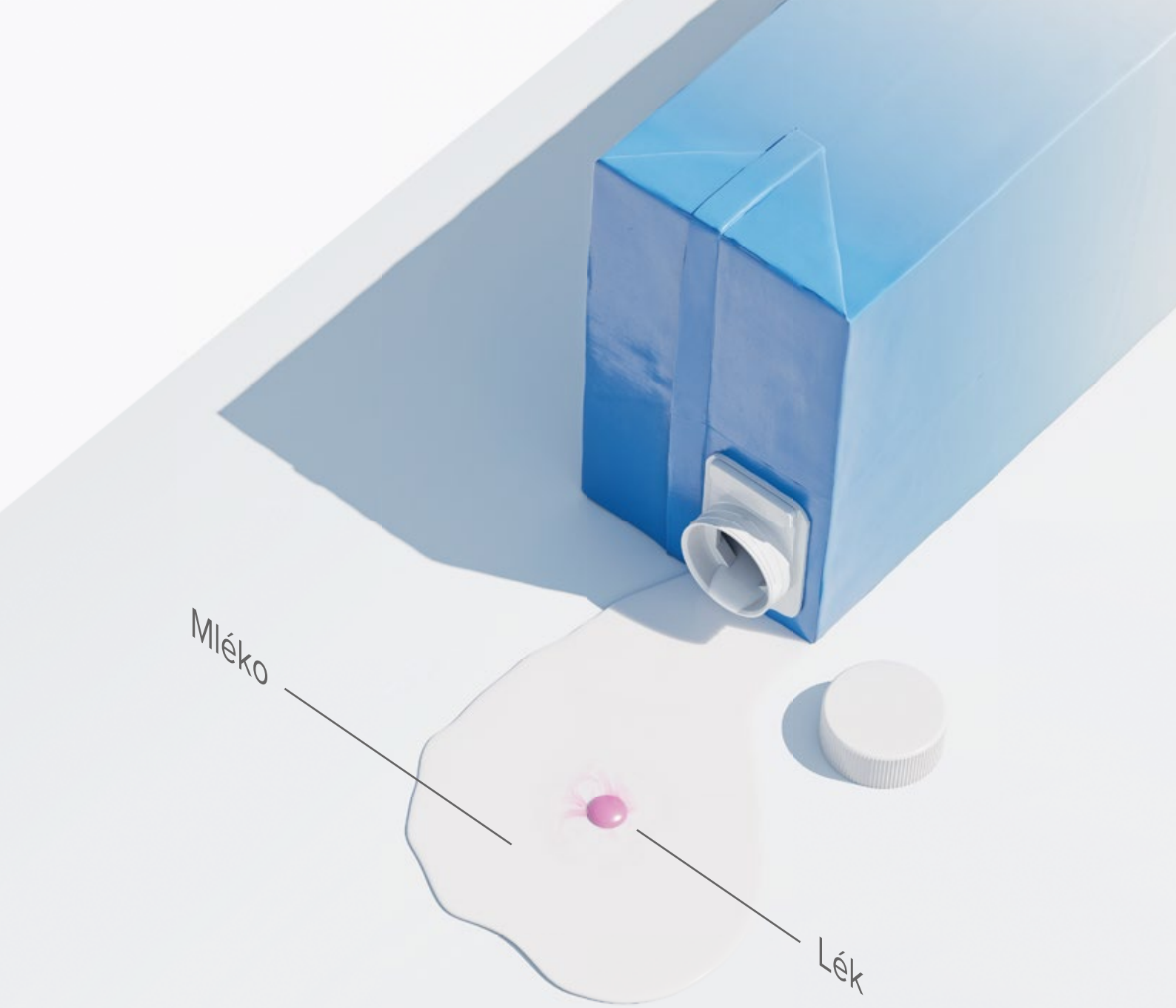

Být lékárník je věda.

Jsme odborníci na farmacii, kteří se stali lékárníky. A tak vám s léky předáváme i odborné poznatky. Třeba když v lékárně říkáme, že **mléko může zpomalovat vstřebávání některých léků**.

Mgr. Radka Grec
Lékárna Dr.Max Vyškov

Dr.Max

TEXT: Kateřina Havelková
FOTO: Depositphotos, Pixabay

ZIMNÍ ÚRAZY – KDY A PO KOM MÁTE PRÁVO ŽÁDAT ODŠKODNĚNÍ?

Zima je už tady a s ní i zimní úrazy. Zpravidla jde o poranění kloubů a vazů, zlomeniny končetin a úrazy hlavy. Bohužel jich každý rok podle statistik pojišťoven přibývá. Ruku v ruce s tím roste i počet dotazů Kanceláři Ombudsmana pro zdraví na to, v jakých případech a po kom je možné žádat odškodné. Možná vám pomohou naše příběhy.

Kláru porazil na sjezdovce jiný lyžař. Jel dost rychle a Klára si ho všimla až na poslední chvíli. Nestačila zareagovat. Zůstala sice při vědomí, ale byla dost otřesena. Bolela jí také nepředstavitelně noha. Lyžař zastavil o něco níže a přispěchal jí společně s dalšími na pomoc. Jak měla tato pomoc vypadat? A může Klára žádat odškodné?

Podle zákona o zdravotních službách má Klára nárok na přivolání záchranné služby. Než přijede, mohou jí první pomoc poskytnout příslušníci horské služby. Vzhledem k tomu, že se jedná o neodkladnou péči, nemá Klára právo zvolit si, jaká záchranka k ní pojede, a ani to, do jaké nemocnice bude přepravena.

Lyžaři by při jízdě na sjezdovkách měli dodržovat 10 pravidel FIS. Nejsou sice závazným právním dokumentem, ale při řešení případů se k nim přihlíží. Muž, který Kláru doslova smetl ze sjezdovky, zanedbal obecnou povinnost předcházet škodám a újmám na zdraví. Klára se tedy u něj může domáhat finanční kompenzace. Ptáte se jak, když ho nezná? Má právo po něm chtít jeho osobní údaje.

Cestou na nákup upadl Honza na zledovatělém a neupraveném chodníku. Kolemjdoucí mu zavolali záchrannou službu, která ho dovezla do nemocnice. Zranění, které utrpěl, si nakonec vyžádalo několikatýdenní hospitalizaci. Napadlo ho tedy, zda má právo získat finanční kompenzaci za způsobenou újmu na zdraví a za ušlý zisk v práci.

Za škody, které byly zraněním Honzovi způsobeny, odpovídá vlastník chodníku – v tomto případě obec. Kompenzaci za újmu na zdraví i na majetku – tj. ušlý zisk, může tedy žádat po ní. Na druhou stranu by si měl i sám Honza v případě chůze na zledovatělých a neupravených chodnících počínat tak, aby neohrozil své zdraví. Rizika by měl předvídat a nosit například vhodnou obuv.

Jestliže obec prokáže, že Honza některou z uvedených povinností porušil, finanční odškodnění platit nebude. Podobně vlastník chodníku nebude platit odškodnění, prokáže-li, že nebylo možné chodník upravit nebo že na nebezpečí námrazy předem upozornil. V případě, že nejde o významnou komunikaci, úplně stačí cedule s nápisem „Komunikace se v zimě neudržuje“.

Kdyby měl Honza uzavřené platné úrazové pojištění, mohl by se obrátit přímo na pojišťovnu. Uplatnění finanční kompenzace touto cestou bývá rychlé, neboť pojišťovně stačí předložit pouze kopie lékařských zpráv. Přesné informace obsahují pojistné podmínky smlouvy.

Stačila vteřina a paní Jarmile se úplně změnily plány na prožití zimních svátků. Ze střechy

činžovního domu se na ni zřítil obrovský kus ledu a způsobil jí silný otřes mozku. Štědrý den proto strávila v nemocnici. Rozhodla se po majiteli domu vymáhat odškodnění, ten se ale hájil tím, že na chodníku stála cedule s upozorněním, že ze střechy padá sníh.

Upozornění vystavenou cedulí s nápisem například „Pozor, ze střechy padá sníh“ majitele domu odpovědnosti za způsobenou újmu nezbavuje. Situace by byla jiná jen tehdy, kdyby měl zároveň snahu samotnému sesuvu zledovatělého sněhu ze střechy předejít – třeba přivoláním hasičů či služby na úklid sněhu. Kdyby prokázal, že riziko vzniku škody maximálně omezil, je možné, že by odpovědnosti za padající sníh byl zproštěn. V případě uzavřeného úrazového pojištění může Jarmila požadovat plnění z této pojistky přímo u pojišťovny.

Tentokrát padl los na Františka. Z každoročního setkání přátel v Krkonoších vezl kamarády právě on. Silnice byla dost namrzlá. Protijedoucí vozidlo dostalo smyk a srážce už nedokázal nikdo zabránit. Nikomu kromě Františka se nic nestalo. On byl však bezprostředně po nehodně v bezvědomí a utrpěl několik zlomenin končetin i žeber. Přivolaná záchranná služba jej převezla do nemocnice, kde byl hospitalizován dva měsíce. Dodnes není úplně v pořádku. Má za sebou řadu rehabilitací a čeká ho ještě operace ruky. Rád by získal finanční odškodnění za utrpěnou újmu na zdraví.

Finanční kompenzaci za újmu na zdraví může František uplatnit u pojišťovny, u které má protijedoucí nešťastník sjednáno povinné ručení. K žádosti bude muset doložit veškeré lékařské zprávy a případně také znalecký posudek, kterým je stanovena výše způsobené nemajetkové újmy. Na prošetření pojistné události jsou tři měsíce od chvíle, kdy své požadavky uplatnil. Po uplynutí lhůty musí pojišťovna plnění buď vyplatit, nebo sdělit důvod odmítnutí.

V případě plnění bude Františkovi uhrazena nejen újma vzniklá ublížením na zdraví, ale také náklady vynaložené na péči o zdraví, škoda způsobená na věcech i ušlý zisk. A také účelně vynaložené náklady na právníka, pokud jej při uplatňování svých nároků využije.

O Silvestru se šel truhlář Ladislav podívat na ohňostroj, který pořádala městská část, kde bydlel. Půlnočního odpalování se ujal sám starosta. Láďa stál poblíž, aby si to všechno opravdu užil. Když to začalo, připotácel se opilý soused a začal strkat do starosty s tím, že ohňostrojem svoji práci nespraví. Při strkanici starosta nechtěně sklopil ohňostroj, který částečně zasáhl i Ladislava. Byl silně popálen a přišel o dva prsty.

Přivolaná záchranná služba provedla se souhlasem pana Ladislava základní ošetření a poté jej odvezla do nemocnice. I zde pak musel truhlář podle zákona o zdravotních službách podepsat souhlas s hospitalizací a informovaný souhlas s poskytnutím zdravotních služeb.

Kdo však je odpovědný za to, co se stalo? Strkanice nestrkanice, ke zranění Ladislava došlo při špatné manipulaci s ohňostrojem. Za bezpečnost občanů v průběhu konání akce odpovídá pořadatel. V tomto případě tedy měla městská část podle zákona o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi zajistit ohraničený bezpečnostní prostor, odkud bude ohňostroj odpalován a kam smí vstoupit pouze pověřená osoba. Proto může Ladislav v souladu s občanským zákoníkem po městské části požadovat peněžitou náhradu. Výše kompenzace bude stanovena s přihlédnutím k faktu, že přišel o dva prsty, které mu jako truhláři budou zvláště chybět. Ztížilo se ➡

totiž jeho společenské uplatnění a vznikla mu překážka lepší budoucnosti.

Ladislav má nárok i na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s péčí o zdraví. Městská část byl mu měla nahradit i ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti, popřípadě pokud by byl uznán invalidním, měla by mu jeho ztrátu nahradit peněžitým důchodem.

MÁTE PODOBNÉ ZÁŽITKY NEBO SE CHCETE NA NĚCO ZEPTAT?

Využijte bezplatného poradenství Kanceláře Ombudsmana pro zdraví na webu www.ombudsmanprozdravi.cz či osobně ve středu na adrese Národní 9, Praha 1 či na telefonu 222 075 103.

Marie koupila v supermarketu bramborový salát, který použila na chlebíčky pro rodinnou novoroční oslavu. Ráno však bylo všem špatně a trpěli velkými bolestmi břicha. Děti byly celé bledé a plakaly. Marie přemýšlela, co všichni jedli. Nakonec si přičichla k míse bramborového salátu a zjistila, že je zkažený.

Během svátků praktický lékař většinou neordinuje, a proto jela celá rodina na pohotovost. Ta je tu právě pro náhle vzniklé zdravotní obtíže, které je třeba zaléčit co nejdříve, ale neohrožují život. Na pohotovostní lékařskou službu se pacient dopravuje sám. Službu konající ošetřující lékař je většinou praktický lékař a dokáže zdravotní stav pacienta zhodnotit a předepsat vhodné léky. Další léčbu doporučí později registrující praktický lékař každého člena rodiny.

Pokud si Marie schovala účtenku, je oprávněna podat u prodejce reklamaci. Nejlépe ihned, ve zvláštních případech do tří pracovních dnů. Požadovat může nejen přiměřenou slevu či vrácení peněz, ale také uhrazení nákladů vynaložených na péči o zdraví celé rodiny. Pokud lékař předepíše pracovní neschopnost, náleží poškozeným odškodnění také za ztrátu na výdělku.

Pokud by Marie u prodejce neuspěla, může zdarma žádat nápravu u kontrolního orgánu. V tomto případě je jím Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Ta musí o výsledku řešení situace rozhodnout do 30 dnů ode dne doručení stížnosti. Také zde bude nutné předložit doklad o zakoupení salátu.

Při nespokojenosti s vyřízením reklamace je možné domáhat se svých práv soudní cestou. Hodit se vám bude rozbor jakosti a zdravotní nezávadnosti salátu, který provádí akreditované laboratoře. Jejich seznam najdete na internetových stránkách Českého institutu pro akreditaci, o.p.s. Služba je ovšem zpoplatněna.

Už leta trávila rodina Novákových a Bartákových Silvestra spolu na chatě v malé osadě poblíž Sázavy. Ještě před půlnocí se muži rozhodli okusit pálenku, kterou pan Novák přivezl z Moravy. Pan Barták na to moc nebyl, a tak se o zásoby postaral z větší části sám dovozce. Ještě než začaly u sousedů létat první rachejtle, upadl pan Novák skoro do bezvědomí. Manželka rychle přivolala záchrannou službu a chtěla samozřejmě jet s ní. Záchranáři jí to nepovolili, což vyprovokovalo velkou hádku s Bartákem. V nemocnici bylo zjištěno, že došlo k otravě po velkém množství vypitého alkoholu. Pan Novák naštěstí přežil, i když jeho stav byl vážný.

Záchranná služba dorazila v rámci dvacetiminutového limitu, který stanovuje zákon. Společně s ní přijel i vůz s lékařem. Do sanitky s Novákem nasedl pouze lékař a posádka záchranky, a to i přes protesty obou přítomných rodin. Právo na přítomnost doprovodu při převozu záchrannou službou totiž není v zákoně výslovně upraveno a z bezpečnostních a hygienických důvodů proto nebývá doprovod běžně umožněn. Po příjezdu do nemocnice pana Nováka neprodleně hospitalizovali, a to i bez jeho souhlasu. Jednalo se o výjimku ze zákona, kdy zdravotní stav vyžadoval poskytnutí bezodkladné péče a pacient v bezvědomí nebyl schopný souhlas udělit. ■

ORCAM

Our Vision. Empowering People.

Proč právě ORCAM?

Protože poskytne opravdovou nezávislost!

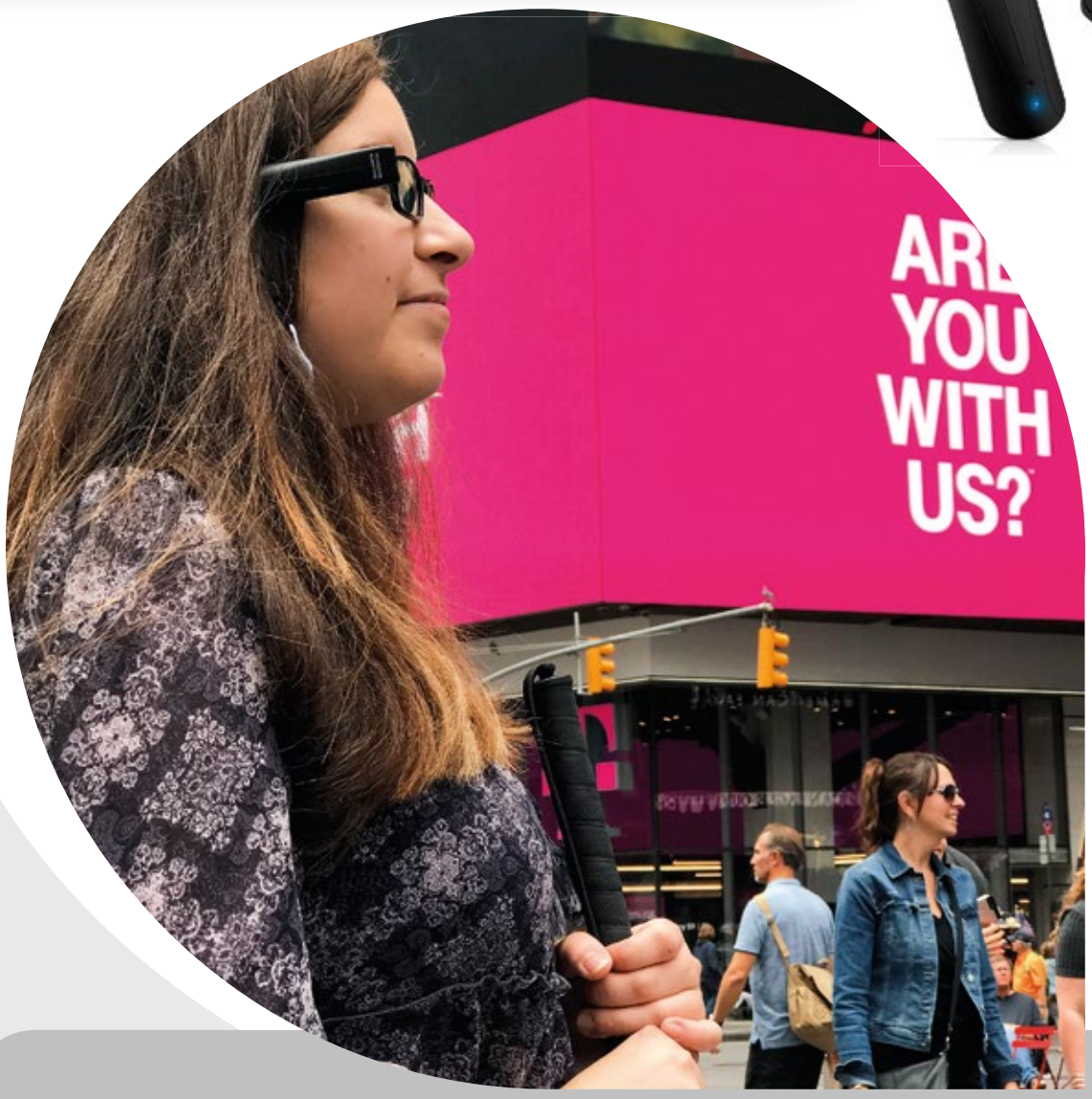

ORCAM JE BUDOUCNOST!

Sagitta®

Více informací na stránkách **www.elupy.cz**
Dodavatel Sagitta Ltd., spol. s r.o., tel. 511 440 500, sagitta@sagitta.cz

POHYBUJTE SE SVOBODNĚ A BEZ BARIÉR

Projekt je vhodný pro jednotlivce, asistenční centra i rodiny s handicapovanými.

Za naší podpory získáte vozidlo se slevou přesně pro potřeby invalidního člověka, ať už pro řízení, nebo pro přepravu vozíku. Tento projekt je vhodný pro všechny, kdo se chtějí pohybovat bez bariér – pro jednotlivce, asistenční centra i rodiny s handicapovanými.

V Olfin Car PALACE vám poskytneme finanční podporu pro nákup a přestavbu vozu pro handicapované. Pomůžeme vám nejen s výběrem vhodného typu automobilu, ale také se státními příspěvky na zakoupení vozu, mobilitu a úpravy automobilu. Vozy pro handicapované jsou dotovány státem částkou až 200 000 Kč a při využití tohoto příspěvku za vás DPH odvede stát. Na nový vůz vám přispěje výrazným bonusem i Olfin Car PALACE, a to díky polepu vozu. Samozřejmostí je u nás přednostní servis vašeho vozu.

Polep vozu

Pokud budete souhlasit, opatříme váš nový vůz polepy. Získáte tak individuální vozidlo přizpůsobené všem vašim požadavkům za výhodnou cenu. Polepy jsou jednotné a upravené proporčně podle typu vozu.

POHYB BEZ BARIÉR VÝHODNĚJI A NA MÍRU

VŮZ SE SLEVOU PRO HANDICAPOVANÉ

Přesně pro potřeby handicapovaného člověka, ať už pro řízení, nebo přepravu vozíku.

Vůz, který se vám přizpůsobí

Vymyslíme nejvhodnější řešení, aby vám vůz plně vyhovoval – ať už vůz potřebujete řídit, nebo se snadnějším způsobem přepravovat na invalidním vozíku. Pro přestavbu se hodí jak osobní, tak i užitkové vozy. Možná je jakákoliv odborná úprava, ruční ovládání i nakládací rampy.

Specialista na přestavby

Ve spolupráci s odbornou firmou vám zajistíme co nejvíce přizpůsobený automobil. Na kontě máme již řadu i jiných přestaveb. Zajímavé přestavby jsme realizovali například pro SÚS Královéhradeckého kraje nebo pro městskou policii Hradce Králové, kdy jsme zajišťovali vozy s profesionální výbavou.

Předáváme nové vozy a pokračujeme ve spolupráci

NRZP ČR jsme i letos předali dva nové vozy Peugeot k jejich užívání. Vozy budou napomáhat ke zlepšení mobility regionálních pracovišť v Hradci Králové a Pardubicích. Partnerstvím s NRZP ČR jsme tak spojili náš projekt Olfin Car Palace BEZ BARIÉR, který je zaměřený na podporu handicapovaných.

OLFIN CAR PALACE | GENERÁLNÍ PARTNER

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR, z. s.

TEXT: Petra Valešková

XXVI. SLAVNOSTNÍ VEČER VLÁDNÍHO VÝBORU PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM K MEZINÁRODNÍMU DNI LIDÍ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením uspořádal 6. prosince v Lichtenštejnském paláci na pražské Kampě slavnostní večer k Mezinárodnímu dni lidí se zdravotním postižením. Tento mezinárodní den si připomínáme každoročně 3. prosince již od roku 1981, kdy byl Valným shromážděním Organizace spojených národů poprvé vyhlášen. Každoroční oslava Mezinárodního dne lidí se zdravotním postižením si klade za cíl podporovat porozumění tématu zdravotního postižení. Rovněž se snaží zvýšit povědomí o přínosech, které integrace lidí se zdravotním postižením přináší do všech aspektů politického, společenského, hospodářského a kulturního života.

Každý rok je v rámci Mezinárodního dne lidí se zdravotním postižením stanoveno konkrétní téma, které určuje oblast, na niž má být zaměřena hlavní pozornost v příštím období. Tématem pro tento rok je **Podpora účasti osob se zdravotním postižením a jejich vedení: přijetí opatření v rámci rozvojové agendy 2030**. Okruh vybraných úkolů vychází tak jako v předchozích letech z Agendy 2030, která se zavázala k tomu, že „nenechá nikoho stranou“. Téma se zaměřuje na podporu participace lidí se zdravotním postižením, které povede k sociálnímu, spravedlivému a udržitelnému rozvoji.

Doprovodným tématem je **Sport pro všechny za mír a rozvoj**, a to zejména k otevření diskuse o sportu jako o nástroji

*II. cena: **Bez předsudků!***

I. cena: ***Na handbiku k moři***

II. cena: ***Spolu to zvládneme!***

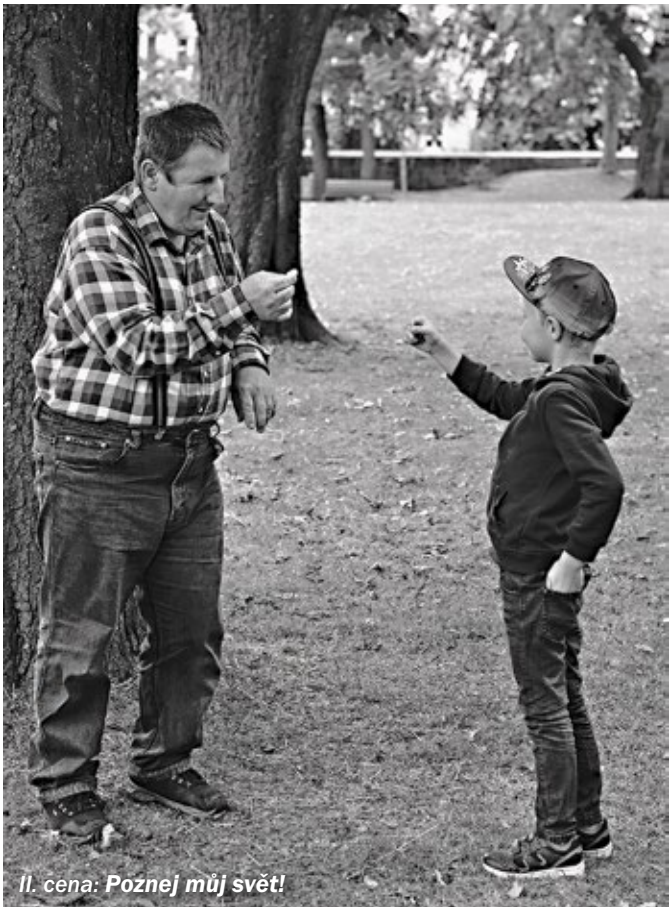

II. cena: ***Poznej můj svět!***

III. cena: ***Příští zastávka: Aljaška, Národní park Denali***

Čestné uznání: ***Cyklista***

k zajištění míru a udržitelného rozvoje prostřednictvím zapojení lidí se zdravotním postižením.

Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením vyhlásil tento rok již po čtvrté **fotografickou soutěž**, a to na téma **Navzdory bariérám**. Hodnoceno bylo celkem 76 přihlášených fotografií. Porota, která rozhodovala o vítězích soutěže, byla složena ze zástupců organizací lidí se zdravotním postižením, Úřadu vlády ČR a fotografů. Cena je udělována za fotografie, které nejlépe zachycují okamžiky, kdy člověk se zdravotním postižením překonal stávající bariéry, ať už architektonické, informační nebo i mezilidské.

I. cena:

Jitka Krejčová: Na handbiku k moři

Letos v létě Filip Pospíšil zdolal s partou handbikerů rakouské a italské Alpy a dorazil až k Jaderskému moři. V doprovodu dobrovolníků SKV Praha našlapali rukama po cyklostezce Alpe Adria 360 km. Na snímku je zachycena chvíle po dosažení cíle – břehu moře. Fotografie jde dokonce nad rámec zadání soutěže tím, že zobrazuje nejen překonání bariér, ale i sebe sama.

II. cena:

Petra Kadlecová: Soubor fotografií Bez předsudků!, Poznej můj svět!, Společně to zvládneme!

Předsudky člověk získává již ve svém dětství a je pak velmi těžké jim nepodléhat. Na všech třech fotografiích jsou zachyceni lidé se zdravotním postižením a autorčin syn. Jak autorka uvádí: „Ze začátku se bál, ale postupem času poznal, jací tito lidé jsou, a měl možnost nahlédnout do jejich světa. Pevně věřím v to, že právě tato zkušenost mu nedovolí přejmout stereotypy týkající se lidí s postižením od svého okolí."

III. cena:

Kateřina Čeloudová: Příští zastávka: Aljaška, Národní park Denali

Fotografie, která pochází ze svatební cesty autorky a hlavního protagonisty, zaujala porotu především netradičním záběrem a zaujatou perspektivou. Snímek ukazuje, že člověk na vozíku může navštívit i divokou aljašskou přírodu.

Čestné uznání:

Martin Zemánek: Cyklista

Radost z pohybu – tak by se dala definovat tato oceněná fotografie, na které mají i přes náročné stoupání protagonisté úsměv na tváři.

Čestné uznání:

Erik Lerch: S malou pomocí dokážu velké věci

Do letošního ročníku soutěže byl přihlášen velký počet fotografií se sportovní tematikou. Také tato fotografie ukazuje, že její protagonisté mají z aktivity radost a užívají si ji, což potvrzují i slova přihlašovatelky snímku: „Navzdory handicapu je Jonáš velký sportovec a kolem sebe rozdává spoustu radosti."

Čestné uznání:

Jiří Přívrel: Z divadelní zkoušky II.

Fotografie byla pořízena na zkoušce

inscenace „Mr. Myself, těší mne“. Autor dodává: „Fotografie pro mne vystihuje celou Zuzaninu povahu. Je usměvavá, přátelská, do činností jde s maximálním nasazením a odevzdáním se.“ Porota tento snímek ocenila právě kvůli pozitivní energii, kterou fotografie zprostředkovává.

Čestné uznání:

Lubomír Činčura: Petr

Děti a dospělí s Downovým syndromem se s různými bariérami musí potýkat celý život. Ale navzdory špatným předpovědím, které si většina vyslechla hned při narození, sportují, malují, tančí, hrají divadlo, píší knihy, studují a někteří i pracují.

*Čestné uznání: **S malou pomocí dokážu velké věci***

*Čestné uznání: **Z divadelní zkoušky II.***

Během slavnostního večera byly také vyhlášeny výsledky **XXVI. ročníku Ceny Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením za publicistické práce zaměřené na téma zdravotního postižení**. Tuto cenu výbor uděluje od roku 1994. Za dobu její existence prošlo soutěží více než 1500 publicistických děl. V letošním ročníku bylo hodnoceno 60 prací, které posuzovala nezávislá devítičlenná porota.

Hlavním měřítkem při posuzování přihlášených děl je to, jak může přihlášená práce oslovit širokou veřejnost, seznámit ji s tématem zdravotního postižení a pozitivně ovlivnit její přístup k tomuto tématu. Cílem je vyzdvihnout především ta díla, která přináší pozitivní a nezkreslený obraz o životě lidí s postižením.

Ceny jsou udělovány ve třech kategoriích – tiskové, rozhlasové a televizní.

Tisková kategorie

Porota se navzdory velkému počtu přihlášených článků shodla na ocenění přihlášených knižních publikací, které svým obsahem a zejména osobitou formou převážně živých výpovědí a vyprávění přibližují čtenáři svět konkrétních lidí vyrovnávajících se s překážkami, které jim do cesty klade jejich postižení nebo postižení jejich blízkých.

I. cena:

Monika Mužáková, Pedagogická fakulta UK v Praze, **Odlišnost jako dar**

Snad nejlépe publikaci přiblíží citace z poděkování, kterým autorka svou publikaci uvedla: „Kniha pojednává o životních cestách lidí s mentálním postižením, přináší svědectví o represi a bezpráví, ale také o statečnosti a odpovědnosti. Můj velký dík patří rodičům dětí s mentálním postižením, kteří mně dovolili nahlédnout do hloubi svých odvážných bojů.“ Porota ocenila otevřenost a komplexnost pohledu na danou problematiku, velkou cenu mají upřímná slova, jimiž rodiče dětí s mentálním postižením své příběhy svěřují.

II. cena:

Miroslav Kudláček, Gaudeamus, **Obrazy a odrazy dětské mozkové obrny**

V edukační rovině tato kniha srozumitelným způsobem seznamuje zasvěceného i laického čtenáře s možnostmi rehabilitace, inkluzivního vzdělávání a každodenního života lidí s dětskou mozkovou obrnou. Strasti i radosti života s DMO pak přibližuje výpověďmi konkrétních jedinců – respondentů provedeného výzkumu, o který se opírá v praktické rovině. Místo nudné učebnice má tedy čtenář v ruce knihu, která mu poskytne užitečné poučení, současně ho ale vtáhne do děje. Hlavní přínos publikace tak spočívá v potenciálu býti jednou z cest vedoucích k naplnění ➡

Čestné uznání: ***Petr***

společenské poptávky po integraci lidí se zdravotním postižením.

III. cena:

David Havelka a Kateřina Bartošová, Portál, **Speciální sourozenci. Život se sourozencem s postižením**

Kniha na příkladech dokládá složitost vztahu zdravých sourozenců dětí s postižením, ukazuje nelehkost řešení možných problémů a dává konkrétní návody na postupy jejich řešení. Je přínosem nejen pro rodiče, kteří se s nalezením vhodných postupů k vytvoření pozitivních vztahů svých dětí musejí vyrovnat, ale uvítají ji i odborníci, kteří s těmito rodinami pracují.

Čestné uznání:

Veronika Cézová, Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, **Jsem jedno ucho. Stále!**

Veronika Cézová soustředila v knize dokonce 33 příběhů lidí se sluchovým handicapem. Kromě jiného je tato publikace velmi cenná i tím, že nejen obsahem, ale i přitažlivou formou zpracování činí tyto příběhy dostupné i lidem, kteří tento handicap nemají, a je pro ně tak složitější ho pochopit. Kniha propojuje svět slyšících, neslyšících, nedoslýchavých i ohluchlých lidí a ukazuje, jak tito lidé čelí různým nástrahám. Všechny příběhy jsou navíc přeložené do českého znakového jazyka. Vedle fotografie čtenáři najdou QR kód, který je přesměruje na video s překladem.

Rozhlasová kategorie

Cena:

Antonín Žolnerčík, Radio Proglas, **ASOCIACE TRIGON A DRUŽSTVO NAPROTI**

Pořad představuje dvě organizace, které se věnují lidem se zdravotním postižením. V Trigonu probíhá sociální rehabilitace, poskytuje chráněné bydlení a pracovní rehabilitaci, přičemž veškeré služby jsou zaměřené na individuální potřeby klientů. Družstvo Naproti navazuje na práci Asociace Trigon a zaměstnává lidi se zdravotním postižením. Provozuje kavárnu s rozmanitou nabídkou vlastní výroby. Obsluhu zákazníků zajišťují lidé se zdravotním postižením. Zájem veřejnosti o jejich služby je velký.

Čestné uznání:

Daniel Kupšovský, Český rozhlas Dvojka, **MÍŠA A DELFINOTERAPEUTI V ZEMI PULMĚSÍCE**

Protagonistkou dokumentu je Michaela Freeman, která se zabývá terapií za pomoci zvířat. Po zkušenostech s hippoterapií a canisterapií se v posledních letech začala zajímat také o terapii za pomoci delfínů. Náhodně se dozvěděla o Oldřichu Burešovi, který je jedním z mála českých delfinoterapeutů a působí v turecké Antálii. Na to, zda delfíni opravdu dokážou léčit pomocí ultrazvuku nebo bioenergie, tento dokument odpověď nedá. Dovídáme se ale, jaký vliv mělo setkání s delfíny na Davida s diagnózou poruchy autistického spektra a Věru, která má kombinované postižení, a také jak přistupuje k lidem s postižením turecká společnost.

Televizní kategorie

Cena:

Michaela Fialová, Milan Fritz, Alan Lederer, Česká televize 2, **Televizní klub neslyšících č. 16/2018 Usherův syndrom**

Usherův syndrom je kombinované postižení sluchu a zraku. V pořadu je představen třemi osobami, které s tímto handicapem žijí. Z jejich osobních zkušeností zjistíme, jak jejich onemocnění ovlivňuje například rodinný a pracovní život. Dozvíme se také o způsobu komunikace, při níž se používá taktilní znakový jazyk, tzn. ruku v ruce. Organizace LORM poskytuje lidem s Usherovým syndromem nejen kompenzační pomůcky, ale nabízí jim také sportovní aktivity a sociální poradenství. Přesto jsou možnosti u nás a v zahraničí zcela nesrovnatelné. Cílem Vladimíra Šimona, který nás celým pořadem provází, je pokusit se situaci v ČR přiblížit alespoň částečně podmínkám v zahraničí.

Pořad působí také osvětově, v několika situacích nabízí divákovi praktický příklad, jak se k lidem s Usherovým syndromem chovat. Lze to shrnout do tří základních pouček: “Naučte lidi, jak se chovat a respektovat nás“, „Najděte v sobě trpělivost“ a „Chovejte se k nám bez lítosti, o pomoc si vždy požádám sám“.

Čestné uznání:

Michaela Fialová, Alexandra Vebrová, Alena Derzsiová, Česká televize 2, **Klíč č. 9/2019 Osteogenesis imperfecta**

Televizní pořad se zabývá tzv. nemocí křehkých kostí (Osteogenesis imperfecta). Smyslem čestného uznání je ocenit strhující prezentaci nezdolné vůle a lidské houževnatosti, kterou film poskytuje nahlédnutím do života dvou žen. Obdivuhodné je jejich cílevědomé odhodlání, pozitivní postoj k životu a zodpovědnost nejen za sebe samé ale i za druhého člena rodiny se stejnou diagnózou. ■

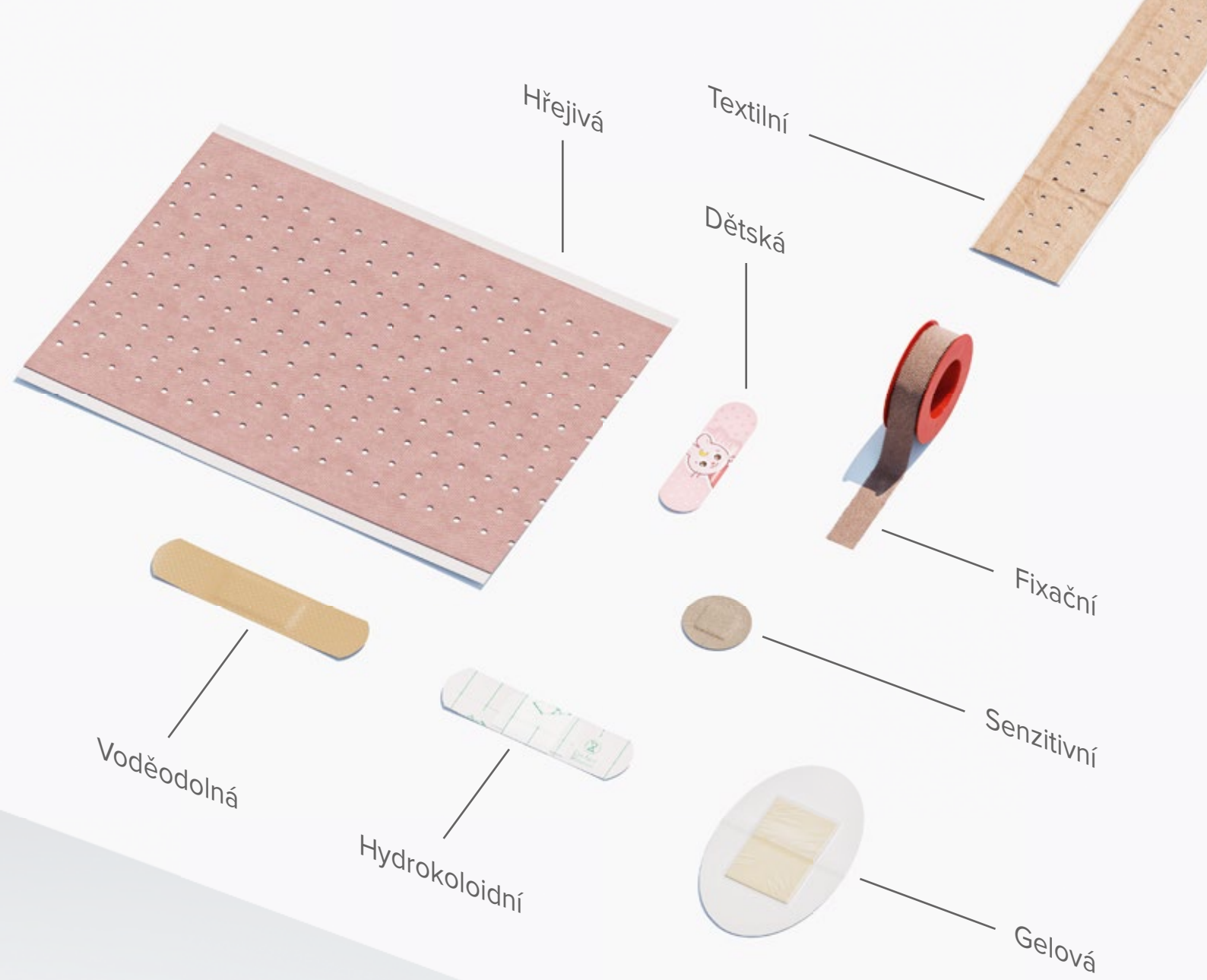

Být lékárník je věda.

Až si do lékárny přijdete pro náplast a my se začneme vyptávat, co se vlastně stalo, berte to jako důkaz, že o vás pečují odborníci na farmacii. Stali jsme se lékárníky, protože chceme pomáhat. **Správně zvolená náplast může urychlit hojení i potlačit nepříjemné pocity.** Neděláme ze všeho vědu, ale dokážeme vědu zdravě použít, ať už s námi řešíte cokoli. A proto tu jsme.

Mgr. Richard Prokeš
Lékárna Dr.Max Třebíč

Dr.Max

TEXT: Eva Zvěřinová
FOTO: ASEKOL, a. s.

OHLÉDNUTÍ ZA LETOŠNÍMI PROJEKTY SPOLEČNOSTI ASEKOL

S blížícím se koncem roku je zvykem bilancovat a zamýšlet se nad tím, co se letos povedlo, nebo naopak co by se dalo v novém roce zlepšit. Pro ASEKOL byl hlavním tématem roku 2019 sběr drobného elektrozařízení a jeho propojení s projekty a organizacemi, které pomáhají potřebným.

Vítězství v benefiční jízdě

První srpnový týden trávili sportovně nadaní zaměstnanci společnosti ASEKOL v sedlech jízdních kol. Účastnili se totiž sedmého ročníku Metrostav handy cyklo maratonu organizovaného společností Cesta za snem. Hlavním tématem letošního závodu byla rehabilitační centra, která sloužila jako záchytné body. Osmičlenný tým společnosti, který projel všemi kraji České republiky v čase 2 dny 23 hodin a 33 minut, v tomto klání zvítězil. V silné konkurenci 45 týmů to byl veliký úspěch.

Součástí každého týmu je alespoň jeden handicapovaný sportovec, který musí v závodě ujet minimálně 100 km. S ASEKOLEM jel Jan „Mates“ Matoušek. Ovšem handy cyklo maraton není klasický závod, je to benefiční jízda. A tým ASEKOLU ji jel na podporu svého patrona Jiřího Jílka, který je od konce loňského roku upoutaný na invalidní vozík. *„Loni jsem byl patronem týmu ASEKOLU já, tenkrát jsem potřeboval pomoci s koupí vozíku vhodného na letní sporty. Letos jsem pro patronát doporučil Jirku Jílka, kterého mentoruji jako čerstvě handicapovaného a snažím se ho dostat zpět do hry,“* říká **Jan „Mates“ Matoušek**, který jel s týmem ASEKOLÁCI na svém handbiku.

Patroni jsou lidé se zdravotním handicapem, kteří musejí čelit nepříznivé situaci, a právě tým závodníků by jim měl dodat patřičnou vzpruhu a motivaci do dalšího boje. S patronátem je spojena také finanční podpora 40 000 Kč, kterou Jiří Jílek využil k nákupu elektrického pohonu vozíku. Ten využívá především při výletech do přírody, kam rád se synem vyráží.

Věnuj mobil pomohl stacionáři

Sběrová kampaň společnosti ASEKOL s názvem Věnuj mobil pomáhá nejen k ekologické likvidaci vysloužilých mobilních telefonů, ale i organizacím, které se jí účastní. Přerovská obecně prospěšná společnost Jsme tady díky odevzdání více než tisícovky starých mobilů získala finanční příspěvek ve výši 15 000 Kč.

Slavnostního předání ve stacionáři se v září 2019 zúčastnily také zástupkyně Krajského úřadu Olomouckého kraje RNDr. Zdenka Vymazalová a Ing. Alena Šmídová. Spolu s regionálním manažerem ASEKOLU Zdeňkem Kováříkem předali řediteli společnosti Jsme tady Pavlu Soukupovi šek ve výši 15 000 Kč. Částka poslouží stacionáři na zakoupení nového vybavení pro klienty.

Stacionář pro mladé lidi s tělesným a zrakovým postižením pomáhá v Přerově osobám, které vyžadují péči 24 hodin denně. Svojí činností zároveň pomáhá i rodinám klientů, které by jinak jen stěží zvládaly takto intenzivní psychicky i fyzicky náročnou péči zajišťovat. *„Vítáme jakoukoli finanční pomoc. Přiznám se, že podpora všech, kteří do projektu Věnuj mobil svým vysloužilým přístrojem přispěli, mě velice mile překvapila. Náš stacionář si nesmírně*

Pro ASEKOL byl hlavním tématem roku 2019 sběr drobného elektrozařízení a jeho propojení s projekty a organizacemi, které pomáhají potřebným.

cení každého, kdo jeho činnost podpoří," poděkovala všem účastníkům sběrové kampaně ve prospěch společnosti Jsme tady mluvčí Věra Saňková.

Umělecký projekt jako podpora zaměstnanosti handicapovaných

Již čtvrtým rokem spolupracuje ASEKOL s Národní radou osob se zdravotním postižením ČR na projektu Koruna za kilo. Jedná se o program na podporu lidí se zdravotním postižením, který jim pomáhá při získávání pracovních příležitostí. Zapojit se a tím pomoci může každý, a to vhozením starého elektrospotřebiče do jednoho z červených kontejnerů. Těch je aktuálně po celé České republice rozmístěných více než 3 600. Hlavním cílem projektu je pomoc těm, kteří ji reálně potřebují, jsou na pracovním trhu znevýhodněni svým handicapem a obtížně hledají uplatnění. Za každý vysbíraný kilogram drobného vysloužilého elektra, jako je starý mobilní telefon, fén, toustovač, MP3 přehrávač, kalkulačka, rádio atp., putuje jedna koruna NRZP ČR, která mimo jiné podporuje právě zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Aby se červené kontejnery dostaly do povědomí široké veřejnosti, snaží se je ASEKOL propagovat různými netradičními formami. Na podzim realizoval projekt Umění třídit, v němž se spojil se streetartovými umělci, kteří proměnili čtrnáct stacionárních kontejnerů na elektroodpad v umělecká díla. Na kontejnerech, které našly své místo v krajských městech a na Kladně, se objevily futuristické malůvky elektrospotřebičů přebírajících vládu nad zemí, komiksové ztvárnění Svaté Trojice nebo karikatury různých postav typických pro dané město. Slavnostního odhalení pražského kontejneru, který je umístěn v ulici Na Ovčínách v Praze 7, se zúčastnil i předseda NRZP ČR Václav Krása. Nejoblíbenějším kontejnerem se nakonec na základě hlasování veřejnosti stal kontejner z Hradce Králové, který překonal druhý umístěný v Ústí nad Labem.

„Jelikož je projekt Umění třídit úzce propojen s projektem Koruna za kilo, apelujeme na všechny, kteří vyřazují nepotřebné elektro, aby tak učinili pomocí červeného kontejneru. Jen tak se množství vybrané prostřednictvím těchto sběrných nádob může navýšit a stejně jako podpora NRZP ČR," vyzývá Eva Zvěřinová, manažerka marketingu společnosti ASEKOL, a dodává: *„Za celou dobu naší spolupráce obdržela NRZP ČR díky tomuto projektu již přes čtyři miliony korun."*

Peníze z projektu Koruna za kilo poskytují lidem se změněnou pracovní schopností podporu například při rekvalifikacích, které jim zvyšují šance na zaměstnání.

Aktivní kraj zná své vítěze

Již od svého vzniku v roce 2005 spolupracuje ASEKOL v rámci zpětného odběru elektrozařízení velmi intenzivně s obcemi, městy a jednotlivými kraji. Ty nejaktivnější z nich se letos opět rozhodla ocenit, neboť právě spolupráce s územní samosprávou je pro zajištění zpětného odběru klíčová. Vyhlášení ocenění proběhlo během společenského galavečera, který se konal 26. listopadu v Žižkovském divadle Járy Cimrmana pod záštitou Ministerstva životního prostředí ČR, Asociace krajů ČR, Národní rady osob se zdravotním postižením ČR a Svazu měst a obcí ČR.

Stejně jako v loňském roce byly v oblasti sběru vysloužilých elektrozařízení vyhlášeny tři soutěžní kategorie. Vítězem kategorie Aktivní kraj s největším počtem vytříděného elektra na osobu za uplynulé období se stal Jihočeský kraj. Sběrem 3,64 kg na obyvatele předčil následující Pardubický kraj. Za tento počin si ocenění převzala hejtmanka Jihočeského kraje Ivana Stráská. V kategorii Sběr vysloužilého elektrozařízení do červených kontejnerů zvítězil Liberecký kraj. *„V našem kraji mohou občané odevzdávat vysloužilé elektro prostřednictvím 173 červených kontejnerů. Jsme rádi, že meziročně jejich počet stoupá, což také přispělo k našemu letošnímu vítězství, ze kterého mám velikou radost,"* konstatoval hejtman Libereckého kraje Martin Půta.

Poslední cenu udělila odborná porota. Její členové hodnotili aktivity na podporu osvěty v oblasti ochrany životního prostředí, které kraje České republiky ve spolupráci s ASEKOLEM v uplynulém roce uspořádaly. Vítězství připadlo Karlovarskému kraji, který byl v této kategorii nejaktivnější. *„Kromě sběrových soutěží, seminářů pro starosty nebo odborné porady se v kraji konalo množství akcí, které netradiční formou informovaly o potřebě třídění elektrozařízení nejmladší generaci, což je velmi důležité,"* vysvětluje Václav Krása, předseda NRZP ČR a člen odborné poroty. Z rukou předsedy představenstva společnosti ASEKOL Jana Vrby převzala na pódiu ocenění hejtmanka kraje Jana Mračková Vildumetzová. Veškerá předaná finanční ohodnocení jednotlivých krajů ve výši 100 000 Kč budou využita na podporu environmentálních a CSR aktivit. ■

TEXT: Kristýna Rakovská
FOTO: patrondeti.cz

S LENKOU KOHOUTKOVOU O CHARITATIVNÍM PROJEKTU PATRON DĚTÍ

Mgr. Lenka Kohoutková pracuje na Dětské klinice ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové. Její pracovní náplň v Centru provázení sestává z pomoci rodinám, kterým byla sdělena závažná diagnóza jejich dítěte. Rodinám, které momentálně zjistily, že se jejich dítě třeba nikdy nepostaví na nohy, nikdy nebude samostatně dýchat nebo ho současná medicína jednoduše nedokáže vyléčit, a ony vědí, že jim zemře. Lenka Kohoutková ke své práci využívá pomoc charitativního projektu Patron dětí, v němž se stala patronem.

Jaká je náplň vaší práce?
Provázím rodiny, kterým se narodilo dítě se závažným nebo vzácným onemocněním, s těžkým zdravotním znevýhodněním. Rodiny dětí, které se narodily předčasně nebo s nízkou porodní hmotností. Také rodiny dětí například po úrazech nebo s komplikovaným infekčním onemocněním a podobně.

Co si pod „provázením“ máme vlastně představit?
Provázení znamená pomoc rodinám v nemocničním prostředí, a to často již od prvních okamžiků, kdy jim byla sdělena závažná diagnóza jejich dítěte. Provázíme je v prvních fázích vyrovnávání se s novou skutečností až po předání rodiny do péče služeb dostupných z místa bydliště.

V jakých konkrétních situacích jste potřeba?
Třeba když úraz jejich dítěti změní život ze dne na den tak, že se už nikdy nepostaví na nohy nebo nebude nikdy samostatně dýchat. Když se rodiče dovídají, že se jejich dítě nebude vyvíjet jako ostatní děti a bude potřebovat jejich trvalou péči. A to už napořád, dokud jim budou stačit síly. Když jim lékař sděluje, že jejich dítě čeká náročná operace nebo léčba plná bolesti, často i s trvalými následky. V situacích, kdy se dovídají, že jejich dítě současná medicína nedokáže vyléčit, a oni vědí, že jim zemře.

Co se dá v takové chvíli udělat, říci?
Vždycky se dá „něco“ udělat. I v situacích, které vypadají bezvýchodně. Rodiče potřebují vědět a slyšet, že toho jejich dítě zvládne víc, než si sami myslí, a to hlavně svým vlastním a přirozeným přístupem k životu i smrti. Že je moc důležité naučit se přijímat pomoc a myslet na péči o sebe. A to nejdůležitější, že na to nejsou a nebudou sami. A to je velký úkol pro nás z center provázení!

Kdy jste se poprvé setkala s projektem Patron dětí?
Právě v rámci své práce v Centru provázení.

Co pro vás projekt Patron dětí znamená?
Je to pro mě možnost nabídnout rodině poměrně rychlou formu finanční pomoci. Zároveň je to pro některé rodiny i ocenění. Jako patron příběhu totiž vždy píši medailonek,

který se potom objeví v příběhu dítěte na webu. A když do něj napíši, jak pečlivě se o své dítě starají, co vše pro něj dělají, jak s ním cvičí nebo rehabilitují a věnují se velmi náročné péči, je to pro rodiče povzbuzující.

K čemu charitativní projekt využíváte?
Patron dětí pomáhá v šesti kategoriích pomoci. Já nejčastěji využívám kategorii Zdravotní pomůcky. Nejvíce s rodinami, které provázím, žádáme o pomůcky, které nejsou hrazené ze zdravotního nebo sociálního pojištění a které rodina či dítě nezbytně potřebují ke kvalitní péči.

Jak složité je u Patrona dětí požádat o dar jako patron?
Podat žádost je vcelku rychlé a jednoduché. Poprvé si to člověk vyzkouší, zjistí, co se od něj očekává, a každá další žádost už jde zcela samozřejmě a intuitivně.

Umíte říct, kolika dětem jste prostřednictvím Patrona dětí již pomohla?
Tuším, že asi šesti, a v současné době mám v procesu další tři žádosti.

Vzpomenete si na nejhezčí příběh, který jste na webu Patrona dětí měla a který ve vás něco zanechal?
To asi nedokážu říct. Já mám prostě vždycky radost, když se podaří vybrat požadovanou částku a směrem k rodině doputuje pomůcka nebo služba, kterou dítě potřebuje.

Je něco, co byste vzkázala lidem okolo? Třeba proč by projekt měli využít?
Já myslím, že každý člověk, který se pohybuje v profesích, kde pomáhá lidem, má někdy pocit, že by potřeboval „té své rodině“ pomoci jinak než jen svou prací. Každé dítě má v sobě schopnost rozvíjet se, a ne vždycky je v silách rodičů dopřát mu všechno, co potřebuje. Někde chybí pomůcky, jinde třeba vybavení na kroužek nebo finance na obědy. A tady vidím velký smysl, proč dělat patrona. Můžu svou rodinu v rámci projektu představit, popsat jejich situaci, a tím aktivně a přitom jednoduše pomoci. Takže se nebojte projekt Patron dětí využívat!

*O pomoc můžete žádat jako **patron příběhu** nebo jako **zákonný zástupce** dítěte. Obojí na webu www.patrondeti.cz. Vyplnění žádosti trvá jen chvilku a probíhá on-line, můžete ji tedy vyplnit kdekoliv v České republice. Následné zpracování žádosti je rychlé a od dodání všech potřebných materiálů je příběh na webu do pár dní. Peníze, které jdou ze 100 % na pořízení daru, jsou vždy posílány třetí straně a k rodině se dostane až konkrétní dar.*

*Patron dětí je charitativní projekt, který pomáhá sociálně a zdravotně znevýhodněným dětem. Na svém webu vypisuje sbírky, na které přispívají drobní dárci. Každá sbírka je zveřejněna pomocí příběhu daného dítěte, v němž je popsáno, co a proč dítě potřebuje. Každý příběh musí mít svého patrona – někoho, kdo se zaručí za skutečnost příběhu a za potřebu daru. **Patron dětí momentálně hledá další patrony, kteří by do projektu přihlásili rodiny s dětmi, v nichž existuje nějaká potřeba pomoci. Přihlaste je na www.patrondeti.cz.** ■*

patron dětí | společně za lepší dětství

TEXT: Marek Douda
FOTO: Jakub Šaroun

PREMIÉROVÝ SRAZ STUDENTŮ ŠKOLY BEZ BARIÉR METROPOLITNÍ UNIVERZITY PRAHA

Metropolitní univerzita Praha má nejen na poli soukromých škol, ale rovněž mezi státními školami v České republice jistá prvenství. Jedním z těch nejvýznamnějších je integrace handicapovaných studentů, kterým umožňuje již od roku 2003 plnohodnotně studovat, a sice s úlevami, které uplatňuje právě prostřednictvím programu Škola bez bariér. Tento program je určený pro studenty s pohybovým omezením, kterým MUP poskytuje vzdělání v plně bezbariérovém prostředí. Do roku 2019 v tomto projektu studovalo již více než tři sta studentů ve všech stupních studia napříč všemi studijními programy.

Přestože je zmíněný program nedílnou součástí univerzity již 17 let, teprve letos v říjnu se v budově MUP na Jarově uskutečnilo historicky **první akademický rok zahajující setkání studentů Školy bez bariér** nejen napříč ročníky, ale také obory. Prostor ke slovu dostali nejen hlavní představitelé a zakladatelé programu v čele s paní Mgr. Annou Benešovou, ale rovněž samotní studenti, kteří se mohli vyjádřit k případným nedostatkům nebo se primárně seznámit se svými souputníky a přiložit ruku k dílu, tedy podílet se na akcích konaných školou.

Z organizačních důvodů byl samotný program setkání započat poněkud naruby: Mgr. Jana Berousková se ujala úvodního slova, když představila všem zúčastněným

obsáhlou nabídku programu Erasmus+, jenž dostál v posledních letech znatelných změn a posunů. Důležitou vsuvkou tohoto úvodního bodu setkání bylo také to, že se o vlastní zkušenosti ze studia v zahraničí podělily osoby, které ho zažily na vlastní kůži. Jako první o svých zážitcích vyprávěl Jiří Němeček, který strávil šest měsíců, tedy celý jeden semestr, v německých Brémách. V tomto duchu poté plynule pokračovala Emilije Ronová, která část svého studia pobývala na předměstí Manchesteru v Anglii.

Pomyslným můstkem mezi první a druhou částí časového pořadu bylo již oficiální uvítání od zakladatelky univerzity paní Mgr. Anny Benešové. Ta tohoto momentu využila převážně k tomu, aby vyzvala přítomné studenty ke slovu a zároveň k přímé aktivitě při sportovních či kulturních událostech, které vedení MUP pro studenty v nejbližší době chystá.

Nedílnou součástí programu bylo tedy taktéž obeznámení studentů s akcemi pořádanými školou, na kterých se mohou přímo podílet nebo se jich přinejmenším zúčastnit. V tomto případě oslovil své kolegy Václav Uher, bývalý student a absolvent Metropolitní univerzity Praha v oboru Mezinárodní vztahy a evropská studia, který se již několik let věnuje rozvoji programu Škola bez bariér a obzvláště sportovních aktivit pro handicapované studenty.

Celá událost se odehrála v uvolněné atmosféře bez přebytečných formalit, což všem přítomným otevřelo dveře ke sdílnosti, jež při povaze setkání byla nezbytná. Premiérový sraz Školy bez bariér byl bez pochyby prospěšný, a tak jistě nebyl posledním. Doufejme, že byla založena velmi hezká tradice, která bude studentům i škole nejen pro potěšení, ale i ku prospěchu. ■

TEXT: Jiřina Vecková
s přispěním Martiny Burýškové

PO 50+ JDU DO PRÁCE

**Vážení čtenáři,
dovolte mi, abych vám přiblížila situaci onkologických pacientek, které se zapojily do projektu „Po 50+ jdu do práce“ (reg. č. projektu CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007157). Vlivem dlouhodobé léčby a malé naděje návratu do zaměstnání se ženy poměrně často dostávají do existenčních problémů. Boj s rakovinou je vyčerpávající záležitost jak po stránce zdravotní, tak i finanční. Řada žen skončila v invalidním důchodu, další zkrátily svůj pracovní úvazek, jiné musely změnit obor nebo pracovní zařazení. Zaměstnavatelé nejsou k nemocným ženám příliš vstřícní. Pro přiblížení uvedu příběhy dvou pacientek, které se pokusily umístit na trhu práce.**

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

S Valérií se znám již 10 let. Je jí 63 let a je vdaná. Z prvního manželství má dva, dnes již dospělé syny. Po narození prvního syna dokončila studium na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Vždy se zajímala o historii a po ukončení studia pracovala v muzeu. Po narození druhého syna zůstala v domácnosti a starala se o děti, které byly nemocné. S prvním manželem se rozvedli po 20 letech, synům tehdy bylo 13 a 10 let a oba zůstali v její péči. Myslím, že to bylo jedno z nejhorších období jejího života. Řadu let pracovala pro osoby se zdravotním postižením, jako osobní asistentka se starala například o autistickou dívku nebo o seniory. Určitou dobu učila na základní škole a na gymnáziu. Posléze pracovala v jedné organizaci, která sdružovala osoby s mentálním postižením a jejich rodinné příslušníky. Zde působila osm let a v této době jsme se také seznámily.

Valérie byla vždy diabetik. Její zdravotní stav se stále nedařilo stabilizovat, a tak skončila v nemocnici. Podstoupila řadu vyšetření, předběžně bylo vše v normě, při dalším podrobnějším vyšetření byl však zjištěn zhoubný nádor ve střevě. Následovala operace a šest chemoterapií. Vzhledem k dalším onemocněním a komplikacím nebylo možné v onkologické léčbě pokračovat. Onkologické onemocnění a vedlejší účinky léčby postupně zhoršovaly její další nemoci – neuropatie zasáhla nejen nohy a ruce, ale i zrak. Zhoršil se především diabetes, přidalo se astma, hypertenze, tachykardie, žaludeční problémy a kardiologické potíže.

V současné době se léčí na hematologickém oddělení v Praze. Onkologické onemocnění a vedlejší účinky léčby jí neumožnily nástup do zaměstnání, a tak přešla do invalidního důchodu. Sama mi říkala, že pokud jí to péče o děti a rodinu umožňovala, věnovala se problematice postavení osob se zdravotním postižením. Aby mohla tuto službu poskytovat co nejkvalitněji, absolvovala řadu odborných kurzů. Nyní působí jako dobrovolnice pacientské organizace, která sdružuje onkologické pacienty a jejich rodinné příslušníky. Svou účast v projektu hodnotí takto: „Do projektu ‚Po 50+ jdu do práce‘ jsem se zapojila s představou, že se mi podaří znovu navázat na znalosti z období před onemocněním. Problémy jsem neměla s teoretickými znalostmi, hodně mi pomohly individuální konzultace. V průběhu tréninkové praxe jsem ale pochopila, že není možné pravidelně docházet do práce s ohledem na neočekávané a nepředvídatelné výkyvy onemocnění, která mám. Dobrovolnická činnost mě uspokojuje a věřím, že moje zkušenosti a poznatky z nemoci nebo z léčby pomohou ostatním. Nepřipadám si zbytečná a vlastně mě to naplňuje.“

S Markétou se znám několik let. Je jí 64 let, je vdaná a má čtyři děti. V roce 1998 jí byl operován melanom, nebylo to pro ni vůbec jednoduché. Předtím 17 let vykonávala těžkou fyzickou práci.

Pokoušela se najít méně fyzicky náročné zaměstnání. Začala pracovat jako šička. Nikdy se práce nebála, a navíc tento obor měl v její rodině tradici. Aby tradici neporušila, vystudovala střední průmyslovou školu. Krátce po nástupu však onemocněla zánětem žil a po návratu do zaměstnání jí zaměstnavatel dal výpověď. Lékařka jí doporučila odstranění křečových žil. Mezitím se uvědomila, že má na chodidle víc než rok černou skvrnu. Nedělala jí problémy, ale pozorovala, že se stále zvětšuje. Nastala série vyšetření, následovala operace a pobyty v nemocnicích.

Byla to pro všechny velmi nelehká doba. Nejstaršímu synovi bylo v té době 23 let a studoval, druhý syn nastoupil na vojnu. Třetí syn se vyučil cukrářem a začal pracovat a nejmladšímu bylo 14 let a chodil do osmé třídy. Když se Markéta vrátila z nemocnice, rodině ze začátku nic neřekla a tvářila se, že šlo o křečové žíly. Sama si po večerech vyhledávala, co to vlastně melanom je. To, že se jedná o zhoubný nádor, věděla z nemocnice, ale chtěla vědět víc. Informace ji hodně vyděsily. Teprve asi po třech měsících se svěřila starší sestře Janě, která jí podle jejích slov tehdy pomohla nejvíc. Pak to sdělila manželovi, následně asi po dvou letech matce, která jí měla za zlé, že jezdí často do Prahy. Ona tam však dojížděla na pravidelné kontroly do nemocnice. V současné době na kontroly jezdí jen jednou ročně.

V širším okolí rodiny se tehdy o své nemoci nezmiňovala. Naštěstí se neobjevily komplikace a kontroly, které absolvuje, jsou bez nálezů. V současnosti Markéta pracuje jako hospodářka Svazu tělesně postižených.

Markéta mi hned na začátku řekla: „Do toho projektu jdu. Víš, že tahle nemoc, a je to s podivem, je také znamením, že musíš něco ve svém životě změnit nebo zlepšit? Ráda bych absolvovala kurz na nějaké tvořivé téma, pořád něco vyrábím a tvořím. Myslím, že něco jako vázání a aranžování květin, aranžování výzdoby na Velikonoce nebo na jiné svátky. Chtěla bych se něco nového naučit a podpořit naši organizaci novými výrobky na výstavách rukodělné činnosti. Mám jasnou představu a těším se na to.“

Svou účast v projektu Markéta hodnotí pozitivně. „Získala jsem řadu přátel, vím, na koho se obrátit a s kým si pohovořit. Myslím, že jsem na začátku nemoci udělala chybu v tom, že jsem o ní nemluvila, hlavně v rámci rodiny. Určitě by si tehdy zasloužili informaci o mé nemoci. Rozhodně bych dnes každému onkologickému pacientovi doporučila využít každou příležitost, která mu umožní nemoc zvládat lépe. Myslím, že základem je, aby člověka bavilo to, co dělá, musí mu to přinášet radost a uspokojení, je dobré mít kolem sebe dobré lidi. Samozřejmě že s postupujícím věkem se přidávají další zdravotní problémy, ale zvládám to.“

Dnes Markéta jezdí do místních organizací Svazu tělesně postižených a učí členy a členky, jak si vyrobit krásné dekorace, jak aranžovat a vázat květiny, jak lze vyrobit přáníčka. „Baví mě stále se něco učit a zkoušet něco nového a jsem ráda, že řada lidí má o moji podporu zájem. Jsem z toho nadšená a vlastně i ze sebe,“ konstatuje.

Závěrem mi, milí čtenáři, dovolte několik slov.

Dlouhá léta se potýkám s onkologickým onemocněním. Součástí mého života jsou stálé návštěvy lékařů různých oborů. Osobně jsem přesvědčená, že při onkologickém onemocnění sehrává velmi důležitou roli psychika pacienta. Každý nemocný člověk je zranitelnější než zdravý. Velmi mě mrzí, že se setkávám s onkologickými pacienty stále nižšího věku.

Nedávno jsem se seznámila s pacientkou, která mi svěřila svůj příběh. Pracuje v pobočce jedné banky, ona a ještě jedna její kolegyně jsou každý rok měsíc pryč. Ona proto, že každý rok jako onkologická pacientka jezdí do lázní, ta druhá má jako koníčka cestování a jezdí po světě. Zatímco ona má během svého pobytu u sebe počítač a v omezeném režimu i pracuje, ačkoliv je v pracovní neschopnosti, její zdravá kolegyně se v té době práci nevěnuje. Ale celý pracovní tým jí fandí, prožívá s ní její dobrodružství a těší se na její vyprávění a na fotky z cest. Nikomu z kolegů nevadí, že měsíc musí dělat její práci. Jí si naopak dobírají a vtipkují o tom, že se jen fláká, zatímco oni pracují. Je to o tom, jak se vyrovnáváme s nemocemi vlastními i jiných, jak je dokážeme přijmout či nepřijmout… **A tak zůstáváme v zajetí stereotypů spokojeně dál.**

Je to jen několik málo střípků z mého „onkologického života“. Napište mi, jaké zkušenosti se svým onemocněním máte vy. ■

- schodišťové plošiny
- schodišťové sedačky
- stropní zvedací systémy
- schodolezy
- nájezdové rampy
- bazénové zvedáky

ČESKÝ® VÝROBEK

CECH MOBILITY

ALTECH | POMÁHÁME LIDEM PŘEKONÁVAT BARIÉRY

NOVÝ TV POŘAD BYDLENÍ HANDICAPOVANÝCH s MICHALEM JANČAŘÍKEM a MÍROU HEJDOU

ALTECH

TVBYDLENI.CZ

Ze spolupráce s TV Bydlení, Mírou Hejdou a Michalem Jančaříkem vznikl výjimečný projekt – osmidílný pořad Bydlení handicapovaných. Pod jednou střechou vše o tom, co se sebou život na vozíčku přináší, jaké úskalí a nástrahy musí člověk překonávat, ale hlavně o tom, jakým způsobem vyřešit všechny aspekty bydlení handicapovaných.

Moderátor Michal Jančařík ukázal, jak se bydlí s handicapem! Co vše musel přestavět?

Michal Jančařík, který v roce 2017 podstoupil kvůli vážné nemoci transplantaci ledvin, částečně ochrnul. Jeho handicapu musel kompletně přizpůsobit i bydlení s rodinou. Jak se mu nyní žije s jeho postižením a jak moc to omezuje jeho rodinné soužití, ukázal prostřednictvím pořadu Bydlení handicapovaných z produkce TVbydleni.cz. Pořad o bydlení handicapovaných, který je postaven na reálném příběhu Michala Jančaříka, napsal moderátor a producent Míra Hejda. Chce divákům ukázat, jaké obrovské starosti souvisí s tím, když se vy, nebo někdo z vašich blízkých ocitne na invalidním vozíku, popř. bojuje se zhoršeným pohybovým aparátem. Jaké jsou nutné zásahy do bydlení, jaké dotace lze čerpat, jaké možnosti dnes handicapovaní mají a jak postupovat při úpravách bydlení? S pořadem se už během příprav spojilo mnoho známých jmen, včetně zpěvačky Lucky Bílé, která by ráda prostřednictvím pořadu předala už 20. invalidní vozík. Objeví se zde také nejslavnější čeští paralympionici – cyklista Jiří Ježek, lukostřelec David Drahonínský nebo Heřman Volf, který stojí za známým projektem Cesta za snem.

Nám v ALTECHU bylo ctí stát se součástí tohoto výjimečného projektu a podílet na jeho realizaci – děkujeme !

celý pořad sledujte kdykoli online z pohodlí Vašeho domova na :
www.tvbydleni.cz/bydleni-handicapovanych/

- Největší český výrobce s tradicí
- Prohlídka a cenová nabídka zdarma
- Rychlá realizace v rámci celé ČR
- Individuální řešení na míru
- Vysoká kvalita a bezpečnost
- Prodloužená záruka min. 36 měsíců
- Export do celého světa

ALTECH, spol. s r. o.
Průmyslová 1146
686 01 Uherské Hradiště

Tel : 572 420 515
Fax : 572 420 590
Email: altech@altech.cz
www.altech.cz

VOLEJTE ZDARMA
800 303 304

TEXT: Sabrina Plisková
FOTO: Martin Homola

MOSTY PŘES ÚDOLÍ „ENERGETICKÝCH ŠMEJDŮ“

Na změně dodavatele energií můžeme uspořit i několik tisíc korun ročně. Stejně tak vám ale hrozí, že o tisícikoruny přijdete na pokutách. Stačí chvilka nepozornosti, jediný podpis nebo neopatrný souhlas po telefonu. Jak se bránit nástrahám podomního prodeje a čemu se vyhnout při aukcích energií? S tím nám poradí nová série článků, kterou pro vás připravujeme a kterou zahajujeme rozhovorem se Stanislavem Trávníčkem, předsedou Rady Energetického regulačního úřadu.

První dotaz je nasnadě. Loni jste odstartovali kampaň proti energetickým šmejdům. Proč?
Začněme čísly. Patnáct tisíc. Právě tolik spotřebitelských podání totiž letos dorazilo na Energetický regulační úřad. Zatím je to předběžný údaj, ale už teď z něj můžeme vyčíst, že s prosbou o radu či o pomoc se na nás obrátilo zhruba o desetinu více lidí než loni. Takový trend sledujeme už několik let v řadě.

Pravdou je, že roste počet přechodů mezi dodavateli, na které jsou potíže typicky navázány, stížnosti tedy přibývají přirozenou cestou. Jenomže to nevysvětluje, proč jsou problémy, které se spotřebiteli řešíme, stále složitější. Jedním z důvodů může být to, že mají čím dál častěji společného jmenovatele, kterým je zprostředkovatel. Ještě na konci loňského roku směřovalo na skupinu aukcí, zprostředkovatelů a poradců zhruba každé desáté podání. V letošních pololetních statistikách už byl jejich podíl téměř dvojnásobný. Důrazné varování – třeba i ve formě kampaně – proto bylo a je namístě.

Nejsou namístě spíš důslednější kontroly?
Samozřejmě. Jenomže to se dostáváme k otázce, jak proti tzv. energetickým šmejdům může ERÚ zakročit. V rámci našich současných zákonných kompetencí můžeme sankcionovat dodavatele energií, což také děláme. Za jednání proti spotřebitelům letos mimo jiné padla rekordní čtyřmilionová pokuta. Jenomže na zprostředkovatele nedosáhneme, i když u nich přibývají problémy nejrychleji.

Společným cílem spolupráce Národní rady osob se zdravotním postižením ČR a Energetického regulačního úřadu je informovat co nejvíce lidí o praktikách „energetických šmejdů“ tak, aby se jim dokázali bránit či aby věděli, na koho se mají v případě potíží obrátit. Od září tohoto roku proběhlo několik přednášek zaměřených na širokou veřejnost a o něco důležitější odborná školení krajských koordinátorů a poradců NRZP ČR. Díky těmto školením naleznete rychlou a odbornou pomoc přímo ve vašem regionu.

Pokud máte zájem zúčastnit se přednášky vedené odborníky z Energetického regulačního úřadu, termíny plánovaných akcí stejně jako kontakty na odborné poradce ve vašem regionu naleznete na webových stránkách www.nrzp.cz či na facebooku @NRZPCR.

Zprostředkovatele dnes nikdo nekontroluje?
Kontroluje, ale mají mnohem měkčí podmínky. Zprostředkovatelé totiž nepodnikají podle energetického zákona. Nepotřebují naši licenci, nemusejí nám nic dokládat. Stačí jim živnostenský list, případně mohou pro zprostředkovatelskou společnost pracovat na dohodu. A i když je kontroluje Česká obchodní inspekce, která pokutami také nešetří, není tak specificky zaměřená jako ERÚ.

Navíc sankce jsou potrestáním ex post, přičemž problémy vyřeší spíš prevence. To je ostatně důvod, proč se do kampaně kromě nás a ČOI zapojilo i Ministerstva průmyslu a obchodu, které připravuje úpravu energetického zákona. Novela by měla přinést alespoň částečné řešení v podobě registrace zprostředkovatelů na ERÚ, což bude přinejmenším důležitý první krok.

Zprostředkovatel, nebo dodavatel? Pozná běžný spotřebitel rozdíl?
Když odhlédneme od zákonů a podíváme se na to ryze prakticky, dodavatelem je společnost, se kterou uzavíráme smlouvu o dodávce energií. Elektřinu nebo plyn nakupuje

na burze, dodává je do naší domácnosti a my jí za služby platíme podle vyúčtování. Zprostředkovatel takové činnosti vůbec nezajišťuje. Jeho jediným úkolem je vybrat nám dodavatele a přinést smlouvu. Pokud získá náš podpis, inkasuje provizi.

Právě při tom podpisu bychom asi měli dávat pozor, že?

Přesně tak. A nejen při podpisu. Smlouvu se zprostředkovatelem dnes můžete uzavřít i po telefonu a bude závazná, i když ji fyzicky nepodepíšete. V případě, že mu udělíte exkluzivitu a plnou moc, to dokonce může být závazek i na deset let.

Jaké formy zprostředkování jsou v energetice nejčastější?

Tradičně dominoval podomní prodej a zdatně mu sekundoval prodej po telefonu. Obě tyto formy jsou vysoce rizikové hlavně kvůli spěchu, ve kterém se smlouvy uzavírají, a sofistikovaným nátlakovým metodám. Vždy vás ubezpečí, že nic není závazné. Často to navléknou tak, že přicházejí od vašeho současného dodavatele a nabízejí jenom nový tarif. Ti nejdrzejší, a to už hovoříme o skutečných energetických šmejdech, se neváhají vydávat za státní instituce, třeba za ERÚ nebo ČOI, případně si vymyslí úplně nový úřad. Nic z toho samozřejmě není pravda, ale pokud jednou kývnete, jen těžko se vyvážete ze smlouvy bez sankcí.

V posledním roce či dvou pak pomyslné žezlo problémových forem prodeje přebírají energetické aukce.

V čem jsou problematické? Soutěžit o nejlepší nabídku snad není takový problém.

Typicky to začíná rádoby nezávaznými přihláškami. Ony jsou totiž nezávazné jen potud, dokud vás prodejci lapají a slibují. Když si ale pořádně přečtete smlouvu, kterou máte uzavřít, zjistíte, že jde o jednoznačný závazek. Předem se máte uvázat k tomu, že podepíšete smlouvu s dodavatelem, kterého vám v aukci vyberou.

Copak dopředu víte, kdo v aukci zvítězí, jakou cenu a jakou smlouvu vám nabídne? Nechci používat klišé, ale většího zajíce v pytli snad kupovat ani nemůžete. K tomu přičtěte, že často ani nejde o skutečné aukce. Smlouva – bohužel zcela legálně – umožňuje aukci nahradit například výběrovým řízením, kterého se účastní jen spřátelené firmy, které dražiteli nabídnou nejvyšší provizi. Jenomže než všechno tohle zjistíte, na bezplatné odstoupení od smlouvy už může být pozdě. Nezbude vám než přijmout nechtěnou smlouvu s vítězem, nebo uhradit sankci.

Jak vysoké sankce si aukce účtují?

Bývá to kolem pěti tisíc korun za jednu smlouvu. Když si ale naráz necháte soutěžit dodavatele na elektřinu a na plyn, bude ve hře deset tisíc. Přitom za tím vším mohlo stát jediné neopatrné „ano“, které jste o pár týdnů dříve řekli do telefonu.

Chybami se člověk učí, ale tohle je drahá zkušenost, kterou bych nepřál žádnému spotřebiteli.

Jak pomáhá spotřebitelům kampaň?

Předně v tom, že se o problému mluví a píše. Od loňského jara, kdy „energetičtí šmejdi“ dostali svou nelichotivou nálepku, se o ně zajímají desítky článků a reportáží. Jednak to vede k tomu, že si lidé dávají na popisované praktiky větší pozor, ale

DESATERO OBRANY PŘED ŠMEJDY V ENERGETICE

1. Nenechte se nikým do ničeho nutit. Vaše cesta za levnější elektřinou či plynem by měla začít vlastní aktivitou, nikoliv iniciativou obchodníka. Jestliže se přesto rozhodnete s ním jednat, udělejte si alespoň rámcovou představu o tom, čeho chcete dosáhnout. Pomohou internetové srovnávače, jeden nabízí ERÚ (kalkulator.eru.cz).
2. Vždy se ptejte, zda se bavíte přímo s dodavatelem, nebo se zprostředkovatelem. Je v tom veliký rozdíl. Pro každého platí jiné právní předpisy, důležité rozdíly jsou zejména ve lhůtách pro odstoupení od uzavřených smluv. Dodavatel vlastní licenci na dodávky energií, zprostředkovatel jen nabízí (přeprodává) nabídky jednoho nebo více dodavatelů. Zprostředkovatel také může chtít exkluzivitu ke správě vašeho odběrného místa – pokud mu ji udělíte, vzdáváte se práva na vlastní volbu dodavatele po předem sjednanou dobu pod hrozbou sankce.
3. Když někdo zvoní na vaše dveře a tvrdí, že je zaměstnancem ERÚ nebo ČOI, velmi pravděpodobně lže. Úřady energie neprodávají, nekontrolují faktury podomním způsobem apod. Stejné je to se zástupci distributorů, kteří sice kontrolují měřidla, energii ale neprodávají. Říká vám podomní prodejce, že přichází od vašeho současného dodavatele? Ať to dokáže. Nekorektní prodejci se často za velké dodavatele vydávají – osobně i po telefonu.
4. Je u vás podomní prodej omezený vyhláškou a podomní prodejce zákaz porušil? Obraťte se na (městskou) policii.
5. Volá někdo na váš telefon, píše na mail? Ptejte se, odkud má kontakt a zda disponuje vaším souhlasem pro zasílání obchodního sdělení. Jestliže souhlas nemá, hlaste jednání podnikatele na Úřad pro ochranu osobních údajů (www.uoou.cz). Během telefonického hovoru se k ničemu se nezavazujte.
6. Neberte si dárky, odmítněte služby „za určitých podmínek zdarma“. Známým příkladem zneužití „dárků“ jsou LED žárovky nebo neplacené poradenství. Stačí vypovědět smlouvu ve lhůtě, kdy vám to energetický zákon umožňuje bez sankce, ale prodejce či zprostředkovatel vám „dárky“, zakoupené podle občanského zákoníku, zpoplatní.
7. Nikdy se nezavazujte, že podepíšete smlouvu, kterou ještě nemáte k dispozici. Do telefonu žádnému prodejci neříkejte „ano“, protože smlouvu lze uzavřít i telefonicky. Pokud se přihlašujete do aukce, vybírejte takovou, která umožňuje finální nabídku nepodepsat (samozřejmě bez sankce).
8. Nikdy nepodepisujte nic (smlouvu, plnou moc, přihlášku atp.), co jste si důkladně nepřečetli a úplně nepochopili. Pokud cokoliv nepochopíte, ptejte se. Teprve až všemu porozumíte, rozhodněte se, zda podepíšete.
9. Nebuďte pasivní! Případné spory s dodavatelem neodkládejte, řešte je hned zpočátku. Jestliže dodavatel nereaguje nebo vy s navrhovaným řešením nesouhlasíte, obraťte se na ERÚ (www.eru.cz). Jestliže jde o problém se zprostředkovatelem, pomoci může Česká obchodní inspekce (www.coi.cz). Pokud nevíte, s kým jste jednali, obraťte se na jeden z obou úřadů, podnět si předají.
10. Pamatujte si, že od smlouvy o dodávkách energií, kterou jste uzavřeli mimo provozovnu držitele licence, můžete bez jakýchkoliv sankcí odstoupit do 14 dní od uzavření nebo ji vypovědět nejpozději 15. dne po zahájení dodávek.

také vidíme usilovnou snahu ministerstva podchytit zprostředkování v novele energetického zákona. Zájem a společenská poptávka po změně je první a velmi cenný dopad kampaně.

Tím druhým je nastartování soustavné osvěty. Loni v létě jsme vydali Desatero obrany před šmejdy v energetice, které shrnuje základní poučky. Přidáváme ho i k tomuto článku, a mohu-li se u čtenářů přimluvit, věnujte mu pozornost. Za přečtení ta jedna stránka pravidel obezřetného chování rozhodně stojí. Když projdete bod po bodu a zamyslíte se nad nimi, zapamatujete si je, pak máte z poloviny vyhráno, a to nejen v energetice. Fígle na spotřebitele se opakují, ať už vám u dveří zvoní finanční nebo energetický zprostředkovatel.

Vzdělávání spotřebitelů samozřejmě neskončí u Desatera. Kolegové z odboru právní ochrany spotřebitele organizují řadu přednášek pro seniory a další ohrožené skupiny obyvatel, osoby se zdravotním postižením nevyjímaje. Připravujeme také nový web, který by měl být mnohem přístupnější laické veřejnosti atd.

S Národní radou osob se zdravotním postižením připravujete nové memorandum. Kdy se dočká podpisu?

Memorandum se připravuje v těchto dnech a dost možná bude podepsané už ve chvíli, kdy vyjde tento rozhovor. Jde o rozšíření předchozího memoranda s tím, že tentokrát chceme deklarovat spolupráci nad konkrétními body.

Mám-li některé zmínit, rádi bychom například navázali na první přednášky, které proběhly v tomto roce, a přednášeli ve všech krajích České republiky. Chystáme také seriál pro Mosty, který bude vycházet po celý příští rok. Upozorní nejenom na problémy, ale také poradí, jak si nového dodavatele energií vybrat správně. Regulátor je tu především od toho, aby pomáhal a vzdělával. ■

TEXT: Michal Dvořák
FOTO: Jan Jirouš

17. ROČNÍK SLAVNOSTNÍHO UDÍLENÍ VÝROČNÍCH CEN NÁRODNÍ RADY OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČESKÉ REPUBLIKY

CENY MOSTY

24. 3. 2020
KONGRESOVÉ CENTRUM ZLÍN
15:00

NRZP ČR podporuje aktivity druhých přispívající ke zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením v České republice. Z tohoto důvodu od roku 2003 pravidelně vyhlašuje a uděluje ceny MOSTY za mimořádnou aktivitu nebo čin ve prospěch těchto osob.

Navrhněte a nominujte na cenu MOSTY 2019 aktivity, projekt či osobnost z vašeho okolí. Návrh na udělení ceny můžete podat na předepsaném formuláři, který je společně se soutěžním řádem vložen do tohoto časopisu. Vyplněný návrh odešlete na adresu NRZP ČR, Partyzánská 7, 170 00 Praha 7. Uzávěrka pro podávání návrhů je 31. prosince 2019. Výsledky ceny MOSTY 2019 budou slavnostně vyhlášeny a ceny uděleny 24. března 2020 ve Zlíně. Podrobnosti o akci naleznete v dalších číslech časopisu a na stránkách www.nrzp.cz. ■

TEXT: Radka Svatošová
FOTO: archiv Radky Svatošové

CHVÁLA JEHLIČNANŮ

Opět se nám přiblížil čas Vánoc a zimního slunovratu. Venku je temno a chladno, proto rozsvěcujeme světélka ve svých domovech a užíváme si domácího tepla a pohody. Co může být příjemnějšího, než přijít ze zimní plískanice domů a uvařit si voňavý bylinkový čaj s medem a posedět si u domácího moučníku a hořící svíčky! Své domovy si můžeme provonět éterickými olejíčky, tyčinkami nebo vykuřovacími bylinkovými směsmi.

Celá příroda se uložila k zimnímu spánku, stromy svými listy přikryly zem jako peřinou a nastal čas jehličnanů. Jehličnaté stromy jsou tu pro nás po celý rok. Krášlí lesy, léčí nás svými silicemi a pryskyřicemi. Vědci znovu „objevují Ameriku“ a přinášejí důkazy o tom, jak je pobyt v jehličnatém lese léčivý a prospěšný.

Výzkumy prováděné v Rusku prokázaly, že větve sibiřské jedle umístěné poblíž nemocného snižují množství mikrobů až o 50 %. Borové a jalovcové větve zase urychlovaly rekonvalescenci zvláště u pacientů s nemocnými plícemi. Přinášely úlevu také při nepříjemných migrénách. I naše vánoční stromečky nás léčí svou energií a vůní. Až je budeme vybírat, můžeme volit podle léčivých účinků jednotlivých stromů.

Borovici uctívali už staří Číňané jako strom věčnosti a dlouhověkosti. Podobně ji vnímali staří Řekové, Keltové a další evropské národy. Nejvýznamnějším produktem borovice je terpentýn. Terpentýnová silice se zevně používá proti revmatismu.

Borovice mají také antiseptické účinky, léčí a chrání před infekcemi a v jejich blízkosti se můžeme snadněji zbavit rýmy či nachlazení.

Pokud u sebe budete nosit borovicové šišky, posílíte svou plodnost a dosáhnete prý dlouhověkosti.

Smrk najdeme u nás v každém lese, protože rychle roste a je výhodným lesnickým artiklem. Kdysi tomu tak nebývalo – smrk přirozeně patřil do horských poloh a na sever.

Nejdůležitější léčivou složkou smrku je jeho silice. Oblíbený je smrkový sirup z mladých výhonků, který prospívá dýchacím cestám. Výhonky je možné nasušit a pak používat k inhalacím nebo jako doplněk bylinkového čaje. Je prokázáno, že celý strom má schopnost důkladně pročistit vzduch.

Jedle se zase pomalu vrací do našich lesů a je to dobře. V německy mluvících zemích byla jedle považována za sídlo bohů, často je nazývána „králem lesa“. Pokud v lese narazíte na dlouhověkou, urostlou a rovnou jedli, je to opravdu impozantní pohled.

Jedle je strom, který regeneruje naší vitalitu. Například v Rumunsku bylo zvykem přinášet těžce nemocné pod jedli, tam je opřeli o kmen stromu a postižení se snadněji uzdravovali. Jedlové větvičky se také přidávaly do první koupele novorozeněte, aby dítě bylo silné a aby duch jedle od něho odháněl zlé mocnosti.

Léčivou částí jedle jsou mladé výhonky a jehličí, z nichž se získává silice. Ta slouží jako součást zevních přípravků proti revmatismu, k inhalacím při dýchacích potížích nebo jako přísada do uklidňující a posilující koupele.

Pobývat v blízkosti jedle pomůže lidem zavaleným prací, spěchajícím a s nízkým sebevědomím. Jedle jim narovná sebevědomí a dodá pocit klidu a bezpečí.

Jalovec obecný je můj nejoblíbenější keř, vnímám jej jako silného ochránce a léčitele. Bohužel pravý jalovec z naší přírody mizí a v zahradnictvích jej neseženete. Pokud máte to štěstí, že na vaší zahrádce roste, važte si jej. Jinak se za ním musíte vypravit na Slovensko, kde je ještě hojný, nebo si jalovčinky koupit jako koření. Jalovcové větvičky i bobulky (šištice) se používají při léčbě dýchacích cest. Při zažívacích problémech nebo infekcích močových cest jezte 1 – 5 bobulek denně. Působí silně antibioticky a navíc osvěží dech. Kdysi se psalo, že užívání jalovce poškozuje ledviny, ale nejnovější průzkumy jej rehabilitovaly a můžete jej užívat i vnitřně bez obav.

Mezi recepty tentokrát najdete návody na jednoduché dárečky pro Vaše blízké i na horké nápoje, které Vás zahřejí v zimních dnech. Darovat můžete také ozdobně zabalené sušené bylinky, potěší i domácí sirup nebo likér.

Jalovec obecný pravý

Milí čtenáři, přeji Vám, ať Vás bylinky prohřejí na těle i na duši, ať Vás léčí vůně jehličí a ať zimní měsíce prožijete v dobrém zdraví a radosti. ■

Další recepty, články a informace najdete na www.nasezelenalouka.cz.

RECEPTY

Nealkoholický „svařák“ podle Magdaleny Hellebrantové

1 lžíce medu, 3 lžíce pomerančové šťávy/džusu, 5 g celé skořice, 2 hřebíčky, citroňová kůra, ½ l vody

Vodu vaříme s kořením a kůrou asi 2 minuty. Med rozmícháme s pomerančovou šťávou a smícháme s teplou kořeněnou vodou. Rozléváme do předehřátých hrnků a ihned podáváme.

Zázvorový čaj

25 g zázvorového kořene, 600 ml vody, kousek skořice, pár hřebíčků, med a citron

Zázvor oškrabeme a nastrouháme nebo nakrájíme na tenká kolečka. Přidáme koření. Můžeme jen zalít vařící vodou nebo lépe povaříme přibližně 15 minut. Dochutíme medem, případně podle chuti i citrónem. Čaj nás krásně prohřeje a prokrví promrzlé ruce a nohy, pomůže při trávení a podpoří i naši imunitu.

Mazání ze smrku podle Aleny Hamplové

1 hrnek nakrájených větviček ze smrku, čtvrt hrnku podrcené smrkové pryskyřice, 500 ml slivovice nebo jiné pálenky

V lese si nasbíráme větvičky a smrkovou pryskyřici, kterou od stromů opatrně odlamujeme nožem. Doma pryskyřici můžeme dát do mrazáku, aby nelepila. Před použitím ji podrtíme, smícháme s větvičkami a zalijeme alkoholem. Necháme macerovat minimálně 6 týdnů, přecedíme. Mazáním natíráme unavené, namožené a bolestivé svaly.

Jantarová tinktura podle Jiřího Janči

Jantar je zkamenělá pryskyřice dávných jehličnanů. Má proto podobné účinky jako jehličnany současné. Propláchneme 50 g přírodního, neopracovaného jantaru ve vlažné vodě a zalijeme 0,75 litru čistého 90procentního lihu a necháme 10 dní stát. Pro použití vždy odlijeme jen potřebné množství a jinak vše necháme dále stát. Pro prevenci stačí 3 kapky do sklenice čaje. Proti nachlazení, chřipce apod. natřeme hrudník tinkturou (pomáhá i při náznaku srdečních potíží). Podle místa potíží se pak natírá hrudník vpředu a vzadu. Tinktura podle J. Janči pomáhá na řadu dalších nesnází a velmi rychle.

Koupelová sůl pro dlouhé zimní večery

1 hrnek soli (mořská, kamenná, himalájská – nebo směs hrubozrnné a jemné soli), 12 kapek éterických olejů, sušené květy a listy, koření (anýz, skořice, badyán, hřebíček)

Hotový mix necháme odpočinout, aby se vůně propojily, potom přesypeme do ozdobných lahviček, dozdobíme. Koupel by měla trvat minimálně 15 minut, po ní se nesprchujeme, zabalíme se do županu nebo lehce osušíme. Sůl ovlivňuje osmotickou rovnováhu vody. Pokud je její podíl ve vodě dost vysoký, probíhá výměna látek mezi naším tělem a vodou. Koupel detoxikuje a odkyseluje. Obsah soli ve vodě zvyšuje její hustotu a nadnáší tělo. Člověk se po takové koupeli cítí lehčí a uvolněný, má klidnou hlavu a přirozeně ošetřenou pokožku.

Domácí difuzér s vůní lesa

Potřebujeme skleněnou nádobku nebo vázičku s úzkým hrdlem, špejle, za studena lisovaný olej, líh, esenciální olej ze smrku, borovice, jedle, jalovce nebo jiných jehličnanů, trychtýř.

Do lahvičky přes trychtýř nalijeme olej a líh v poměru 3 : 2 a přidáme 10 – 20 kapek éterického oleje, podle toho, jak chceme vůni intenzivní. Do hrdla lahvičky vložíme špejle, po kterých voňavá tekutina bude vzlínat nahoru a provoní prostor. Nakonec lahvičku můžeme dozdobit podle vlastní fantazie.

TEXT: Jan Hutař

LASKAVÝ PRŮVODCE PO SOCIÁLNÍCH DÁVKÁCH

Publikaci hodnotím velmi kladně. Je rozdělena do devíti kapitol, z nichž první tři se věnují obecným otázkám posudkové služby včetně krátkého historického exkurzu. V **první kapitole** je popsán systém sociálního zabezpečení, který je tvořen třemi složkami, jmenovitě jde o sociální pojištění, státní sociální podporu a sociální pomoc. V rámci jednotlivých systémů jsou rozebrány jejich součásti a charakteristika.

Kapitola druhá, nazvaná „Sondy do historie oboru posudkového lékařství“, uvádí přehled této instituce od vzniku samostatného státu, včetně posuzování invalidity, posuzování bezmocnosti a dalších institucí. Vzpomenuty jsou i významné osobnosti oboru, včetně zakladatele českého sociálního lékařství jako vědní disciplíny Františka Procházky, profesora sociálního lékařství, který položil základy oboru posudkové lékařství. Vzpomenuto je i dalších půkopníků tohoto oboru u nás.

Ve **třetí kapitole**, pojmenované „Lékařská posudková služba“, je popsána současná struktura lékařské posudkové služby. Jsou zde uvedeny její kompetence včetně rezortní posudkové služby, kompetence posudkových lékařů, typy lékařských prohlídek, kompetence orgánů a jejich územní rozložení, struktura pracovního týmu posudkového lékaře, kompetence posudkové komise MPSV, složení pracovního týmu této instituce a další významné věci. Upozorněno je i na následky případného nedostavení se k ošetřujícímu lékaři na kontrolu.

Čtvrtá kapitola, nazvaná „Nemocenské pojištění“, uvádí druhy dávek nemocenského pojištění, výklad pojmů pojištěnec, ošetřující lékař, dočasná pracovní neschopnost včetně neschopnosti z důvodu karantény apod. Za velmi pozitivní, a to nejen v této části, považuji uvedení formulářů používaných v oblasti pracovní neschopnosti, které umožňují čtenáři získat přehled o jejich obsahu. Zvlášť bych chtěl vyzvednout zavedení formuláře „Záznam o úrazu“, na který se v řadě případů zapomíná.

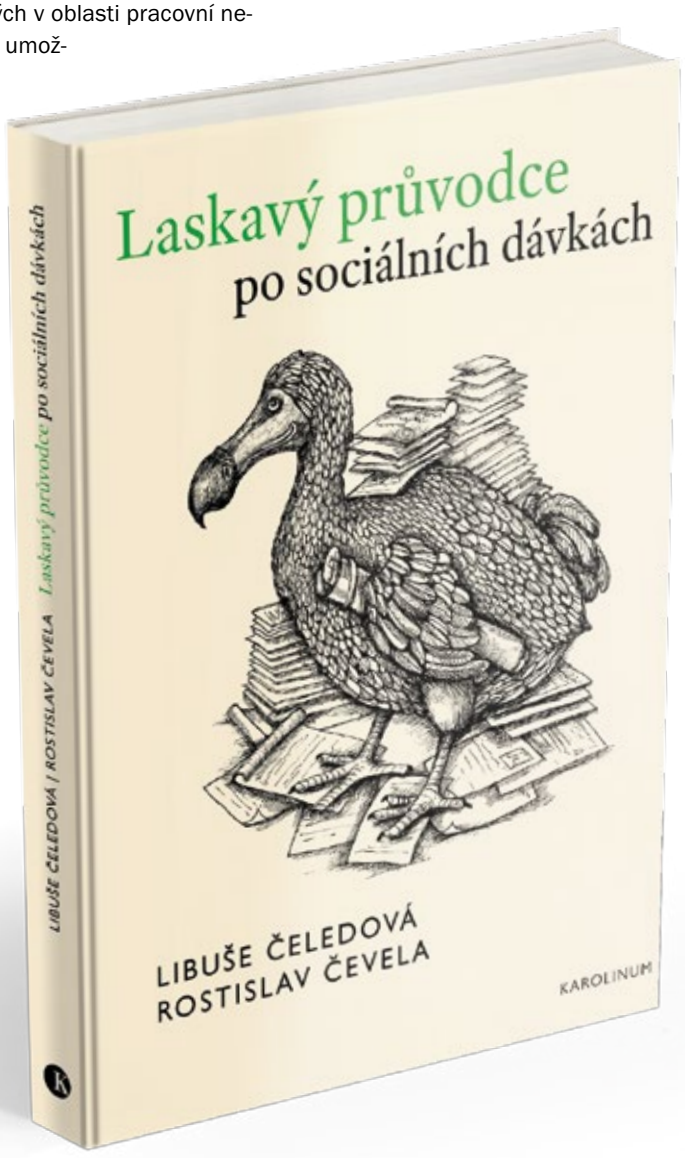

Kapitola pátá je věnována důchodovému pojištění, kde jsou uvedeny typy důchodů, podmínky pro přiznání důchodu. Vysoce hodnotím upozornění na význam konzultace s ošetřujícím a praktickým lékařem před podáním žádosti o invalidní důchod. Upozorňuje se též na možnost posouzení u jiné správy sociálního zabezpečení než místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení a úplný výčet podkladů pro žádost o invalidní důchod. Obdobně jako u nemocenského pojištění jsou i zde zařazeny potřebné formuláře, které jsou s posuzováním invalidity spojené. Vysvětluje se pojem rozhodující invalidizující a invalidní postižení, podmínky zvýšení nebo snížení bodového ohodnocení invalidity, pojem stabilizovaný zdravotní stav, adaptace na zdravotní postižení apod. Z formulářů bych zvlášť vyzvedl vzor „Námitky proti rozhodnutí o invaliditě“, včetně uvedených důvodů, jaká změna v rozhodnutí je požadována. Zmíněna je i žaloba jako institut soudního přezkumu pravomocného rozhodnutí.

Šestá kapitola se věnuje statusu osoby se zdravotním postižením z hlediska zákona o zaměstnanosti, kde jsou uvedeny definice osob se zdravotním postižením podle návaznosti na jeho závažnost, instituty podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením apod.

V **sedmé kapitole** „Příspěvek na péči“ je uvedena právní úprava tohoto institutu, kompetence k rozhodování o výši příspěvku apod. Za velice užitečné považuji uvedení kritérií pro hodnocení stupně závislosti u dětí nebo osob od 1 do 18 let, který se liší podle věku posuzovaného dítěte. Obdobně je tomu u psychomotorického vývoje, kde jsou uváděny prakticky po roce až do sedmi let odlišnosti mezi zdravým a postiženým dítětem při zvládání jednotlivých základních životních potřeb. Z vlastních zkušeností vím, že znalost těchto odlišností a jejich posudkového hodnocení je minimální, a to nejen u rodičů dětí se zdravotním postižením, ale i pracovníků úřadů práce, kteří provádějí sociální šetření a zaměřují se na zcela jiné charakteristiky.

Uvádí se také postup žadatele o příspěvek na péči, kde poněkud humorně působí zmínění 105denní lhůty jako krajní hranice, dokdy musí být o žádosti o příspěvek rozhodnuto. Maximálně možné prodloužení je pak 30 dní. V praxi se táhne řízení i déle než jeden rok. I tato kapitola je doplněna o formuláře, které jsou v souvislosti s příspěvkem používány.

Osmá kapitola se věnuje speciálně problematice dávek pro osoby se zdravotním postižením, včetně průkazu osoby se zdravotním postižením. K této části však mám několik kritických připomínek. Jde zejména o to, že autoři nevyužili možnosti užší vazby mezi typem a stupněm zdravotního postižení a příslušnou pomůckou, případně příslušnými pomůckami. V podstatě se jedná jen o opis právní úpravy vyhlášky číslo 388/2018 Sb., kde jsou pomůcky odkazovány na ustanovení zákona. Jako příklad uvádím pomůcky, které jsou určeny pro osoby s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí obecně (bez bližší specifikace), kde by bylo velmi vhodné uvést, že tedy v tomto případě nezáleží na typu postižení. Na tyto pomůcky má nárok každá osoba se zdravotním postižením, která spadá pod část 1 bodu 1 přílohy k zákonu.

Naopak pokud se týče speciálních komponent osobního počítače, je jejich poskytnutí vázáno na postižení pod písmenem c) „anatomická ztráta podstatných částí jedné horní a jedné dolní končetiny v předloktí a výše a v bérci a výše“ a d) „funkční ztráta jedné horní a jedné dolní končetiny na podkladě úplné obrny (plegie nebo těžkého ochrnutí)“. Jsem přesvědčen, že slovní uvedení obsahu jednotlivých písmen by velmi zpřehlednilo orientaci v problematice pomůcek, a to tím spíše, že získání přehledu o problematice vyžaduje porovnávání dvou právních předpisů. Jednak přílohy k zákonu 329/2011 Sb., o poskytování dávek pro osoby se zdravotním postižením, a dále přílohy k vyhlášce č. 388/2011 Sb., kterou se zákon o dávkách pro osoby se zdravotním postižením provádí. U pomůcek určených pro osoby s těžkým omezením pohyblivosti způsobeným postižením cév dolních končetin, oběhové nedostatečnosti či onemocnění srdce a těžkým postižením plicních funkcí je třeba upozornit, že dosud jsou uvedené pomůcky pouze součástí návrhu zpracovaného NRZP ČR.

Konečně poslední, **devátá kapitola** je věnovaná desateru práv pacienta při poskytování posudkových služeb. Je velmi cenná z toho pohledu, že uvádí žádoucí stav. Bohužel skutečnost a praxe je v řadě případů zásadně odlišná.

Jak jsem uvedl již na začátku, hodnotím publikaci velice kladně a počítám s jejím rychlým rozebráním, takže zřejmě bude velký zájem o její další vydání. Pro tento případ bych doporučoval kromě již zmíněné úpravy v oblasti pomůcek pro osoby se zdravotním postižením také zařazení nové kapitoly, která by obsahovala výčet všech forem opravných prostředků v členění na řádné a mimořádné opravné prostředky. Mezi ně bych zařadil i vyjádření se k podkladům, které podle mých zkušeností může výrazně ovlivnit úspěšnost vlastního opravného prostředku. Je to dáno tím, že rozhodující orgán může kromě odvolacích důvodů posoudit i to, proč si prvostupňový orgán nevyžádal dodatečné upřesnění podkladů, ač byl o možných pochybeních informován. Za zmínku by stály i obnova řízení a přezkum podle správního řádu. Tyto náměty do budoucna nic nemění na tom, že posuzovaná publikace je velmi podařené dílo.

Jakési P. S. S ohledem na kvalitu publikace nechápu, proč na mne z obalu civí „dronte mauricijský“ alias „Didus ineptus“, česky „blboun nejapný“. ■

LASKAVÝ PRŮVODCE PO SOCIÁLNÍCH DÁVKÁCH

Čeledová Libuše, Čevela Rostislav
Vydalo Nakladatelství Karolinum
v roce 2019
brožovaná, 254 stran
ISBN 9788024644103
Cena 340 Kč
Kniha je k dispozici i jako e-kniha
K dostání Knihkupectví Karolinum,
Celetná 18, Praha 1,
též k zakoupení na e-shopu
https://www.cupress.cuni.cz/

Chcete zdarma dostávat časopis mosty přímo do poštovní schránky?

1 Napište na adresu NRZP ČR, Partyzánská 7, 170 00 Praha 7 nebo na e-mail m.dvorak@nrzp.cz.

2 Ve své objednávce uveďte kontaktní adresu, na kterou ho chcete posílat, a souhlas s jeho zasíláním.

3 Časopis vychází pětkrát ročně, bude Vám zasílán zdarma prostřednictvím České pošty, s.p.

Nabídka platí pro osoby se zdravotním postižením, jejich rodinné příslušníky a organizace osob se zdravotním postižením a je platná pro rok 2020.

Osobní údaje, poskytnuté pro účely zasílání časopisu MOSTY, zpracovává Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z.s. (dále jen „NRZP ČR“), v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů[1] a uchovává je pouze po nezbytně nutnou dobu podle zvláštního právního předpisu. Osobní údaje nejsou dále předávány s výjimkou České pošty, s. p., která časopis na základě uzavřené smlouvy rozesílá. Odběratel časopisu má právo požadovat informaci, jaké osobní údaje Správce (NRZP ČR) zpracovává, právo požadovat po Správci vysvětlení ohledně zpracování osobních údajů, právo vyžádat si u Správce přístup k osobním údajům, jejich opravu, omezení zpracování nebo výmaz, jakož i právo na vznesení námitky proti zpracování a právo podání stížnosti u dozorového úřadu.

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

mosty Časopis pro integraci

5. číslo 2019 | 20. ročník
vychází 6. 12. 2019

VYDAVATEL:
NÁRODNÍ RADA OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČESKÉ REPUBLIKY, z. s.
Partyzánská 1/7, 170 00 Praha 7
tel.: +420 266 753 421
e-mail: nrzpcr@nrzp.cz
web: www.nrzp.cz
IČ 70856478
www.facebook.com/NRZPCR

PARTNEŘI ČASOPISU

ASEKOL — NAKLADATELSTVÍ UMÚN — ÚŘAD VLÁDY ČR

REDAKCE ČASOPISU: Mgr. MICHAL DVOŘÁK, e-mail: m.dvorak@nrzp.cz; Mgr. JAN KHOLL, e-mail: kholl@seznam.cz

REDAKČNÍ RADA: Mgr. MICHAL DVOŘÁK, e-mail: m.dvorak@nrzp.cz; JUDr. JAN HUTAŘ, e-mail: j.hutar@nrzp.cz; Mgr. VÁCLAV KRÁSA, e-mail: v.krasa@nrzp.cz; Mgr. SABRINA PLISKOVÁ, e-mail: sabrin.pliskova@gmail.com; JUDr. ZDENĚK ŽIŽKA, e-mail: z.zizka@nrzp.cz

TISK: Grafotechna Plus, s. r. o.

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Studio Press s. r. o., Pardubice

FOTOGRAFIE NA OBÁLCE: Vít Šimánek – ČTK

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR, zapsáno do evidence periodického tisku pod číslem MK ČR E 13338. Vydáváno za finanční podpory Úřadu vlády České republiky.
ISSN 1805-9562
NEPRODEJNÉ

Zveřejněné názory nemusejí být v souladu s míněním redakce, ručí za ně autoři článků.
Příští číslo vychází v únoru 2020.

ORCAM

Our Vision. Empowering People.

Proč právě ORCAM?

Poskytuje široké zorné pole na blízké i vzdálené čtení

– díky velkému zornému poli kamery je možné číst celé noviny bez překládání a zároveň může rozpoznat obličej až na 5 metrů

Hlasová navigace vás nasměruje v menu i v textu

– vždy vám oznámí, kde se nacházíte v textu a jak se můžete pohybovat v nastavení

Sám si přisvítí v případě nedostatečného osvětlení

– díky LED diodám si Orcam sám přisvítí v přítmí i ve tmě

Sagitta®

Více informací na stránkách **www.elupy.cz**
Dodavatel Sagitta Ltd., spol. s r.o., tel. 511 440 500, sagitta@sagitta.cz

Tříděním vysloužilého elektra pomáháte dvakrát!

POMOC ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

Například **1 kg** vytříděného elektrozařízení může ušetřit až **92 litrů pitné vody.**

POMOC HENDIKEPOVANÝM

Za každý **1 kg** starého elektra vhozeného do červených kontejnerů dostane Národní rada osob se zdravotním postižením ČR **1 Kč.**

„Díky projektu Koruna za kilo jsem prošla rekvalifikací a získala tak práci."

Petra Bočková

#pomahamesmysluplne
cervenekontejnery.cz

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR

KORUNA ZA KILO

asekol
ZE STARÉHO NOVÉ!